

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAŽIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
491

Subotica, 24. kolovoza 2012. Cijena 50 dinara

HODOČAŠĆE U DOROSLOVO

BRODARI JOŠ NA SUHOM

TRAGOM IZRADE
KRUNA OD SLAME

LJETOVANJE U ALBANIJI

INTERVJU
ANKICA JUKIĆ MANDIĆ

ZAŠTITA GRADSKJE JEZGRE SUBOTICE

SUBOTICA**GAS**

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Kredit za turistička putovanja

Provjerite zašto...

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

Wifi

5G

Hardver

Web

ADSL

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Bunaričko proštenje za vikend

SADRŽAJ

AKTUALNO

Inicijativa Hrvatskog nacionalnog vijeća za blagdan

ODGOVOR KASNI DVIJE GODINE.....7

TEMA

Zaštita gradske jezgre Subotice

U OPASNOSTI PRIJESTOLNICA MAĐARSKE SECESIJE.....8-10

INTERVJU

Ankica Jukić-Mandić, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za informiranje

UMREŽAVANJEM MEDIJA DO NOVIH SLUŠATELJA, GLEDATELJA I ČITATELJA.....11-13

SUBOTICA

Podsjećanje i traganje »iza« izložbe kruna od slame

TAVANKUTSKI STVARALAC IZ DAVNIH VREMENA..... 22-23

DOPISNICI

Kamere u Monoštoru

USKORO SPOTVI ZA PJESME »KRALJICA BODROGA« 26-27

KULTURA

Međunarodna likovna kolonija »Bunarić« održana u Subotici

RAZNOLIKA VIZUALNA ISHODIŠTA.....32-33

SPORT

Ivan Skenderović, kondicijski trener

DOBRI REZULTATI SU NAJBOLJA REFERENCA.....49

SJEDNICA VLADE AP VOJVODINE

Ovogodišnju sušu proglasiti elementarnom nepogodom

Vlada Vojvodine je na sjednici održanoj 15. kolovoza, kojom je predsjedavao potpredsjednik Vlade i pokrajinski tajnik za znanost i tehnološki razvoj prof. dr. *Dragoslav Petrović*, prihvatila informaciju o realizaciji proljetne sjetve i žetve jesenskih i ozimih usjeva u Vojvodini u 2012. godini. Pokraj uobičajenih mjera i aktivnosti koje će biti realizirane, Vlada Vojvodine je usvojila radni zaključak koji se odnosi na potenciranje usvajanja prijedloga Vlade Vojvodine da se ovogodišnja suša proglasi elementarnom nepogodom, kao i na obvezu svim pokrajinskim tajništva i odgovarajućim institucijama u Pokrajini da preispitaju mogućnosti za donošenje odgovarajućih olak-

šica poljoprivrednim proizvođačima, kako bi se umanjile štete od suše i pomogla priprema za kvalitetnu jesensku sjetvu.

Pokraj toga, Vladi Srbije upućeni su prijedlozi da se unaprijedi otkup pšenice, tako što će se rod vrednovati na osnovi tehnološke kvalitete zrna, da se osiguraju finansijska sredstva za nastavak investicija za uređenje kanalske mreže u Vojvodini, zatim povoljne kreditne linije i bespovratna sredstva za nabavu sustava za navodnjavanje, a da se poljoprivrednim proizvođačima koji imaju funkcionalne sustave za navodnjavanje subvencionira struja i gorivo koje se utroši pri angažiranju sustava za navodnjavanje.

Vlada Vojvodine je donijela Program za zaštitu, unapređenje

i održivo korištenje ribljeg fonda za ovu godinu. Sredstva planirana u iznosu od 22 milijuna dinara koristit će se preko Pokrajinskog proračunskog fonda za zaštitu životnog okoliša. Sredstva su namijenjena, prije svega u aktualnim uvjetima suše i visokih temperatura, za očuvanje i revitalizaciju ribljih plodišta i staništa, kao i za poribljavanje. Već su započeti radovi na čišćenju i uređenju plodišta, na produbljivanju dovodnih i odvodnih kanala, kao i na uređenju ugroženih ribljih staništa.

Pokrajinska Vlada je razmatrala informaciju o stanju projekata koji se financiraju iz naknada ostvarenih za korištenje mineralnih sirovina. Sredstva od tih naknada - u

iznosu od 138,6 milijuna dinara u 2010. godini i 199,1 milijun dinara u 2011. godini - najvećim dijelom su utrošena za rekultivaciju zatvorenih površinskih kopova nastalih eksploatacijom mineralnih sirovina na teritoriju Vojvodine.

Na sjednici, Vlada je usvojila i informaciju Direkcije za robne rezerve Vojvodine o intervencijama u različitim robama namijenjenim kao pomoć za više mjesnih zajednica, različitim ustanovama, kao i udrugama za pružanje pomoći. Vrijednost robe je 14,7 milijuna dinara, a radi se dijelom o robi iz robnih rezervi i dijelom o robi iz povrata, koju su pogoni novih tehnologija stavili na raspolaganje Vladi AP Vojvodine.

GRUBJEŠIĆ O VOJVODINI U BRUXELLESU

»Kancelarija« namjesto »predstavništvo«

Kancelarije u Bruxellesu imaju Kragujevac, Niš i Novi Pazar, te svakako da i Vojvodina treba imati svoju i to se ne dovodi u pitanje, izjavila je početkom tjedna potpredsjednica Vlade Srbije zadužena za europske integracije *Suzana Grubješić*.

»Potrebno je samo da se formulacija 'predstavništvo' u Zakonu o utvrđivanju nadležnosti AP Vojvodine promijeni u 'kancelarija'. Takvo rješenje bilo bi i na liniji obrazloženja odluke Ustavnog suda«, rekla je Kalanović za »Danas«.

Beogradske »Novosti« navode kako je vladajuća koalicija u Vojvodini, s ciljem da amortizira novonastalu pat-poziciju poslije odluke Ustavnog suda o suspenziji 22 pokrajinske nadležnosti, započela pripremu prijedloga koji će do početka rujna uputiti Vladi Srbije. Tim povodom je, piše list, pokrajinski premijer *Bojan Pajtić* u ponedjeljak održao nekoliko sastanaka s najbližim suradnicima.

»Traži se modus kojim bi vojvođanskoj administraciji, ipak, bilo omogućeno zadržati kancelariju u Bruxellesu i nastaviti da finansijski pomaže trudnicama, umirovljenicima i socijalno ugroženim kategorijama«, navodi beogradski dnevnik.

Jedan od prijedloga, kako se navodi, bit će i da se kancelarija u Bruxellesu preimenuje, kako bi mogla, u okviru Misije Srbije u tom gradu, nastaviti da konkuriše za sredstva EU.

Formulacija »Kancelarija Vojvodine u Bruxellesu« svima je

prihvatljiva, rekao je za RTV pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju *Branislav Bugarski* i dodao kako bi se republička i pokrajinska vlast veoma lako mogle usuglasiti oko pravnog rješenja tog problema.

Novi prilaz crkvi svetog Križa u Somboru

Na ovogodišnji Uskrs crkva svetog Križa na Velikom katoličkom groblju u Somboru bila je po deseti put obijena.

Odgovor kasni dvije godine

Blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza, u isto je vrijeme datum kada je 1869. izlaskom prvoga broja jednoga pučkog glasila, kasnije nazvanog »Bunjevačko-šokačke novine«, označen početak kulturnoga, jezičnog i narodnog preporoda bunjevačko-šokačkih Hrvata. To je i jedan od četiriju blagdana hrvatske zajednice u Srbiji. Tako je barem za zajednicu. Kada se država pita, odgovor kasni najmanje dvije godine. Naime, kako bi datum, koji je prije dvije godine zajednica proglasila vlastitim blag-

danom, bio potpuno zakonski obuhvaćen, odluku treba potvrditi i Republičko vijeće za nacionalne manjine. Ovo vijeće pak postoji samo deklarativno i već više od četiri godine nije održalo niti jednu sjednicu. Stoga, ovaj se blagdan obilježava simbolično. Na prvoj sjednici aktualnoga saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća donesena je odluka da se, umjesto rođendana biskupa *Ivana Antunovića*, kao jedan od blagdana slavi upravo čin pokretanja pučkog časopisa, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. *Slaven Bačić*.

»Ovaj se dan smatra početkom preporoda ugarskih Hrvata. Praktički od toga trenutka započinju aktivnosti u vezi s razvitkom nacionalne svijesti i sva druga zbivanja u ovom pogledu, od Austro-Ugarske do Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, vuku korijene od ovoga događaja. Osnivanje tih, kasnije nazvanih »Bunjevačko-šokačkih novina«

jest početna točka svih naknadnih nacionalnih gibanja.«

Početak je to kulturnoga preporoda kakvih je u ono vrijeme u središnjoj Europi i u okviru Habsburške Monarhije bilo i kod drugih naroda. Počinju preporodne aktivnosti u kulturno-jezičnom i nacionalnom smislu. Izdaju se i druga glasila na hrvatskom jeziku, kalendari, a tu su i aktivnosti u ovom pogledu vezane za »Pučku kasinu«. Sve je to bilo u vezi s kulturnim osvješćivanjem bunjevačko-šokačkog puka.

Početak narodnog preporoda na današnji se dan ipak obilježava simbolično, jer provođenje zakonske regulative sapliče samo sebe. Dr. Bačić u tom povodu kaže:

»Popriličan zakonski deficit, po mom mišljenju, je da te datume treba potvrditi Republičko vijeće za nacionalne manjine. Međutim, kako se to vijeće nije sastalo otkako je usvojen Zakon o nacionalnim vijećima, ne možemo implementirati ovo pravo. To je pokazatelj u kojoj

mjeri vlast uzima u obzir ne samo manjinsku samoupravu već i kako tretira manjine.«

Koordinacija nacionalnih manjina, neformalno tijelo koje u svakom slučaju bolje funkcionira nego spomenuto državno vijeće, više je puta tražilo održavanje sjednice toga tijela, ali do toga nije došlo, dodaje Bačić.

Dodajmo da je blagdan Velike Gospe, dan svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo. Slavi se 15. kolovoza svake godine. Taj dan je i državni blagdan u Republici Hrvatskoj. Na svetkovinu mnoštvo vjernika hodočasti u mnogobrojna Marijina svetišta.

Velika Gospa ima osobito mjesto u srcu hrvatskoga puka i vjernika. Gospi su se tijekom hrvatske povijesti podizale crkve i nju se nazivalo početkom boljega svijeta, vjernom odvjetnicom hrvatskog naroda, ili Kraljicom Hrvata.

S. Jurić

www.radiosuboticadanas.info

Tom prilikom župnik Marinko Stantić istaknuo je da je u nekoliko navrata tražio rasvjetu za crkvu, ali da ništa po tom pitanju nije učinjeno. Neposredno poslije toga crkva je dobila rasvjetu. Ovih dana ispunjeno je još jedno obećanje - asfaltiran je prilaz crkvi. Zahvaljujući predstavnicima gradske vlasti i Mjesne zajednice obnovljen je prilaz u koji nije ulagano tridesetak godina. Vjernici i župnik zadovoljni su ovom investicijom.

Z.V.

VLADAN ČUTURA NA 41. ZAGREBAČKOJ SLAVISTIČKOJ ŠKOLI U DUBROVNIKU

Povećanje integracije ovdašnjih stvaralaca u matičnu kulturu

Ove je godine Zagrebačka slavistička škola (Hrvatski seminar za strane slaviste), kao posebna aktivnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na inicijativu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata po prvi put osigurala jednu stipendiju za polaznika iz Vojvodine na 41. po redu hrvatskom seminaru za strane slaviste. Škola se održava u Dubrovniku od 20. do 31. kolovoza, a ovogodišnji stipendist iz Vojvodine je vanjski suradnik

Zavoda i bivši lektor u NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice, profesor hrvatskoga jezika i komparativne književnosti *Vladan Čutura*. Na ovaj način Zavod je ostvario dva svoja važna programska cilja – povećanje integracije ovdašnjih stvaralaca u hrvatski kulturni prostor te osnaživanje mladih osoba putem formalne edukacije, navode u ZKVH-u.

Inače, slavistička škola je započela s radom 1972. godine s namjerom da potiče i promiče poznavanje hrvatskoga jezika, književnosti i kulture, ponajprije među inozemnim studentima kroatistike/slavistike te među znanstvenicima i nastavnicima na stranim sveučilištima. Središnji je oblik djelovanja Škole organizacija godišnjega seminara koji svojim polaznicima nudi kroatističke sadržaje, organizira lektorate i proseminare, prevodilačke radionice, tematske cikluse predavanja, kulturna događanja i sl.

»Hrvatska riječ« u Tavankutu

Večeras (petak, 24. kolovoza) u prostorijama Mjesne organizacije DSHV-a u Tavankutu bit će održano predstavljanje NIU »Hrvatske riječ« iz Subotice. Sudjeluju: ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* i zamjenik odgovorne urednice *Zvonko Sarić*. Početak je u 20 sati.

ZAŠTITA GRADSKJE JEZGRE SUBOTICE: SRPANJSKO IZVJEŠĆE UDRUGE »VÁRALJA«

U opasnosti »prijestolnica mađarske secesije«

Piše: Đorđe Dragojlović

Treba li nam nova prometnica u najužoj gradskoj jezgri?

U desetak poglavlja, na četrdesetak stranica »Izvešća o situaciji u Subotici« (podnaslov) navedene su okolnosti koje su ih ponukale da pokrenu peticiju, posjete Suboticu i pripreme izvješće o onom što su konstatali... U dokumentu se konstatira da je udruga učinila ono što je mogla, a da je štafetna palica predata Vladi Mađarske

»Ukoliko bi se planovi ostvarili, nestao bi kulturni centar Subotice, diljem Europe poznat zbog svojih arhitektonskih vrijednosti«, stoji u peticiji koju je – u cilju zaštite gradske jezgre Subotice (inače, kao prostora kulturno-historijske cjeline zaštićenog odlukom Skupštine Vojvodine iz 1991. godine) sredinom listopada 2011. godine pokrenula udruga »Váralja« (Podgrađe) iz Budimpešte. Osnovana prije samo nekoliko godina, udruga je već posti-

gla izvjesne uspjehe u zaštiti vrijednih zgrada u mađarskoj prijestolnici koje su već bile viđene za rušenje, a na svojoj je internetskoj stranici pisala i o ugroženosti centra Subotice. A onda je, na inicijativu članova iz Subotice, lansirala peticiju protiv rušenja historijskog centra Subotice, o kojoj smo svojedobno pisali u Hrvatskoj riječi (»Obiteljsko blago« i pred UNESCO-om 2011. godine).

Peticija je bila naslovljena na *Borisa Tadića*, predsjednika Srbije, *Sašu Vučinića*, gradonačelnika Subotice, *Viktora Orbana*, premijera Mađarske, *Joséa Manuela Barrosa*, predsjednika Europske komisije, te *Irinu Bokovu*, generalnu direktoricu UNESCO-a. U njenom tekstu se konstatira da potpisnici protestiraju protiv nedavno objavljene razvojne koncepcije Subotice, koja zahvaća i stari dio grada.

ZAŠTITA KROZ RUŠENJE

»Ovakav mentalitet smatramo neprihvatljivim od strane drža-

ve koja nastoji ući u Europsku Uniju. U duhu zaštite kulturnog naslijeđa i međunacionalne suradnje, molimo vas da preduzmete korake prema zaustavljanju već započetog rušenja grada, u cilju zaštite historijskog centra Subotice. Ne može biti članica Europske Unije država koja dopušta uništavanje svog kulturnog naslijeđa i nasilno mijenja etnički sastav svojih višenacionalnih gradova«, konstatira se u peticiji.

U izvješću udruge (o kom će biti riječi u ovom tekstu) konstatira se kako je broj potpisnika rastao vrtoglavom brzinom, ali su se tada oglasile druge organizacije koje se bave zaštitom kulturnog naslijeđa (ime-
nom se spominje samo »Save Subotica«), koje su njihov korak vidjele kao etnički generirano unošenje zabune. »Váralja«, međutim, smatra kako su najveću štetu njihovim nastojanjima nanijele netočne izjave i lažljiva pisma, u kojima su pojedini krugovi tvrdili kako je »rušenje centra Subotice samo legenda«, kako »nema niti riječi

Dvije zgrade koje su predmet eksproprijacije

o rušenju«, te da se »u stvari, upravo štiti grad«... Nakon toga je opao tempo potpisivanja peticije, a udruga smatra kako je »u međuvremenu dokazano da su historijske vrijednosti Subotice ipak u opasnosti, što je priznao i predstavnik udruge Save Subotica« (izrečeno u raspravi o zaštiti subotičke gradske jezgre 24. travnja 2012. godine na sjednici Odbora nacionalne solidarnosti Parlamenta Mađarske; zapisnik se može preuzeti s internetske stranice parlamenta, www.mkogy.hu).

IZVJEŠĆE O SUBOTICI

Peticiju je do proljeća 2012. godine potpisalo 34.365 osoba (među njima i nekoliko tisuća Subotičana), nakon čega je ona dostavljena osobama na koje je bila i naslovljena. Koliko nam je poznato, do sada se nitko od onih kojima je peticija dostavljena nije povodom nje oglosio. No, Váralja se nije zadovoljila slanjem peticije. Dvanaestočlana ekipa udruge posjetila je Suboticu 19. i 20. studenog 2011. godine: u manjim grupama obišli su teritorij grada izgrađen prije 1910. godine, snimili oko četiri tisuće fotografija i dokumentirali nekoliko stotina sakralnih, građanskih i industrijskih spomenika, te vrijedne objekte gradske i narodne arhitekture, navodi se u izvješću udruge, koje je sredinom srpnja objavljeno na njejoj internetskoj stranici (www.varaljaszovetseg.hu).

U desetak poglavlja, na četrdesetak stranica »Izvješća o situaciji u Subotici« (podnaslov) navedene su okolnosti koje su ih ponukale da pokrenu peticiju, posjete Suboticu i pripreme izvješće o onom što su konstatirali... U dokumentu se konstatira da je udruga učinila ono što je mogla, a da je štafetna palica predana Vladi Mađarske. Do kakvih su zaključaka došli autori izvješća? U »Zaključnim razmišljanjima« ovako su to saželi:

»Pred nama je veliko pitanje: što će biti sa Suboticom?

Postoje dva puta. Jedan je očuvanje naslijeđa grada. To bi bio pravi put: poštovanje postojećih vrijednosti, njihovo obnavljanje, održavanje, uz stvaranje stvarne strategije organiziranja grada. Drugi je put podčinja-

prostor za novu ulicu, paralelnu s Korzom, potrebnu da se osigura prilaz budućem tržnom centru, za čiju je gradnju zainteresiran investitor iz Njemačke. Termin »zainteresiran« je prilično maglovit, u biti ništa ne

baštini, sve objekte koji čine karakterističan ambijent grada evidentirali smo kao potencijalne spomenike kulture, što automatski isključuje mogućnost njihovog rušenja«, napisala je prije dvanaest godina

Dio karte centra Subotice s označenim spomenicima kulture: potencijalni spomenici kulture su žute boje

vanje gospodarskim interesima, ponižavajuće ispunjavanje ciljeva velikog kapitala. Subotica je stupila na ovaj drugi put.«

(NE)KULTURA ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE

Možemo biti suglasni s ovom konstatacijom, ali i ne moramo. Što se međutim događa? Beogradska Politika u tekstu »Mijenja se centar Subotice«, objavljenom 1. kolovoza, piše da je u tijeku eksproprijacija dvije zgrade u Ulici Vuka Karadžića, kako bi se stvorio

znači, ali – mi već krećemo u rušenje! Pitanje je naravno i što će veliki tržni centar (shopping mol) u najužem gradskom centru, ali to ćemo ovoga puta preskočiti.

Zgrade koje su videne 'da ih ne bude' označene su svojedobno kao potencijalni spomenici kulture. »Grad ne čini nekoliko spomenika kulture, već sve kuće zajedno... Iz razloga što kod nas još uvijek nije prevaziđeno mišljenje da se čuvaju samo pojedinačni spomenici kulture i zbog opasnosti koja pretila graditeljskoj

Gordana Prčić-Vujnović u tekstu »Nepokretna kulturna dobra Subotice« (Rukovet, 5-8, 2000; ovaj je broj časopisa u potpunosti bio posvećen očuvanju kulturnog naslijeđa, o čemu je, kroz »svjetska i naša ne/iskustva« govorio pod zajedničkim naslovom »Kultura zaštite spomenika kulture«). Bilo bi dobro kada bi nadležni povremeno prelistali ovaj broj Rukoveti.

ANULIRANI POTENCIJALI

Na poledini je časopisa tada objavljena karta »SUBOTICA

– prostorna kulturno-historijska cjelina od velikog značaja», na kojoj su različitim bojama označeni objekti u centru grada koji su imali status spomenika kulture od izuzetnog značaja, spomenika kulture od velikog značaja, spomenika kulture, dobra koje uživa prethodnu zaštitu, odnosno potencijalnog spomenika kulture. U prilogu je dio te karte: potencijalni spomenici kulture su označeni žutom bojom. Potencijal nekih je već anuliran (dvije zgrade koje je projektirao Reichl Ferenc, objekti koji su nestali zbog izgradnje Gallerie), a sada su na meti dvije zgrade u Vuka Karadžića (jedne, koja je bila do njih, također već nema) – iako je, navela je Prčić-Vujnović, mogućnost njihovog rušenja isključena...

U izvješću se navodi kako etničkim faktorima ne žele posvećivati posebnu pažnju, uz konstataciju kako je »nestajanje svakog pojedinačnog mađarskog spomenika u suprotnosti sa životnim interesima mađarske nacije«. To je, bez sumnje, polazna osnova angažiranja budimpeštanske udruge na zaštiti historijskog centra Subotice, grada koji u naslovu svog izvješća nazivaju »prijestolnicom mađarske secesije« – naslov teksta pozajmljeni je naslov izvješća. A zašto prijestolnica? Jer Subotica ima secesijske zgrade neiskazive vrijednosti, ima ono što nitko nema...

MAĐARSKA ILI ZAJEDNIČKA BAŠTINA

Kako stoji stvar sa secesijom? *Bela Duranci* u knjiži »Arhitektura secesije u Vojvodini« daje iscrpan prikaz ovog, kako ga naziva, fenomena »dvaju decenija koje povezuju prošlost i budućnost na prekretnici XIX. i XX. stoljeća«. Umjetnički pravac je poznat pod različitim nazivima - modern style, jugendstil, sezession, stil floreal, art nouveau, le style 1900, a kod nas je odomaćen naziv secesija. Što se Subotice tiče, u nju je, prema Duranciju, isključivo u arhitekturi, doprila posebna, mađarska varijanta secesije. Iako postoje pokušaji da se ona zove i drugačije, ovo je uobičajeni naziv, a spominjemo ga zato što na najzorniji način ukazuje zašto se subotička građevinska baština smatra (i) dijelom mađarskog kulturnog naslijeđa i zašto se i institucije i udruge iz Mađarske angažiraju kada je u pitanju očuvanje povijesne jezgre Subotice. Naravno, secesija je samo jedan od arhitektonskih pravaca zastupljen u ansamblu zgrada koje čine ambijentalnu cjelinu gradskog centra.

Nema, dakle, nikakvog razloga da se angažiranje budimpeštanske udruge a priori osporava. A kako je sa stavovima koje zastupaju? Bilo bi neozbiljno ako bismo ih unaprijed odba-

UPITNA ANKETA

Članovi budimpeštanske udruge Váralja su u studenom, tijekom boravka u Subotici, anketirali stanovnike, želeći, kako su naveli u izvješću, doznati u kojoj mjeri podržavaju njihovu inicijativu, odnosno koliko dijele njihove stavove. Građanima su postavili četiri pitanja: (1) Treba li, po vašem mišljenju, sačuvati historijski centar Subotice? (2) Jeste li suglasni s rušenjem zgrade Narodnog kazališta? (3) Je li, po vašem mišljenju, stara, historijska jezgra Subotice u opasnosti? (4) Koga smatrate odgovornim za ugrožavanje centra Subotice?

Na prvo pitanje dobili su 82 posto potvrdnih, te 18 posto određenih odgovora. Potpuno suprotni su bili, preslikani kao u zrcalu, odgovori na drugo pitanje, 18 posto je dalo potvrdan, a 82 posto određen – pri čemu su ovi drugi najčešće komentirali kako je riječ o tragediji, ili katastrofi.

Historijska jezgra Subotice je u opasnosti, odgovorilo je 59 posto upitanih, dok je 41 posto smatralo da nije – pri čemu su, navodi se u izvješću, neki rekli kako zbog krize ionako nema gradnje, pa nema ni opasnosti... Četvrto pitanje postavljeno je samo onima koji su smatrali da je historijska jezgra grada u opasnosti, a 25 posto njih je odgovornim smatralo gradonačelnika Sašu Vučinića, 40 posto ranijeg gradonačelnika Józsefa Kaszu, 10 posto je kao odgovorne navelo Srbe, dok se preostalih 25 posto nije izjasnilo.

Autori izvješća navode kako su nastojali da anketa ima reprezentativan karakter, ali da ipak nisu mogli odgovoriti svim zahtjevima statistike. Ipak, smatraju da rezultati daju realnu sliku stanja, uz moguću granicu pogreške koju procjenjuju na pet do deset posto.

Anketirani su punoljetni građani, ali rezultate je teško prihvatiti kao sasvim relevantne, jer su svi upitani, bez izuzetka, bili mađarske nacionalnosti, odnosno osobe koje govore mađarski jezik. Osim toga, nisu priopćeni nikakvi podaci o tome koliki je broj anketiranih, njihova rodna, starosna itd. struktura... Sve u svemu, isuviše malo znamo o anketi, pa njene rezultate slobodno možemo smatrati upitnima.

ČUVATI I PRIZEMNE ZGRADE

U poglavlju »Subotičko naslijeđe« ovako se definira pristup udruge Váralja pitanju očuvanja kulturne baštine Subotice: »Vrijednim spomena među preostalim arhitektonskim spomenicima grada smatramo u prvom redu 1) secesijske građevine, 2) stambene i najamne zgrade građene u eklektičkom stilu, odnosno javne zgrade u čijem se stilu očituju elementi historicizma, 3) sakralne građevine, 4) spomenike narodne arhitekture i arhitekture negdanje varošice, te 5) umjetnička djela spomeničkog karaktera. Udruga Váralja smatra pobrojane, i danas postojeće arhitektonske vrijednosti, elementima koje valja sačuvati u cjelini, u njihovoj materijalnoj suštini. Svako mišljenje koje gradske spomenike koji karakteriziraju negdanju varošicu, ili imaju ruralni karakter, ili prizemne zgrade tretira kao bezvrijedne objekte, nestručno je i neprihvatljivo.«

cili: valja ih ozbiljno proučiti. Postoje, istina, izvjesni momenti koji samo otežavaju nepristrano prosuđivanje onog za što se zalažu, pri čemu je nerazumljiva (i kontraproduktivna) odluka da izaslanstvo udruge tijekom boravka u Subotici ne kontaktira »srpske stranke«. S njima nisu razgovarali, jer oni štite mađarske interese, što god to značilo. Zaboravili su pri tom da su subotička blaga iz korpusa mađarske secesije koliko dio mađarske kulturne baštine, toliko i dio historijskih i kulturnih vrijednosti koje baštine svi stanovnici Subotice, bili oni Mađari ili ne, te da o zaštiti te kulturne baštine trebaju brinuti svi. Pa i te »srpske stranke«, posebice ako pri tom (u momen-

tu posjeta njihove ekipe) obnašaju lokalnu vlast.

Vrijedne su, ipak, pažnje brojne konstatacije u izvješću o kojima bi trebalo ozbiljno razgovarati. Stjecajem okolnosti, one su gotovo u cijelosti u suprotnosti s onim što naši gradski dužnosnici zagovaraju glede očuvanja centra grada. Nije ni čudo, jer se revitalizacija koju zagovaraju u praksi ipak očituje prvenstveno kao nestajanje brojnih zgrada, pa i čitavih blokova, dok Váralja nedvosmisleno ima drugačiji pristup (vidi okvir) pitanju zaštite kulturne baštine. Očito je da je kulturno naslijeđe, da parafraziramo jednu čuvenu izreku, isuviše ozbiljna stvar da bi bila prepuštena samo urbanistima i zaštitarima.

ANKICA JUKIĆ-MANDIĆ, ČLANICA IZVRŠNOG ODBORA HNV-A ZADUŽENA ZA INFORMIRANJE I DOPREDSJEDNICA MO DSHV-A NOVI SAD

Umrežavanjem medija do novih slušatelja, gledatelja i čitatelja

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Jedna od ideja jest nova Medijska platforma koja ne bi bila uopćena nego usuglašena tekućim događanjima *

*U planu je pokretanje radijske emisije u Srijemu, po ugledu na emisije koje se emitiraju na Radio Baču i Radio Somboru *
Povećava se broj pripadnika naše zajednice, posebice mladih, koji se okupljaju u uredu MO DSHV-a u Novom Sadu*

Po zanimanju diplomirana pravica, master ekonomije, *Jukić-Mandić* je zanimljiva sugovornica za naš tjednik jer obnaša više dužnosti u hrvatskoj zajednici. Dužnost članice Izvršnog odbora HNV-a zadužene za informiranje obnaša od prosinca 2011. godine. Trenutačno je članica Predsjedništva i Vijeća DSHV-a i dopredsjednica MO DSHV-a Novi Sad kao i članica Vijeća za međunarodne odnose Grada Novog Sada. I svojim redovitim poslom vezana je za hrvatsku zajednicu: uposlena je u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice gdje radi kao

prevoditeljica za hrvatski jezik i tajnica povjerenstva za provjeru znanja kandidata za stalne sudske tumače. Prije ovoga, radila je kao stručna suradnica na Fakultetu za ekonomiju i inženjerski menadžment u Novom Sadu, a i kao odvjetnička vježbenica.

HR: Uolikoj mjeri hrvatska nacionalna zajednica u Vojvodini može biti zadovoljna informiranjem na svojem materinjem jeziku?

Na žalost, voljela bih da na ovo pitanje mogu odgovoriti pozitivno i reći da smo bar zadovoljni ali nismo. Pri tome ne upućujem kritike na rad medija za koje me pitate nego cjelokupna situacija

kada je u pitanju hrvatska zajednica i područje informiranja je stalno u nekom »statusu quo«. Problemi se vrte od toga da negdje nismo zastupljeni u lokalnim samoupravama na čijem teritoriju žive pripadnici naše zajednice, zbog animoziteta lokalne samouprave ili mehanizama koji dopuštaju da se neke stvari koje su pozitivnim propisima predviđene mogu ipak anulirati, do onih da tamo gdje imamo program nemamo dovoljnu satnicu ili dovoljan broj suradnika. Tamo gdje i to imamo postoji nezadovoljstvo po drugim osnovama. Kada sagledate tu gomilu problema koja ljudima izvana izgleda samo kao naša neažurnost da rješavamo te probleme, što mene osobno veoma ljuti jer je za malene korake u odnosu na ono što imaju druge nacionalne zajednice potrebna velika snaga i upornost da bismo nešto postigli.

HR: S tim u vezi, kako ocjenjujete rad tjednika »Hrvatska riječ«, televizijskog i radijskog programa na Radio televiziji Vojvodine, programa na lokalnim radijskim postajama u Subotici, Somboru i Baču?

»Hrvatska riječ« je medij na koji sam ja dosta slaba, priznajem, jer sam pisala za isti i znam koliko obveza to sa sobom nosi. Isto tako znam koliko je vama unutar kuće teško naći dobre dopisnike i ljude s kojima možete surađivati. Svatko u svom dvorištu zna

najbolje koji su problemi s kojima se susreće i kako ih rješava tako da mogu samo izvana dati komentar. Mnogo je lakše kada imaš razvijen sustav i mrežu dopisnika koji su se time bavili ili bave, koji razumiju važnost tog posla i kojima je bitna ova zajednica. To će sa sobom donijeti raznovrsnost priloga i izvješća kao i tema. Tu dolazimo i do jednog mog osobnog zaključka a to je da sam kroz kratko vrijeme shvatila ne samo u svezi medija nego općenito u hrvatskoj zajednici, da je dosta onih kojima vrijednost i značaj kao i opstanak te zajednice nije na prvom mjestu, nego osobni interes. To je slučaj i s dopisnicima. Ljudi će pisati kad im se piše, a ne kada treba i tu se stvara jedan od problema. Naravno, ima i drugih. Uvijek se može i bolje i drugačije i vjerujem da će tako i biti. Televizijski program RTV-a je posebna priča, od kako je nastao vakuum nakon što mišljenje HNV-a o pitanju kandidata za glavnog urednika informativnog programa hrvatske redakcije nije uvaženo, bolje rečeno ni razmotreno, imamo jedan prazan hod, da tako kažem. Osobno sam u redovitoj komunikaciji s našim suradnicama *Gordanom Jerković* i *Anitom Žanić* i objema iskazujem veliku zahvalnost i divljenje jer su usprkos svemu ustrajale, same pripremaju emisije, vode, mijenjaju se, pomažu jedna drugu itd. One su primjer

da im je stalo do zajednice i da usprkos svemu opstaju. Krivo mi je kada čujem kritike na njihov rad, činjenica je da tko radi taj i griješi, ali kao što brod bez kapetana ne plovi k cilju nego pluta, tako je i ovdje slučaj. One daju svoj maksimum, ali nisu svemoguće. Nadam se da će se tu situacija promijeniti, mi ćemo i dalje ulagati napore, ali sam svjedok da ovdje trebaju veliki naponi da bismo uopće razgovarali a rješavali probleme, još veći kada je u pitanju RTV. Radijski program pak ima veliku slušanost, *Jelena Tumbas* doista dobro radi svoj posao i ukoliko se budu u budućnosti riješile stvari koje očekujemo mislim da će biti još bolji i slušaniji. Akcent sam stavila na ova dva programa, ali to ne znači da su drugi manje važni. Prosto, su ovo bila i još uvijek su aktualna pitanja za našu zajednicu. Ostale radijske postaje funkcioniraju, za Suboticu znamo kako i doista su kolege odlične. E sad tu postoje problemi druge prirode i bojazni od privatizacije, u Baču pak postoje potrebe vezane za financijsku potporu. *Ivan Karan* je svojim i naporima svojih kolega uspio osigurati emitiranje emisije »Glas Hrvata«. Pokušala sam kontaktirati gradsku upravu Grada Sombora kako bismo riješili problem financiranja radijske emisije na našem jeziku, ali uvijek postoje neki i nekakvi odgovori koji to onemogućavaju, kao što su oni da nema dovoljno financijskih sredstava.

Želim naglasiti kako mediji na hrvatskom jeziku – tiskani, radijski, televizijski imaju neprocjenjivu važnost u opstojnosti i očuvanju identiteta hrvatskog naroda na ovim prostorima te komunikaciji i prikazivanju svojih postignuća drugim narodima i nacionalnim manjinama. U tom kontekstu ne želim izostaviti ni »Miroljub«, list HKUD-a »Vladimira Nazor«, kao ni Glasnik Pučke kasine 1878. Ali da elaboriram, kada bih ocjenjivala rad bez obzira o kojim medijima na hrvatskom jeziku se radi, za

što ja svakako nisam kompetentna, stajališta sam da su mediji učinili puno i ne želim nikoga posebno izdvojiti. Pokušavam biti realna, jer najlakše je kritizirati, ali s druge strane smatram i kako je potrebno izvršiti neke promjene kako se ne bismo previše uljuljali. Potrebne su nam i neke novine. S jedne strane su problemi i ideje, koje mediji na hrvatskom jeziku imaju, a s druge strane financijske mogućnosti i potrebe zajednice tako da zajedno moramo raditi na tome. Na žalost, nemam čarobni štapić riješiti probleme preko noći

Nekada imam dojam da se stvari u svezi s RTV-om nigdje ne rješavaju i da smo malo odškri-nuli vrata i da predstavnici ove medijske kuće misle da nam je to sasvim dovoljno. Moram istaknuti suradnju s *Jožefom Klemom*, jer u svakom razgovoru s njim postoji nada da se stvari promijene. U segmentu radijskog programa zaista i mislim da će tako biti. Uskoro bismo trebali imati sastanak, vjerojatno početkom rujna, na kojemu ćemo sagledati u kom smo statusu u svezi s onim što smo se dogovarali. Ostala su otvorena

no razmjenjuju priloge, tako će cijela zajednica biti informirana a neće postojati potreba izlaska na teren izvan mjesta gdje se živi, što bi trebalo voditi ka uštedi sredstava, a opet bismo postigli učinak da svi budu obaviješteni. Ideje za proširenje postoje, ali moraju prije toga neke stvari treba postaviti na čvrste temelje. Ovdje naglašavam i ne smijem zaboraviti što je *Dužo Runje* učinio, kao i njegove napore i ideje i želje da se stvari riješe.

HR: Iako u tom smislu nisu radena nikakva istraživanja, kako ocjenjujete interes

i nisam to uspjela za ovih osam mjeseci i možda će netko reći da nismo puno odmaknuli, ali ja i ljudi s kojima surađujem znamo koliko se svi trudimo da stvari krenu na bolje. Na tom putu, nadam se da ćemo svi zajedničkim snagama uspjeti jer je to u interesu zajednice i nadam se da će postojati više ideja kada je u pitanju rad medija kako bismo izbjegli kritike i zadobili još više simpatija.

HR: Jesu li u planu neka proširenja programa? Tu se poglavito misli na RT Vojvodine, kako teku pregovori s ovom medijskom kućom?

pitanja mogućnosti svakodnevnog emitiranja programa, kao i pitanja proširenja uredništva i lektora. Do rješavanja tih pitanja tekstove radijskih emisija ja lektoriram volonterski s velikim zadovoljstvom, jer je suradnja s *Jelenom Tumbas* velika prednost. Sve pohvale iznosim na njezin rad, ažurnost i spremnost na suradnju. Što se tiče informativnog televizijskog programa, na žalost nemam ovakvo pozitivno iskustvo i tu je, kao što već rekoh, dosta stvari na samim voditeljicama. Ono što je pozitivno jest što smo uspjeli postići dogovor da kolege međusob-

Hrvata za medije na svojem materinjem jeziku? Bi li se tu situacija mogla unaprijediti?

Tu se situacija mora unaprijediti. Ako gledamo da na mladeži sve ostaje i sve leži onda moramo poboljšati našu ponudu jer u suprotnom oni će i dalje čitati tisak koji se bavi tračevima, slušati glazbu koja nema veze s našom nacionalnom zajednicom i vremenom ćemo sami doprinijeti asimiliranju, a onda je kasno. Moramo osjetiti puls ljudi, ono što ih zanima, znači ne samo što se događa u zajednici, što je naravno bitno, nego i neke druge teme koje će ih privući.

Podlistak »Hrvatske riječi« - »Kužiš« je tu napravio iskorak, kao i podlistak HR za djecu »Hrcko«.

Svakako ponovno naglašavam i rizikujem da se ponavljam, da kolege bez obzira rade li za tisak, radijsku ili televizijsku emisiju moraju jedni druge promovirati i naglašavati slušateljima ili gledateljima kada mogu pročitati npr. novi broj »Hrvatske riječi« ili slušati ili gledati neku emisiju. To je jedan od putova do novih slušatelja, gledatelja i čitatelja.

HR: Koliko HNV podupire »neovisne« projekte vezane za informiranje, poput emisije »Glas Hrvata« na Radio Somboru, tiskanih glasila kao što su »Glasnik Pučke kasine 1878.« i »Miroljub«, te nezavisnih TV produkcija poput subotičke CRO Medie?

Ovdje se s jedne strane nalaže želje i potrebe, a s druge strane mogućnosti. Mislim da HNV doista nije zatvoreno tijelo u smislu pružanja potpore, ali činjenica je da postoje određena sredstva i da se kao takva moraju rasporediti. Uvijek će biti netko tko se smatra oštećenim. U onoj mjeri u kojoj je u mogućnosti i sukladno odlukama koje se donose glasovanjem na sjednicama HNV-a sredstva se i raspoređuju. Na žalost, reći ću nešto što će zvučati kao kliše, a to je da je situacija takva. Mislim da i sam predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić ima sluha za probleme, ali na žalost sredstva su ograničena. Danas su sve veće mogućnosti za pisanje projekata, za suradnju preko granica, pa neka i to bude jedan od vidova osiguravanja sredstava, ali vlastitim naporima. Vremena su takva da je donacija sve manje tako da bi ovo bili načini da se pomogne postojeća situacija tamo gdje se to može.

HR: Ima li planova glede jačanja kadrovskih i drugih kapaciteta u hrvatskim medijima?

Od početka obnašanja dužnosti u području informiranja moja je ideja bila prvo osobno posjetiti sve naše medije, upoznati se s problemima, a onda i organizi-

rati jedan zajednički sastanak predstavnika svih medija. Na tom bi sastanku svatko trebao iznijeti svoje ideje koje bi bile negdje realne i sukladne mogućnostima i da onda zajednički postavimo neka nova pravila, da se dogovorimo o daljnjoj suradnji, prioritetima itd. Takvi bi sastanci trebali postati praksa bar dok se svi ne uhodamo. Jedna od ideja jest i nova Medijska platforma koja ne bi bila uopćena nego usuglašena tekućim događanjima, kao i možda realiziranje ideje o postojanju jedne vrste zajedničkog portala na kome bi se nalazili svi prilozi koje bi svi mogli preuzimati. Tako bismo smanjenjem utroška sredstava postigli učinak informiranosti slušatelja o svim dešavanjima. Isto tako imamo u planu pokretanje radijske emisije u Srijemu, po ugledu na emisije koje se emitiraju na Radio Baču i Radio Somboru, za sada je to u povoju ali je neophodno. Također želim izbjeći pitanja i animozitete zašto je netko dobio više sredstava ili pomoći za svoj rad a drugi nije, jer smatram da je sve transparentno i da se svi jednako vrednuju, a opet se vraćam na to da ako svi radimo za zajednicu, jer u protivnom bismo radili negdje gdje nema dodira sa zajednicom, onda su ta pitanja suvišna.

HR: Živate u Novom Sadu, u kojem prema popisu pučanstva iz 2002. živi oko 6000 Hrvata. Kakva je pozicija tamošnjeg hrvatstva, odnosno koliko su tamošnji Hrvati spremi javno očitovati svoju nacionalnu pripadnost? Ima li pokušaja da se u rad zajednice i njezinih institucija uključi veći broj Hrvata iz tog grada?

Ono što me iznenađuje u Novom Sadu je to da iako je veliki grad gdje je lakše očitovati se kao Hrvat ili pripadnik neke druge nacionalne zajednice, to nije slučaj u praksi. Mnogo je teže u malom mjestu biti ono što jesi jer često zbog toga ispaštaš i ti i tvoja obitelj. Ovdje se ljudi očitavaju kao takvi samo u svojoj kući i nemaju potrebu javno se očitovati. To je nešto

s čime sam se ja srela u praksi, ili se očituju kao takvi ali samo u razgovoru »intuitu personae«, ukoliko postoji neki problem ili potreba za poslom. S obzirom da skoro dvije godine imamo ured DSHV-a u Novom Sadu, raduje me da se usprkos tome povećava broj pripadnika naše zajednice koji se ovdje okupljaju. Raduje me što se radi o mladim ljudima koji imaju volje i elana boriti se da Hrvati imaju ravnopravan status kao i ostali pripadnici nacionalnih zajednica i većinskog naroda. Ova MO je jedna vrsta otvorenih vrata za sve Hrvate, ne samo one koji se žele uključiti u politički život nego one koji se tako osjećaju, žele se družiti, uključivati u kulturne i druge manifestacije. Organizirali smo književne večeri, a imamo ideju i da se ti prostori koriste za učenje hrvatskog jezika s obzirom da on u Novom Sadu nije u službenoj uporabi i da nemamo odjele na hrvatskom jeziku. Isto tako imamo ideje povezivati se s drugim nacionalnim zajednicama, omogućiti ljudima da izlože svoje radove ukoliko se bave nekom djelatnošću ili zanatom. Kao članica Vijeća za međunarodne odnose Grada Novog Sada vidjela sam koliko je bitno da se nacionalne zajednice predstavljaju javnosti. Tu postoje razni načini, da li kroz prikazivanje svoje povijesti, tradicije, kulture, da upoznate druge zajednice i većinski narod s nama. To svakako smanjuje animozitet, jer vi malu djecu na taj način navikavate da su Hrvati normalni ljudi a ne neka čudovišta prema kojima postoji animozitet i kojih se treba kloniti. Kada to ljudi vide i otklone svoj animozitet moći ćemo dosta toga i uraditi. Prošlost će ostati iza nas jer vjerujem da mladež gleda naprijed a ne iza, a pojedinačni slučajevi izgreda uvijek postoje, ali i tome će se stati na kraj. Što se tiče uključivanja u rad institucija ulažemo velike napore. Ovo je izborna godina koja je donijela mnoge i nenadane i promjene tako da ćemo vidjeti što nosi budućnost, ali ćemo i dalje ulagati napore,

za nas je Novi Sad mjesto gdje i Hrvati moraju imati svoje predstavnike u vlasti koji će stajati rame uz rame s ostalim nacionalnim zajednicama i većinskim narodom.

HR: Uposleni ste u Službi za prevoditeljske poslove Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Vlade APV. Kako izgleda vaš posao u praksi, koliko je hrvatski jezik zastupljen u službenim dokumentima AP Vojvodine u odnosu na druge manjine?

S obzirom da je hrvatski jezik u službenoj uporabi od 2009. godine u radu Skupštine APV, sva akta se prevode i na hrvatski jezik. Svi prijedlozi prije zasjedanja Skupštine se prevode kao i sve odluke nakon održavanja iste. Također se prevode i svi Službeni listovi APV-a. U radu Vlade APV akta se prevode ovisno o potrebama pojedinih tajništava. Tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice prevodi sva akta, tekstove natječaja, obrasce, a druga tajništva uglavnom prevode akta koja je potrebno redovno ažurirati ili svoje internetske stranice. Redovito se vrše prijevodi i za potrebe Pokrajinskog pučkog pravobranitelja, ponekad za Pedagoški zavod i druga tijela i institucije.

U odnosu na druge manjine hrvatski jezik jednako je zastupljen jer sve materijale koje dobivaju moje kolege prevoditelji za druge manjinske jezike u službenoj uporabi dobivam i ja. Tako da je tu ravnopravnost na djelu. U Skupštini se uvijek prije zasjedanja održava sjednica Odbora za utvrđivanje istovjetnosti pokrajinskih propisa na jezicima u službenoj uporabi kojoj osim mene, nazoči i članica zadužena za hrvatski jezik koja kontrolira sve prijevode i njihovu istovjetnost s izvornicima i isto iznosi na sjednici. Tako da je hrvatski jezik doista u jednakoj ravni s ostalim jezicima u službenoj uporabi bar što se tiče razine Skupštine i Vlade APV i mojih iskustava kao prevoditeljice.

Mjesto ozdravljenja tijela i duše

U selo Doroslovo, pokraj Sombora, na Malu Gospu stići će tisuće vjernika iz Vojvodine, Hrvatske, Mađarske, Njemačke i drugih krajeva. Svi oni dolaze na svetište s čudotvornim izvorom vode, jer Doroslovo je najposjećenije svetište u Bačkoj. Ukoliko Mala Gospa pada radnim danom, okupi se oko 10.000 vjernika, ako je vikendom, bude ih između 15 i 20 tisuća. Vjeruje se da izvor ima čudotvorno dejstvo.

Svetište sa čudotvornim izvorom Bajkut (bunar koji liječi), sada nazvano Sentkut, što u prijevodu s mađarskog znači sveti izvor, poznato je još odavno. Prvi zapisi o Bajkutu su iz 1382. godine, kada se spominje i postojanje izvora s čudotvornim svojstvima. Prvi podaci o Doroslovu, kao naselju, nešto su stariji i potječu iz 1313. godine. Za vrijeme turske najezde selo je opustošeno, opustošen je i samostan koji je postojao, ali su se mise služile i to zahvaljujući jednom franjevcu. Po naređenju administratora Redla 1752. godine u Doroslovo je naseljeno 150

mađarskih i slovačkih obitelji, ali su one naseljene oko dva kilometara dalje u Bajkut, prema Somboru.

ČUDOTVORNA OZDRAVLJENJA

Prema predanju, Blažena Djevica Marija se prikazala na

izvoru Sentkut više puta i vjeruje se da je na njen zagovor Bog dao ljekovitu moć vodi s ovog izvora. Mnogo čudesnih događaja je vezano za Sentkut.

Od 1792. godine upisano je 80 takvih ozdravljenja.

Uglavnom je riječ o slijepima koji su progledali, ljudima koji su prohodali - kaže Árpád Verebelji, rektor svetišta Szentkut

Kip Djevice Marije

Sveti izvor

24. kolovoza 2012.

Doroslovski svećenici su zabilježili mnoga izlječenja na tom svetom mjestu. Mnogi vjernici, bolesni, slijepi, invalidi, posje-

Ona je 1875. proširena, i nakon dogradnje dva zvonika dobila je izgled današnje crkve. Kip Blažene Djevice Marije

čovjek. On je živio s ostarjelom i bolesnom majkom. Tom slijepom čovjeku se ukazalo da treba doći na zdenac, oprati oči i da će ozdraviti. To se i dogodilo. Od tada su se ljudi ponovno počeli vraćati u svetište. Moram pojasniti da posto-

ća vjernika, a ako je vikend, bude ih između 15 i 20 tisuća. Uglavnom dolaze vjernici iz Bačke i Banata, ali ih ima iz Mađarske, Hrvatske, Njemačke i drugih krajeva. Većina vjernika dolazi dan ranije, sedmog rujna. Prošle godine bilo je

Procesija vjernika

ćuju ovo svetište u nadi da će dobiti blagoslov, izlječenje i duhovni mir. Prva kapela u čast Blažene Djevice Marije izgrađena je 1796. godine. Zamijenjena je novom 1809. godine, ali nju je uništila vatra 50 godina kasnije. Treća kapela je sagrađena 1825. godine.

je podignut 1861. godine, a u blizini izvora i pećina s kipom Lurdske Gospe. Crkvi je 1974. pridodat i vanjski oltar, koji je tada i posvećen. »Dugo poslije oslobođenja od Turaka Doroslovo se nije spominjalo kao svetište. Ali 1792. godine ozdravio je jedan slijepi

Mise su na otvorenom

ji posebna procedura kako se utvrđuje neko ozdravljenje. Prvo se liječničkim nalazima mora potvrditi da je postojala neka bolest, a poslije toga zbor liječnika pregledom potvrđuje da te bolesti više nema. Na koncu se sva ta dokumentacija šalje u Vatikan, koji sve to mora potvrditi. Tek nakon toga izlječenja se upisuju u povijest izvora. Od 1792. godine upisano je 80 takvih ozdravljenja. Uglavnom je riječ o slijepima koji su progledali, ljudima koji su prohodali«, kaže *Árpád Verebelyi*, rektor svetišta Sentkut.

NA MALU GOSPU I 20.000 VJERNIKA

Vjernici u svetište dolaze na marinske blagdane, ali ih najviše ima na Malu Gospu, koja se slavi osmog rujna. »U svetištu se održavaju razne konferencije, skupovi, ljeti se održavaju kampovi za mlade kroz koje tijekom ljeta prođe oko 250 mladih. Ipak, na Malu Gospu najviše je vjernika. Ako je Mala Gospa radnim danima, okupi se devet do deset tisu-

oko 9000 vjernika, a s obzirom da je Mala Gospa ove godine subotom, očekujemo da će vjernika biti znatno više«, kaže rektor Verebelyi. Služe se mise na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i slovačkom jeziku, moli krunica, vjernici se ispovijedaju, pale svijeće, umivaju u vodi sa svetog izvora. Ima i onih koji u svetište dolaze pješice. Takvi su vjernici iz Mola koji već desetljećima na put, dug stotinjak kilometara, od Mola do Doroslava kreću pješice. »To hodočašće je samo uvjerenje i tko jednom dođe taj će uvijek ponovno dolaziti. Ovdje dolazimo jer vjerujemo, ovdje se duševno obnavljamo. Ne možemo to opisati, ali kada dođemo na svetište kao da smo dobili neki duševni mir, snagu«, kažu vjernici iz Mola.

Pripreme za ovogodišnju Malu Gospu i za prijam velikog broja vjernika praktički su gotove. Svetište je spremno za još jednu proslavu u slavu Blažene Djevice Marije. Na sam dan Male Gospe svetu misu na hrvatskom služit će biskup Ivan Penzeš.

Zlata Vasiljević

24. kolovoza 2012.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XXII. DIO)

Srijem koncem XII. stoljeća

Piše: dr. Zsombor Szabó

Koncem XII. stoljeća, točnije nakon smrti cara *Manuela Komnena* 1180. godine, završeno je skoro jednostoljetno ratovanje za posjedovanje Srijema. Položaj Srijema se stabilizirao unutar teritorija Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva, jer ga je kralj Bela III. (trajno) priključio ugarskom dijelu svog kraljevstva. Teritorij Srijema u odnosu na ukupni teritorij Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva je mali, i s punim se pravom možemo pitati zašto su bliski rođaci, hrvatsko-ugarski kraljevi i bizantski carevi, vodili dugotrajan rat za njegovo posjedovanje. Zbog neke tradicije pripadanja nekadašnjem Rimskom Carstvu? Zbog strateškog položaja? Zbog prirodnih bogatstava? Zbog bogatih gradova? U nastavku feljtona pokušat ćemo odgovoriti na sva ova pitanja, naravno imajući u vidu da se radi o srednjovjekovnom feudalnom društvu, koje se razlikovalo od našeg današnjeg društva. U tim se razlikama nalazi prva »kvaka«, razlog što je dio povijesti jednostavno »iščezao« u današnjim opisima srijemskih naselja.

POLITIČKI POLOŽAJ SRIJEMA U POVIJESTI

Nesumnjivo je teritorij današnjeg Srijema bio dio antičkog Rimskog Carstva pod imenom provincija Pannonia, koji se sastojao od četiri upravna dijela od kojih je Srijem bio dio upravnog dijela Savia. Nakon raspada antičkog Rimskog Carstva na dva dijela - Zapadno i Istočno Rimsko Carstvo - (dogovorena) granica između dvaju novih carstava bio

je Dunav, provincija Savia je podijeljena u dva dijela, tako da je Srijem je potpadao u teritorij Istočnog Rimskog Carstva, kasnijeg Bizantskog Carstva. Bizantski su carevi svim silama pokušavali s manje-više uspjeha ovaj teritorij obrani-

Ostaci utvrde u Vrdniku

ti od »barbara« Huna, Avara, Slavena, odnosno Bugara. Bizant je u IX. stoljeću u borbi s Bugarima pozvao u pomoć novi »barbarski« narod Ugare, koji su se s ukrajinskih stepa doselili u Karpatski basen, odakle su istjerali Bugare i djelomično zagospodarili sjevernim dijelom Srijema duž priobalja Dunava i tako kontrolirali ovaj važni vodeni put. Slabljenjem Bugarskog Carstva, Bizantsko Carstvo i Hrvatsko-Ugarska Kraljevina postali su susjedi. Bizant je postao preprekom daljnjem širenju Ugara prema Balkanu i oni su prvi napali Bizant s težnjom da zagospodare Srijemom ali i širim prostorima.

Bizantsko Carstvo je na prekretnici XII. i XIII. stoljeća jako oslabilo, djelomično i zaslugom križara, koji su zauzeli Bizant

(Konstatinopol) i osnovali Latinsko Carstvo 1204. godine. Nekadašnje moćno Bizantsko Carstvo i formalno je nestalo, raspalo se na manje kneževine i vojvodstva. Na jugu Ugarske nije više postojala sila koja bi prijetila osvajanjem Srijema

i put hodočasnika iz zapadne Europe k Jeruzalemu. Ne trebamo zaboraviti i trgovce, koji su rado koristili pored suhozemnih i vodene putove, poput Dunava ali i Save. Srijem je bio važna kontakt zona za trgovinu prema Bizantu.

PRIRODNA BOGATSTVA SRIJEMA

Danas bi svi rekli – šume i vinogradi Fruške gore, ali u XI. i XII. stoljeću nije bilo tako. »Barbari« nisu baš bili osobito zainteresirani za vinograde, tako da su oni uništeni i propali. Osnivanje nekoliko samostana zahtijevalo je gajenje vinove loze radi kršćanskih obreda, ali i za potrošnju same »braće«. Ove potrebe su porasle dolaskom »gostiju-hospesa« iz tadašnje Francuske, bolje rečeno iz doline Rajne, koji su imali razvijenu kulturu vinogradarstva. Vinogradi su, zahvaljujući klimi i očišćenim padinama Fruške gore, ponovno podizani. Znamo za jedno mjesto na kojem se proizvodila značajnija količina sirovog željeza, to je Vrdnik, koji se nekada mađarski zvao *Rednek*, od slavenske riječi rudnik. Rudnik i naselje su najvjerojatnije postojali već u rimsko doba. Pri nabranju prirodnih bogatstava ne smijemo zaboraviti niti bogate pašnjake i mlake u donjem Srijemu, duž rijeke Save. Srijem je presijecalo nekoliko većih vodotokova poput Bosuta i Studve koji su u ono vrijeme bili bogati raznovrsnom ribom (o Savi i Dunavu da ne pričamo). A što je s gradovima koji se spominju već u XI. stoljeću? O njima ćemo pisati u nastavku ovog feljtona.

STRATEŠKI POLOŽAJ SRIJEMA

Koji su bili strateški resursi Srijema? Prije svega suhozemni, ali i vodeni putovi. Suhozemni su putovi nasljedstvo nekadašnjeg antičkog Rimskog Carstva. Pravac istok-zapad se i u antici, kao i danas, poklapao s trasom nekadašnje autoceste »Bratstvo-jedinstvo«. Ovaj pravac su koristile tri križarske vojske kada su prolazile kroz Ugarsku, ali to je bio

Salaši jednaki i malo drugačiji

Usamljeni salaši nabijali su se na svojoj zemlji. Salaši su naritko, daleko jedan od drugog katkad i nekoliko duži (1 duž = ~ 360 m)

Oko prilaza iz XIX. u XX. vik tu i tamo, a posli I. svickog rata još više, pravili su se salaši »na put leđa«. Njima je lice salaša, sa pridnjim uzdužnim zidovima okrenjeno što više na dolnjak (jug), na kapiju kroz koju se s puta ide u salaš. Katkad je u takom salašu ulazna kapija s boka ili s leđa, sa gornjaka (sjevera).

Salaši »na put leđa« pravili su se do II. svickog rata. Taki je bio salaš u Đurđinu našeg komšije *Stipe Stantića-Svetog*, u Kapunji je salaš *Bele Stantića-Gustera*, u Maloj Bosni na gredi drugog dola bio je Stantić-Šilarov i dr. Osim salaša »na put leđa« ima i uzdužni salaša u koje se išlo s boka ledine. Ako je salašu ograda s kapijom bila nuz oputinu (spoljni obod kolotruga) atarskog puta onda je podesnije bilo polagano smotat (skrenit) voz¹ snopova žita, s kuružnom i sl. i udekat ga kroz kapiju u boku ledine. Salašarski domazluk koji se naslanja na ortački put (zajednički više gazda) u njeg se išlo najčešće kroz čošu ograde, ritko kad kroz bok ledine.

Ako je salaš bio izmed dva atarska puta u njeg se išlo s onog puta otkaleg se dolazilo bliže salašu ili je put bio bolji, kudan je po blatnjavom vrimenu bilo lakše proc s kolima. Na priliku taki je salaša bilo u Purčarovom šoru pod Načvinom. Ako su dolazili na salaš iz Načvina onda su ušli u salaš s pridnje strane, a ako su išli iz varoši u salaš išli su odastrag, iako to baš nisu volili, jel taj ulaz nije na vidiku.

Bilo je salaša, čak šorova salaša, di je atarski put gredom sa gornjaka odredivo kudan će se ući u salaše na dolnjak. Taki su bili salaši u Stantić-Dragačini u Đurđinskom šoru: atarski put je s gornjaka, a salaši su okre-

njeni čelom ili zakošeni, pa i »na put leđa« na dolnjak prema dolu. Priko puta dola, u tom šoru bio je velik Stantićev šor kojem je atarski put bio po gredi s dolnjaka, a dō (rit) i Stantić Dragačin šor iza leđa na gornjak.

Kad se prođe kroz ravan subatičkog atara, mož vidit da su veliki šorovi: Kujundžićev u Vanteleku, Vojnić Purčarev u Verušiću, Matkovićev u Maloj Bosni, nagusto salaši u velikom Čikerijanskom šoru, Ivandekićevi na dolnjaku dola i oko njeg u Đurđinu od Male stanice do bliže Purgli, Stipićevo od Verušića priko Klise do prtenog puta Orom-Čantavir, velik Stantićev šor i iskomadani Dulićevi šorovi po Đurđinu i toliki drugi najčešće poređani nuz dolove i izmed atarskog puta koji gredom prati dō, svedno dal ga prate s gornjaka ili dolnjaka.

USAMLJEN SALAŠ

Usamljeni salaši nabijali su se na svojoj zemlji. Salaši su naritko, daleko jedan od drugog katkad i nekoliko duži (1 duž = ~ 360 m). Dobra strana ovi salaša bila je u tom što gazdi niko nije smeto, nit je on kome smeto, ali mana je bilo više. Ako je tribala kaka pomoć dugo je tribalo ić do najbližeg komšije. Lopovi i dotiranice više su tiskali na usa-

mljene salaše, a i lisice, kopci, švrake i druga divija živina (predatori) pravili su više štete u usamljenom salašu i sl.

Usamljeni salaš bio je, na priliku, salaš mog pradide *Time Sudarevića* u Đurđinu, u kojem je rođena moja majka *Vita* (1876.). Po njezinom pripovijdanju zna se da je salaš bio napravljen u prvoj polovici XIX. vika. Majka se dobro

sića da su katkad noćom vaške (psi) lajanjom uzbunili čeljad jel su ostile da se kogod mota oko salaša, tiska u njeg. Bačo je imo lovasku pušku. Kogod od muškaraca je izašo u avliju i uvis puko puškom. Friško su vaške učutile. Pucanj je bio znak nepozvanom nek proba uč u salaš, čeka ga slana patrona. (Patronu ću uskoro opisat u pripovijdanju o roglju.)

SA ROGLJA

Ovlašne mire na parasničkim kolima

Suvišan rod litine poljodilaca prodavo se ili se s njim plaćo dio zarade pogođenog čeljadeta (svinjar, govedar i dr.). Da ne bude dvojbe o količini za nju se znalo kolika je, ako se kazala i ovlašna mira. Na priliku ako je ponuđen naprodaj voz od četiri klupe kuružne, znači da su na parasnička kola od 9 šukova (dužina lotra – stranica) natovaren voz od 4 klupe kuružne, tj. 4 x oko 20 snopova = oko 80 snopova kuružne u vozu.

Mire na parasničkim kolima:

Kola su natovaren rasut teret u lotra povišena s dvi bočne fosne, svaka je široka 10" coli (1" col = 25,4 cm), sa šuberima na mistu šaraga i još u jedan red nuz fosne uspravno nazadivani klipova kuruza ili čutaka, bundeva koliko stane i sl.

Lotra su toliko čega god koliko stane u parasnička kola izmed lotra, brez povišeni dasaka i šubera (lotra zemlje, piska /0,5 m³/, bundeva i sl.).

Teret žita, kuruza i sl. je uspravnim i na lotra oslonjenim džakovima (~ 50 kg) i u kola polegnutim džakovima u lotrama duljine 8-9 šukova (1 šuk = ~ 32 cm) stane oko 7-9 mtc tereta.

Voz¹ je količina kabastog tereta koji se mož natovariti na parasnička kola sa čatlovima i pomoćnicama, odozgor stegnutim vrengijom. (Voz slame, kuružne i sl.).

USPEH MERIMO VAŠIM ZADOVOLJSTVOM

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

NEMA KUPACA ZA BRODOGRADILIŠTE IZ BAČKOG MONOŠTORA

Brodari još na suhom

Prvi pokušaj prodaje imovine brodogradilišta »Terratrade-Brodoremont« u Bačkom Monoštoru bio je neuspješan, pa se nade polažu u novu prodaju * Novih 30 do 50 radnih mjesta selu bi puno značilo

monoštorskom brodogradilištu ostao je poluzavršen brod-tanker »Otello« koji je naručila firma »Ship Vision« iz Nizozemske s kojom je »Brodoremont« imao višegodišnju suradnju. Brod je ostao nezavršen i za njega se partneri iz Nizozemske više nisu interesirali. Trenutačno je u brodogradilištu angažirano dvadesetak radnika i oni rade za zakupca koji je zakupio jedan dok brodogradilišta.

Zatvaranje poduzeća koje je upošljavalo 130 radnika, uglavnom iz Bačkog Monoštora, za selo je bio veliki udarac. U međuvremenu dio majstora brodske struke snašao se za posao. »Nekadašnji radnici našeg brodogradilišta rade danas širom Vojvodine, ali i u Hrvatskoj i Sloveniji. Nisu svi uspjeli snaći se i mi se zato nadamo da će brodogradilište uskoro početi raditi. Novih 30 ili 50 radnih mjesta za selo bi bila velika stvar«, kaže tajnik MZ Bački Monoštor Mata Jager. A hoće li druga prodaja biti uspješna dat će se naslutiti prije samog nadmetanja, jer zainteresirani kupci moraju prije uplatiti depozit, što im omogućava sudjelovanje u javnom nadmetanju. Međutim, kao i u slučaju svih drugih prodaja imovine poduzeća u stečaju i ovdje se prodaje imovina, što znači da nikakav zakon ne obvezuje potencijalnog vlasnika da nastavi djelatnost, zadrži ime brodogradilišta, niti da imovinu ostavi u Bačkom Monoštoru.

Zlata Vasiljević

Kako je brodogradilište iz Bačkog Monoštora »Terratrade-Brodoremont« u stečaju od uspješnog poduzeća, koje je brodove pravilo za stalnog partnera u Nizozemskoj, stiglo do propale tvrtke znaju samo nekadašnji vlasnici *Nenad Golijanin* i *Vladimir Šekrevski*. Ono što je izgledalo kao jedna od malobrojnih uspješnih privatizacija u Somboru završilo se na uobičajen način. Radnici na burzi rada, a od vlasnika ni traga ni glasa. Izgleda da je brodogradilište bilo interesantno samo dok je donosilo dobru zaradu, ali kada su se počeli gomilati problemi sve je pušteno niz vodu. Tako umjesto pompozni porinuća brodova kojima su redovito bili nazočni brojni uzvanici iz Beograda sa zavidnim voznim parkom i neizbježnim novinari-
ma, koji su sve to trebali objektivno, danas je monoštorsko brodogradilište pusto.

NEMA ZAINTERESIRANIH KUPACA

Nakon što je objavljen javni poziv za prodaju, očekivalo se da će u monoštorskom

brodogradilištu posao ponovno biti nastavljen, tim prije što se neslužbeno spominjalo više zainteresiranih kupaca. Nadu je pobudilo i to što je nedavno prodano brodogradilište u Bezdanu koje godinama nije radilo. Međutim, na zakazanoj javnoj prodaji nije se pojavio niti jedan kupac. Tako je produžena agonija nekadašnjeg uspješnog brodogradilišta, koje praktično ne radi dvije godine. »Imovina brodogradilišta ponuđena je na prodaju u tri odvojene cjeline. Prva cjelina su građevinski objekti, zemljište i oprema koji su procijenjeni na 89 milijuna dinara, druga cjelina je baržanostivosti 460 tona čija je vrijednost procijenjena na 18,6 milijuna dinara. Kao posebna cjelina na prodaju je ponuđen i nezavršeni tanker, koji je prije početka stečaja građen za kupca iz Nizozemske i čija je vrijednost u ovako nedovršenom stanju oko 105 milijuna dinara. Ove procijenjene vrijednosti imovine nisu ni na koji način bile obvezujuće za kupce«, kaže stečajni upravnik *Milorad Veljović*. Nova prodaja bit će održana tijekom kolovoza. Iako početna cijena nije određena, u

slučaju da zainteresirani kupci ponude cijenu koja je manja 50 posto od procijenjene vrijednosti imovine suglasnost na takvu prodaju treba dati odbor povjerenika.

Dug brodogradilišta je oko pet milijuna eura. Najveći povjerioci su OTP banka i Banka Inteza, koje potražuju oko 300 milijuna dinara. Dug prema radnicima za neisplaćene zarade je 48 milijuna dinara, a dug Poreznoj upravi 10 milijuna dinara. U trenutku otvaranja stečaja radnicima je brodogradilište dugovalo 11 zarada. Vlasnik brodogradilišta iz Bačkog Monoštora bila je beogradska firma »Terratrade« Nenada Golijanina i Vladimira Šekrevskog.

VELIKI UDARAC ZA SELO

Brodogradilište prije otvaranja stečaja nije radilo šest mjeseci, koliko su radnici bili u štrajku, tražeći zaostale zarade i nove poslove. Kako vlasnici nisu pokazali nikakav interes za nastavak rada niti za razgovore za štrajkačima zaposleni su pokrenuli stečaj i sami platili pola milijuna dinara kao predujam za troškove stečaja. U

Temeljem članka 17. i 24. Statuta Dečjeg pozorišta-Dječjeg kazališta-Gyermekszínház Subotica Szabadka, Park Ferenc Rajhla 12 a, ravnatelj dana 15.8.2012. godine raspisuje:

NATJEČAJ

za radno mjesto šefa računovodstva

NAZIV RADNOG MJESTA: šef računovodstva

BROJ IZVRŠITELJA: 1

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI SU:

Osim propisanih uvjeta (opći uvjeti koji su propisani Zakonom o radu) kandidat mora ispunjavati i sljedeće posebne uvjete:

VSS – VII. stupanj stručne spreme (Ekonomski fakultet) i položen stručni ispit

Radno iskustvo u trajanju od 3 godine na računovodstvenim poslovima

Da protiv njega nije pokrenut kazneni postupak za djelo koje ga čini nepodobnim za obavljanje dužnosti šefa računovodstva, odnosno da nije pravomoćnom sudskom odlukom osuđen za kazneno djelo koje ga čini nepodobnim za obavljanje dužnosti šefa računovodstva

Uz prijavu na natječaj potrebno je da kandidat priloži i dokaze o ispunjavanju uvjeta: ovjereni preslik diplome o stečenoj stručnoj spremi, dokaz o radnom iskustvu (ovjereni preslik knjižice), uvjerenje da se protiv njega ne vodi kazneni postupak, odnosno da nije pravomoćnom sudskom odlukom osuđivan. Kandidat je dužan uz prijavu podnijeti i svoj radno-profesionalni životopis. Prijave na natječaj s dokazima o ispunjenosti uvjeta dostaviti Dečjem pozorištu-Dječjem kazalištu-Gyermekszínház, Subotica, Park Ferenc Rajhla 12a, s naznakom »NATJEČAJ ZA ŠEFA RAČUNOVODSTVA«.

Rok za podnošenje prijave je 15 dana od dana objavljivanja natječaja.

Neblagovremene i nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj,

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja bušenog bunara, poveznog cjevovoda, napojnog i signalnog kabla« u Đurđinu na katastarskoj čestici 2642 KO Đurđin.

Javni uvid po podnesenom zahtjevu osiguran je od 24. 8. 2012. do 3. 9. 2012. godine u prostorijama Gradske uprave – Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10-12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnesenom zahtjevu nositelja projekta JKP »Vodovod i kanalizacija« Subotica, Trg Lazara Nešića 9/a, održat će se 5. rujna 2012. godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226, II. kat, s početkom u 12 sati.

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 29 stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-247-2012 od 13. kolovoza 2012. godine, kojim je odlučeno da nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA PROIZVODNO-SKLADIŠNOG OBJEKTA S PRATEĆIM SADRŽAJIMA – KOMPLEKS ZA PROIZVODNJU KONFEKCIJE na katastarskoj čestici 33924/13 KO Donji grad (industrijska zona Mali Bajmok), nositelja projekta DOO »Gordon« Sombor, Staparski put bb.

Predstavnici zainteresirane javnosti mogu obaviti uvid i izjaviti žalbu na doneseno rješenje u roku od 15 dana od dana objavljivanja ove obavijesti. Žalba se izjavljuje Pokrajinskom tajništvu za graditeljstvo, urbanizam i zaštitu životnog okoliša – Novi Sad.

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

24. kolovoza 2012.

POČEO FESTIVAL INTERETNO

Svjetski folklor u našem gradu

Jedanaesti međunarodni festival folklor »Interetno« počeo je u srijedu. U pet festivalskih dana publici će se predstaviti folklorni ansambli, plesači i glazbenici iz Meksika, Španjolske, Rusije, Kostarike, Gruzije, Letonije, Italije, Mađarske i Srbije. U okviru glavnog festivalskog programa u festivalskom gradu »Etnopolisu« svaku će večer od 20 sati nastupati plesni ansambli, od 22 sata bit će priređeni etno koncerti, dok će u »Népkörü« svaku večer od 23 sata biti priređeno druženje sa sudionicima festivala.

Osim folklornih nastupa, kao i prethodnih godina, bit će priređeni i prateći programi. Na gradskom trgu bit će postavljen »Vašar narodne umjetnosti«, u »Gastro-selu« će sudionici i posjetitelji festivala moći kušati specijalitete s različitih podneblja, a priređena je i izložba »EX Libris« u predvorju Otvorenog sveučilišta. Svakodnevno će biti organizirane igraonice za djecu, te Eko kutak u sklopu kojega će biti održavane radionice o očuvanju životnog okoliša.

Organizatori Interetno festivala su Mađarski kulturni centar »Népkör«, Kuća tradicije iz Budimpešte i Grad Subotica.

PROGRAM PROSLAVE DANA GRADA SUBOTICE 2012.

SRIJEDA, 29. KOLOVOZA

19:00 - Gradska suvenirnica - Otvorenje izložbe »Global heraldik« umjetnika Zoltana Kakonjija

ČETVRTAK, 30. KOLOVOZA

19:00 - Velika terasa na Paliću - Otvorenje izložbe Novo vrijeme: Pedeset godina Moderne galerije »Likovni susret«

PETAK, 31. KOLOVOZA

19:00 - Predvorje Gradske kuće - Otvorenje izložbe »100 godina Gradske kuće«

20:00 - Trg slobode - Koncert Subotičke filharmonije (svjetski pop-rok hitovi), solistica: Gordana Vidaković

21:30 - Trg slobode - Koncert Ferenc Molnara Karamela s orkestrom

SUBOTA, 1. RUJNA

9:45 - Svečani ulaz Gradske kuće - Podizanje gradske zastave

10:00 - Velika vijećnica Gradske kuće - Svečana sjednica Skupštine Grada

12:30 - Velika terasa na Paliću - Otvorenje rekonstruiranog dijela Velike terase

19:00 - Gradski muzej - Izložba »Secesija u subotičkim riznicama«

20:30 - Trg slobode - Koncert Željka Samardžića s orkestrom

PONEDJELJAK, 3. RUJNA

8:00h - Školske ustanove - Obilježavanje početka školske godine

19:00h - Velika vijećnica Gradske kuće - Predstavljanje knjige Tibor Sekelj – Sličnosti i razlike

ZANIMLJIVO PODSJEĆANJE I TRAGANJE »IZA« IZLOŽBE KRUNA OD SLAME

Tavankutski stvaralac iz davnih vremena

U Muzeju Vojvodine čuvaju se eksponati od slame koje je nekada izradio Veco Ivković, o čijem se stvaralaštvu danas ne zna dovoljno * Postoje li potomci s više podataka o slamarstvu ovog Tavankućanina?

S izložbom kruna od slame *Jozefine Skenderović* u galeriji gradske Suvenirnice, u okviru Dužijance, ponovno je aktivirana zanimljiva i pomalo tajnovita životna i stvaralačka priča o nekadašnjem slamaru iz Tavankuta koji je krune i druge predmete od slame izrađivao davno, prije mnogo desetljeća. Povjesničarka umjetnosti – kustosica i autorica spomenute izložbe *Ljubica Vuković-Dulić* i slamarka Jozefina Skenderović, osim zajedničkog rada oko aktualnog događaja, od ranije su već udružile želju i trud da se »osvijetli« rad Tavankućanina – slamara iz prošlosti i sazna više o njegovom životu i eksponatima koje je pleo.

Kao da je priča o njemu »izronila« iz kutija predmeta od slame poslanih prije dvije godine iz Muzeja Vojvodine na restauraciju kod subotičkih slamarki, i izmijenila dosadašnja saznanja i stav da su nekada davno krune od slame stvarale samo žene. Krune su pleli i muškarci, ili bar jedan – *Veco Ivković* – saznalo se ubrzo nakon što je otvorena pošiljka iz muzeja. Ali tko je on bio, što je izradio i ima li potomaka – to je još nedovršena priča.

JOZEFININO TRAGANJE

»Iz Muzeja Vojvodine dopremljeno je tridesetak predmeta od slame iz Vojvodine, najviše iz Tavankuta. Uz svaki je

eksponat bilo navedeno otkuda potječe, ali ne i ime autora.

Neke sam odmah prepoznala po načinu izrade, na primjer radove *Marije Ivković Ivandekić, Anice Balažević, Marge Stipić...* Ali jedna kruna, nekoliko perlica i ukrasnih predmeta bili su mi zagonetni. Naznačeno je da su iz Tavankuta, ali nisam prepoznala način rada. U razgovoru s višom kustosicom i etnologinjom *Tatjanom Bugarski* iz Muzeja Vojvodine saznala sam kako su to radovi *Vece Ivkovića*, priča Jozefina Skenderović o otkrivanju sla-

mara nepoznatog i dobro upućenima u ovo područje.

Ponešto je o njemu nakon toga saznala, ali, smatra, ne dovoljno.

»Počela sam se raspitivati u Tavankutu tko je Veco Ivković i – nitko ne zna. Ima to svoje 'zašto' ... naime, mještani se zovu i pamte po nadimcima. Tek kada se ustanovilo kako su ga u selu zvali 'bač Veco Kesa', saznala sam tek po koji podatak više, ali sve je to malo. Stariji ljudi kažu 'bač Veco je slalom zdravo lipo radio', živio je u dijelu Tavankuta koji zovu

Dikanovac, vjerojatno do oko šezdesetih godina prošlog stoljeća. Stariji ljudi pamte kako je bio angažiran u crkvi, između ostalog i da je veoma lijepo i pedantno održavao park oko crkve, a netko se sjeća kako je organizirana i izložba njegovih radova u župi. I to je sve što znamo o njemu. Ne znamo je li imao potomaka, ali možda ovo sjećanje i priča pomogne da se netko javi i saznamo više o životu i radu slamara Vece Ivkovića.»

KADA IH OPET PRIKAŽU...

Prema saznanjima Jozefine Skenderović Muzej Vojvodine će ove godine javnosti prikazati restaurirane predmete od slame, te i djela Vece Ivkovića. Možda se do tada više sazna što je stvarao i u kojem razdoblju. »Smatralo se kako su u prvim desetljećima prošlog stoljeća žene stvarale slamom, a muškarci u novije vrijeme, te i sada ima slamara. Tako da je za nas ovo novi podatak. Imamo jednu staru krunu u Tavankutu za koju ne znamo tko ju je radio i poslije ovih informacija moguće je da

Radovi od slame Vece Ivkovića (iz zbirke Muzeja Vojvodine) tijekom restauracije u Subotici

je autor Veco Ivković«, kaže Jozefina Skenderović, nadajući se kako će uskoro upotpuniti saznanja o stvaraoču iz Tavankuta.

Ljubica Vuković-Dulić ima mnoštvo saznanja o tradiciji izrade kruna od slame i podatke o slamaru iz Tavankuta iz davnih vremena smatra dragocjenim. »Nepoznati su autori kruna sve do razdoblja poslije Drugog svjetskog rata. To je vrlo interesantno. Toliko je bio važan taj narodni doprinos, da kruna kao simbol bude što ljepša, bolja i bogatija, da i nije bilo važno tko ju je napravio, koliko da se ona napravi. U zapisima u biskupiji i lokalnim župama sačuvane su iz prošlih vremena brojne fotografije bandaša i bandašica, seoskih i gradskih dužijanci, postoje podaci kojeg su datuma dužijance održane, ali tko je taj važan simbol-krunu napravio, to u ta vremena nije zapisivano. Ali mislim da ćemo nekako uspjeti ući u trag i tome. Još ima starih ljudi koji se sjećaju...«

Ukoliko postoje sjećanja na život i rad Vece Ivkovića, pomoći će da se više sazna i o stvaralaštvu slamara iz Tavankuta.

Katarina Korponaić

NOĆNO KUPANJE U SEGEDINU

AQUAPOLIS

Svakog utorka od 20 - 24h

Promotivne cijene samo preko

JP SUBOTICA-TRANS

NOVO

Promotivna cijena : 1350,00 din

Angažman obuhvaća:

- prijevoz na danjnoj relaciji
- ulaznicu na kupalište
- troškove organizacije

Angažman ne obuhvaća:

- putničko i zdravstveno osiguranje
- individualne troškove

Program noćnog kupanja obuhvaća korištenje otvorenih i zatvorenih bazena, svih tobogana i sadržaja iz programa Tihi Wellnes (više vrsta sauna, aromatična soba, slana soba, ledeno kanto, nmsko kupatilo...)

Polažak u 18 sati ispred glavnog autobusnog kolodvora. Povratak poslije ponoći.

ZA DETALJNIJE INFORMACIJE POZOVITE TURISTIČKU AGENCIJU »SUBOTICA-TRANS« 024/ 555-466

Uz ovaj program važe opći uvjeti putovanja JP »Subotica-Trans«

ZAVRŠENO KULTURNO LJETO

U okviru već tradicionalne manifestacije »Kulturno ljeto 2012.«, u Šidu je 15. kolovoza održan Etno dan, gdje su svoje rukotvorine, narodne običaje i slastice predstavile udruge žena iz šidske općine. Manifestacija je počela tako što su se fijakerima dovezli mještani i predstavnici Udruge građana »Svanuće« iz Sota, koji su posjetiteljima predstavili stari narodni običaj – poklade. I mladi i stari bili su obučeni u razne kostime,

a nazočnima su uz pjesmu i igru predstavljeni običaji poklada. A da su i ostale udruge dale sve od sebe da i njihovi štandovi izgledaju lijepo i da na njima izlože ono najljepše, najbolje, karakteristično za svako mjesto šidske općine, može se sa sigurnošću reći jer se nije mogao izabrati najljepši. A bilo je svega. Tako je Udruga žena »Fruškogorske golubice« iz Sota predstavila na licu mjesta starinski način pečenja rakije, a rakija se mogla na

Etno dan u Šidu

licu mjesta i probati. I žene iz Adaševaca su se potrudile da njihov štand bude specifičan, tako da su štand izložile prelijepim starinama, a na njihovom stolu mogla se probati i domaća juha. Udruga žena HKD-a »Šid« ovoga je puta imala čak dva štanda. Jedan je predstavljao nekadašnju starinsku gibaračku sobu s pregrštom ručnih radova izloženih na krevetu sobe. U drugom su bile izložene slastice kao i rukotvorine vrijednih baka. Nazočni te večeri mogli su pratiti cjelovečernji program koji je započeo izvođenjem trubačkog orkestra *Danijela Jokanovića*, a potom su nastupili KUD-ovi šidske općine: HKD »Šid« – najmlađa folklorna skupina i tamburaški orkestar, KPD »Đura Kiš«, zbor »Zlatni glas«, Invalidi rada, SKUD »Jednota« Šid, KPD »Ivan Kotljarevski« Bikić Do, KUD »Branko Radičević«, KUD »Jesen života« i na kraju

svojim skladbama predstavio se tamburaški orkestar HKD-a »Šid« svojim novim skladbama uz solista *Milana Kordića*.

Sudeći po tom danu, kao i prema prethodnim, može se sa sigurnošću reći kako je reper-toar Kulturnog ljeta kvalitetniji nego prethodnih godina. Kako je istaknula direktorica KOC-a Šid *Jasmina Lataš*, kulturna baština općine Šid je veoma bogata. Osim 19 udruga žena koje trenutačno postoje u šidskoj općini, prisutna je ekspanzija kulturno-umjetničkih društava, kojima je svakom ponaosob pružena posebna pažnja i potpora. Šidani su tijekom 19 dana imali prigodu uživati u različitim manifestacijama, a kulturno ljeto završeno je spektakularno – koncertom poznate grupe »Crvena jabuka« pred velikim brojem Šidana kao i posjetitelja iz drugih mjesta.

Suzana Darabašić

SVAKE GODINE »ŠOKAČKA GRANA« OBRAĐIVAT ĆE NEKI OD SADRŽAJA IZ BOGATOGA OPUSA

Juliju Njikošu u čast

Šokačka grana je donijela odluku - II. dani Julija Njikoša održat će se ove godine koncem listopada. Ova manifestacija polako prerasta u tradiciju koju Šokačka grana kani njegovati.

»Svake godine 'Šokačka grana' obrađivat će neki od sadržaja iz bogatoga opusa *Julija Njikoša*, baš kao što smo lani zvali u goste KUD-ove iz Drenovaca, Draža i Kešinaca, mjesta u kojima je Njikoš prikupljao i istraživao glazbenu ostavštinu, a oni su to vrlo vjerno dočarali. Grana će tako nastaviti i ubuduće, a ove će godine, uz potporu grada i županije, to biti cjelovečernji koncert Juliju Njikošu u čast, uz nekoliko sudionika programa gdje će Đuline pjesme pjevati njegova životna suputnica *Vera Svoboda*, i sve će biti u znaku Njikoša.

Organizatori su 'Šokačka grana' i STD 'Pajo Kolarić', a medijski su pokrovitelji – Glas Slavonije, Radio Osijek i Osječki studio HRT-a«, rekla je *Vera Erl*.

Vera Erl je uvjerenja da će i ova manifestacija naići na zanimanje javnosti, a podvukla je kako će grana zvati i goste, prije svega predstavnike udruge i institucija koje su sa Šokačkom granom potpisale Povelju o trajnoj suradnji, dakle HKK »Bunjevačko kolo« iz Subotice, HKPD »Vladimir Nazor« iz Sombora, HKPD »Šokadija« iz Sonte i udruge iz Pečuha i Mohača, ali i druge udruge s kojima je razvijena suradnja, prijatelje iz Bača, Berega, Monoštora, Plavne, Vajske i Tuzle.

Dogovoru je nazočila i *Vera Svoboda*. Drago joj je da Šokačka grana oživljava uspo-

mene na Đulu i da će baš ona biti u prilici da još jednom pjeva njegove pjesme, da mu priredi svojevrstni homage. Zamišljeno je to kao cjelovečernji koncert koji bi započeli tamburaši Paje Kolarića, kojima je Đula bio dirigent, a ona je tu počela pjevati. Bit će to kolaž pjesama Osijeku, jer su Osijeku i Slavoniji i Đula i ona posvetili čitav svoj život. Pjevat će i sa sastavom »Pet tambura«, ali i sa »Ravnicom«, pod ravnanjem genijalnog Homokija, a otpjevat će par pjesama i uz pratnju glasnika, za kojim će sjediti Đulin nećak *Julije Njikoš*-mlađi, koji inače nastupa s velikim orkestrom HRT-a. Posjetitelje će kroz vrijeme i događaje voditi *Vlasta Ramljak*, a bit će tu i ženska pjevačka grupa »Druge«, osječke djevojke koje su vjerno pred-

Vera Svoboda, Vera Erl i Vesna Njikoš Pečkaj

stavile brojne Đuline pjesme. I svakako »Šokačka grana«, koja je manifestaciju i začela i kojoj Vera ne zna kako zahvaliti, a jedino joj je žao što Đula sve to ne može vidjeti.

Slavko Žebić

MLADEŽ DSHV-A NA JEDNODNEVNOM IZLETU U OPĆINI BAČ

Tragom svojih korijena i vlastite povijesti

»**P**o prvi je puta Mladež DSHV-a, u suorganizaciji s Podružnicom Južno Podunavlje, organizirala jedan malo masovniji skup, točnije, obilazak Bača i jezera Provala kod Vajske. Naša je Mladež od svoga osnutka poznata po okupljanjima s ciljem međusobnog upoznavanja i druženja, kako bismo očuvali našu tradiciju i upoznali svoje korijene, dakle svoju povijest. Danas su ovdje mladi iz svih četiriju podružnica DSHV-a, ima nas 60-ak i većina je zadovoljna programom ovoga izleta, te nam je želja da se ova tradicija obilaska ovoga kraja i ubuduće nastavi«, rekao je predsjednik Mladeži DSHV-a *Siniša Skenderović* prigodom boravka u dijelu općine Bač u subotu, 18. kolovoza.

Ovo je prvi veći skup u kome su mnogi prvi puta vidjeli dio znamenitosti, koje su od posebnoga značaja za sve Hrvate u Vojvodini. Mladi su u prijepodnevnom satima posjetili franjevački samostan u samom središtu Bača, gdje im je predstojnik samostana fra *Josip Špehar* govorio o povijesti ovoga zdanja te otkrio mnoge zanimljivosti o kojima se do sada malo govorilo ili su netočno interpretirane. Potom je povorka neobično disciplinirane mladeži prošla pokraj župne crkve, obišla čuvenu bačku kalvariju i zadržala se na drevnoj bačkoj tvrđavi. Svi nazočni zainteresirano su pratili predavanje stručnog vodiča iz Turističke organizacije općine Bač o ovoj najstarijoj srednjovjekovnoj tvrđavi u Vojvodini, na kojoj se posljednjih godina redovito održavaju Dani europske baštine.

Kao što je poznato, Mladež DSHV-a je pomladak koji okuplja mlade članove DSHV-a radi njihova političkog profiliranja i određivanja u odnosu na brojna egzistencijalna pita-

Na tvrđavi u Baču

Odmor na jezeru Provala

nja hrvatske manjinske zajednice u Srbiji, a osobito mladih generacija. Mladež DSHV-a zastupa interese mladih ljudi,

a djeluje na osnovi Programa i Statuta DSHV-a, Programske deklaracije i Pravilnika Mladeži DSHV-a.

Program je nastavljen u poslijepodnevnom satima na jezeru Provala kod Vajske, gdje su mladi imali prigodu provesti ugodne trenutke u kupanju, zabavi i druženju, a susret je završen zajedničkim ručkom u vrlo lijepom ambijentu i dobroj posluži. Tim povodom Andrija Adin je kazao: »Zadovoljstvo mi je što mogu pozdraviti mlade DSHV-a, koji su sada prvi puta upriličili posjet Južnom Podunavlju. Osobito mi je drago da su se ovom skupu odazvali predstavnici iz svih četiriju naših podružnica: Subotičke, Somborske, Srijemske i Južnog Podunavlja čije je sjedište u Sonti«, te dodao: »Ovo je dobar poticaj mladima da se druže, upoznaju ovu sredinu i znamenitosti koje se nalaze na ovom području.«

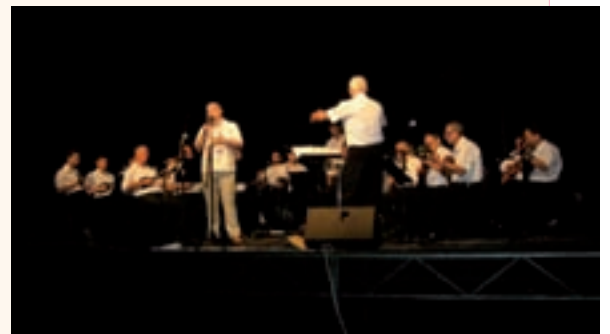
Željko Pakledinac je ne krijući zadovoljstvo susretom, predložio da ovakvo druženje na ovom prostoru postane tradicija i da se osmisle određeni sadržaji u vidu sportskih natjecanja kao i drugi oblici aktivnosti. Susret je bio doista primjeren, lišen agresije politizirane stvarnosti, a bogat lijepim druženjem, kulturnim ponašanjem i ugodnim razgovorom.

Zvonimir Pelajić

KULTURNO LJETO U RUMI Koncert HKPD »Matija Gubec«

U okviru manifestacije Kulturno ljeto u Rumi, u petak 17. kolovoza na Gradskom trgu u Rumi, Veliki tamburaški orkestar Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« održao je cjelovečernji koncert. Tamburaši »Matije Gupca« predstavili su se svojim prepoznatljivim opusom tamburaške i starogradske glazbe pod vodstvom umjetničkog voditelja i dirigenta *Josipa Jurce*. Tijekom večeri izveli su 24 glazbe, a s tamburašima je nastupilo šest vokalnih solista: *Dušan Stupar, Dunja Divić, Ivan Ratančić, Marija Ratančić, Katarina Atanacković i Zoran Lepšanović*.

N. J.

KAMERE U MONOŠTORU

Uskoro spotovi za pjesni

sme »Kraljica Bodroga«

Za tri pjesme s albuma »Alaj piva Šokica« pjevačke skupine »Kraljice Bodroga«, koja djeluje pri Kulturno-umjetničkom društvu Hrvata »Bodrog«, proteklih je dana snimljen video materijal za spot na interesantnim lokacijama u Bačkom Monoštoru. Materijal je snimio subotički snimatelj Zvonimir Sudarević, koji će i režirati spotove. Članice pjevačke skupine obučene u nošnje, pjevale su i snimale se u Etno-kući »Mali Bodrog«. Ovaj ambijent na pravi način dočarava način života na ovom prostoru prije stotinu i više godina. Namještaj, stari predmeti, dvorište sa starim sortama cvijeća... – sve je to idealna scenografija za snimanje videa za »šokačke pjesme«. Detalji i scene snimane u Etno-kući bit će korištene za pravljenje klipova za tri pjesme: »Moja mama ćilim тка«, »Dukatići« i »Jezero voda«. Za posljednju od njih – »Jezero voda«, ekipa je snimala i u okolici sela, za koje se zna da je okruženo vodama. Naime, zabilježene su scene »Kraljica Bodroga« koje pjevaju na monoštorskim mostovima, te i na skeli koja je još uvijek u uporabi. Za potrebe klipa pjevačice su se vozile i fijakerom, pa sve skupa doista treba izgledati kao povratak u neka davna vremena. Svečana promocija spotova očekuje se koncem mjeseca.

Da podsjetimo, album »Alaj piva Šokica« objavljen je u lipnju ove godine u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, i prezentira ljepotu narodnih pjesmama koje pjevaju Hrvatice iz Monoštora.

Z. M.

FOTO: Augustin Juriga

ALBANIJA: SLIKOPISNI OPIS PUTOPISA

Ljetovanje na modernom gradilištu

Prvi savjet: za put u Albaniju predrasude ostavite doma i ponesite dovoljnu količinu strpljenja * Drugi savjet: ako poslušate prvi, užitek je neizostavan – cijene pristupačne, a ljudi ljubazni

od budnosti i spretnosti vozača. Činjenica da se svako malo granični policajac na licu mjesta pretvara u prometnog služu nestrpljivim vozačima više kao podsjećanje na prisustvo »organa« nego li što transformacija ima nekog konkretnog učinka na red u koloni. A tek kada se pogled na rub Skadarskog jezera izgubi iza graničnog prijelaza Hani i Hotit! Katastrofa. Prva tri-četiri kilometra vožnje po nečemu što zaostaje čak i iza Bećar atara u lošijem izdanju prava su kušnja da smirenom vozaču (*Tom Gjelij*, ako vam ikada bude zatrebao) kažete da svoj »mercedes« okrene nazad i vrati vas u razmjerno poznati svijet. Kakva cesta, takvo i sve oko nje: i priroda i infrastruktura koja je u nju usađena. Ali, već nakon toga slijedi ono što će vas pratiti diljem cijelog puta do odredišta: alanfordovski crno-bijela slika raskoši i bijede, koja se više razliva nego li se spaja ili odvaja.

Duž oko 250 kilometara dugog puta smjenjuju se makadamske i moderne dionice (s

po dvije jednosmjerne trake), a da pri tomu nikome nije jasan razlog njihovog kraja ili početka. Smjenjuju se i slike usputnih sklepanih trgovina svim i svačim i uslužnih radnji svega i svačega s modernim restoranima o kakvima »koridor 10« za sada može samo sanjati. U takvoj slici posebno upečatljiv ostaje detalj kioska (najpribližnji točan opis) na kojima po pravilu velikim slovima piše »mish« (meso), a nešto manjim »gici« (svinja) ili »vici« (junetina). Za one koji, poput nas, ne znaju albanski vlasnici su se potrudili da to prikažu i vizualno, pa vam zakvačeni čereci nedvosmisleno daju do znanja o čemu je riječ.

Ali, za razliku od Srbije (a slično Crnoj Gori), izgled Albanije mnogo je tužniji na njezinu sjeveru. Prođete li Drač (Durrës), a napose Fier, pred vama će se do Valone (Vlora) i dalje do Sarande otvoriti tek izgrađena auto-cesta, ravna, mirna i sigurna kao jedan od najboljih dokaza da se Albanija ubrzano gradi i otvara za svijet.

Ima, tako, nekih odluka u životu čija se vrijednost pokazuje isplativijom nego što se prije njezina donošenja moglo i pretpostaviti. Jedna takva svakako je ona o odlasku četveročlane ekspedicije na ljetovanje u Albaniju. Naime, u vrijeme kada su nedužni putnici izloženi teroru međunarodnih idiota, poput onih u zračnoj luci u Burgasu, ili domaćih licenciranih lopova zbog kojih se gosti izbacuju iz hotela u Hurghadi, a avioni otuda ne polijeću put Beograda, još se jednom najispravnijom pokazala ona stara »u se i u svoj kupe«.

MISHI, GICI, VICI!

Odlučite li, dakle, sljedeće ljeto provesti u Albaniji pred vama su dva izbora: vlakom do Crne Gore (Podgorica ili Bar), pa

dalje već nekako ili vlastitim automobilom. Recimo odmah da je jedan od posljednjih tragova desetljećima duge (samo)izolacije Albanije upravo njezina veza s ostatkom svijeta, u ovom slučaju sa susjednim zemljama. Istina, ta čvrstina (izolacije) već je odavno pukla kada je riječ o Kosovu, Makedoniji i Grčkoj, ali, eto, probajte se raspitati za bilo kakav kopneni, zračni ili vodeni prijevoz iz Crne Gore. Rezultat će biti poražavajući: dva autobusa od Ulcinja do Skadra.

Mi smo se ipak odlučili za prvu opisanu varijantu iz prethodnog pasusa, i nismo pogriješili. Iako... Slika graničnog prijelaza Božaj u Crnoj Gori umnogome podsjeća na zlatna vremena šverca benzina i hrane iz Mađarske kada su na Kelebiji stvarani kilometarski redovi i kada je mjesto u koloni ovisilo

Ukoliko netko iz Valone ima želju posjetiti Italiju, to može učiniti bez problema. Dva trajekta svakodnevno plove put Apeninskog poluotoka, a cijena povratne karte do Brindisija, primjerice, iznosi 45 eura.

VALONA ZA BOGATUNE
I VALONA ZA SIROMAHE

Valona – gdje smo posredstvom osoblja agencije »Albania Property Group« (u ljubaznost i pouzdanost Ile Germenji možete se uvjeriti i putem e-maila) iznajmili apartman – je mnogo više od onoga što se na internet-skim stranicama o ovome gradu može vidjeti. Njezin najsvjetliji trenutak odigrao se davno prije našeg dolaska. Zapravo, prije ravno 100 godina u tom je gradu proglašena neovisnost Albanije i Valona je, naravno, bila njezin prvi glavni grad. O tome svjedoči i zgrada, izgrađena u orijentalnom stilu, koja je danas sjedište lokalne samouprave. Ali, da iza nje ne stoji tako svijetla i značajna prošlost, zgrada u kojoj je proglašena neovisnost vjerojatno bi doživjela sudbinu mnogih iz njezina neposrednog okruženja. Naime, u Valoni se starim zgradama u njezinoj povijesnoj jezgri, čak i gore od Subotice, ne pridaje mnogo značaja te je tako posve uobičajena slika njihove oronulosti, nelogične prenamjene ili, jednostavno, rušenja. Tako je upravo Valona epicentar tvrdnje o Albaniji kao velikom gradilištu.

Kao da je netko povukao crtu, tako je i Valona podijeljena na stari (siromašni) i novi (raskošan) dio. Sjeverno od džamije i Spomenika neovisnosti oronule zgrade (i stanari u njima) preživjeli su svjedoci siromaštva iz doba *Envera Hoxhe*, dok je južni dio – lokalna varijanta Miamija – projekt europeizacije i prozapadne politike *Salija Berishe*. Međutim, ako je Hoxha – baš kao i *Tito* – »predmet povijesti«, Berisha je ovih dana itekako piše.

Doslovce na svakoj, državnoj ili lokalnoj, albanskoj televiziji prenose se njegove vizije izgradnje auto-cesta kao mosta za privlačenje stranih gostiju; svaka postaja navodi njegove riječi o potrebi reforme u društvu, pri čemu obračun s korupcijom i »starim navikama« (poput onih o »mishu«, »giciju« i »viciju«) zauzimaju udarna mjesta u vijestima.

Paralelno s Berishom, noviju albansku povijest piše i njegova oporba. Tako smo u vrijeme boravka u Valoni nekoliko dana svjedočili prosvjedu »Crvenocrne alijanse« zbog divlje gradnje i narušavanja izgleda obale. Obilazeći grad stranački oblijepljenim autobusom spomenu-ta alijansa priča drugu priču od aktualnog premijera. Jer, dok se Berisha hvali, ili bar u boljem slučaju o tome šuti, izgradnjom turističkih kompleksa diljem albanske obale dotle njegovi oponenti traže da se takvo što čini, »ako se već mora«, bar na 100 metara od mora. Prizor kojega smo na svakom kora-ku vidjeli uvjerava nas da je Alijansa u pravu, jer na pojedinim dijelovima staklo i kovina gotovo u potpunosti zaklanjaju pogled na prirodno okruženje, odnosno planine.

Ipak, Berishin prozapadni kurs uočljiv je na svakom kora-ku. Prvo što vidite je ogroman broj automobila na cestama i ulicama, pri čemu je bar polovica sa stranim registarskim oznakama. Prednjače, naravno, one iz Italije (Valona je grad najbliži Apeninskom poluotoku), pa zatim s Kosova, Grčke i Makedonije, ali je veliki broj i iz Velike Britanije, Njemačke i Švedske. Kada smo već kod gostiju, recimo da smo za dva tjedna vidjeli po dvije novosadske i beogradske, te po jednu oznaku Vranja i Bujanovca. Isto je, recimo, i kada uđete u trgovinu. Osim kruha (koji se na albanskom kaže »buke«), mlijeka (»qumesht«), mesa i vode (uje) skoro da i u pol bijela dana svijećom morate tražiti domaću robu. Izuzetno dobra opskrbljenost svoje podrijetlo najvećim

dijelom vuče iz Italije, ali i iz ostalih zemalja Europske Unije, iz okruženja (Slovenija, BiH, Hrvatska, Srbija, Makedonija, Grčka...), pa čak i iz Saudijske Arabije (fantastično ukusni, tako djeca kažu, sokovi »Al vaha«). Možda zbog turističkog pedigre-a, možda zbog europskog

Gradski prijevoz u Valoni izuzetno je jeftin. Iako je putovanje ulicama Valone zbog prometne gužve sporo, autobusi prometuju često, a vozač će vam stati i izvan autobusnog stajališta. Cijena tog zadovoljstva iznosi 30 leka. Problem je, međutim, ukoliko iz Valone želite u neko drugo mjesto. Naime, kako Valona nema klasični autobusni kolodvor, morate doslovce tumarati njezinim ulicama i gledati na table minibusova ili se (još bolje) raspitati kamo i kada vozi određeni autobus. Međutim, po riječima s. Hilde, ni to vam nije garancija da ćete i krenuti. Kako kaže, autobusni prometni sustav u Albaniji je najvećim dijelom privatiziran i lako vam se može dogoditi sudbina avionskih putnika iz Hurgade koji su svoje povjerenje dali »Trinityju«.

kursa, tek cijene su tu negdje kao i kod nas. Primjerice, štruga (rezanog) kruha je 50 leka (za jedan euro dobijete 136 ili 137 leka), litra i pol mlijeka 130, kilogram čevapa (albanski »qofte«) 400, a svinjetine (koja se posvuda može kupiti) 600 leka.

Kako u trgovinama, tako je i u restoranima, kada je riječ o cijenama. Porcija ribe (»peshk«) može se naručiti po cijenama od 600 do 800 leka, a kilogram se kreće u ovisnosti od kvalitete (lokalna, a ukusna »koca« može se kupiti za par stotina leka, dok

se orada ili list, primjerice, prodaju i za 28 eura). Još ćete bolje proći ukoliko u »fast foodu«, koji također obnašaju ulogu restorana, naručite gril: omanje pile (dostatno za jednog vozača, za dvoje polugladnih gostiju ili četveročanu razmjerno situ obitelj) s bogatim prilogom košta 500 leka. Pivo? Pa, ako ga naručite na plaži kod simpatične obitelji Beqiri, u kojoj sinovi Mario i Eno govore engleski, za tri decilitra ledenog platit ćete 60 leka, a vaša djeca kuglu sladoleda 10! Pri tome će vam (ubrzo se postavilo potpuno nepotrebnim) ta

ista familija pričuvati stvari dok se kupate u moru, besplatno vam dati suncobran ili vas, na oproštaju, darivati bocom domaće, a vrlo ukusne rakije koja je, kaže vlasnica, dobar lijek (utrljava se u kožu) i isto tako anestetik (za spavanje, provjereno).

MORE: I PALIĆ I JADRAN

Kako je Valona podijeljen grad, tako je i njezino more. Ogromna pješčana plaža, od kojih je najpoznatija i najpopularnija Javna plaža (»Plazh publik«) pravi je raj za obitelj s djecom, jer se – poput »Bačvica« u Splitu – do dublje vode mora ići 100 ili čak 200 metara od obale. Stoga je i »Plazh publik« najvećim dijelom popunjena lokalnim stanovništvom, kao nekoć Muški štrand na Paliću. Ali, samo par stotina metara dalje od završetka Javne plaže ljubitelji šljunkovite i kamenite plaže, a samim tim i dubljeg i čistijeg mora, doći će na svoje. Oni koji su bili, kažu da su takve plaže još ljepše južnije prema obližnjem Jonskom moru: u Radhimi, Orikumu (postoji minibus linija više puta na dan) i 110 kilometara udaljenoj Sarandi.

Ima, međutim, dvije stvari koje su zajedničke i starom i novom dijelu Valone, i sjeveru i jugu Albanije. Prvo od toga tiče se prilično neurednih plaža (mnogostvo smeća na mnogim mjestima) o čemu su lokalne vlasti preko lokalnih televizijskih postaja svakodnevno doslovce grmjale, prijeteci čak

i drakonskim kaznama za uhvaćene prekršitelje čistote okoliša. Druga je prometna kultura. Kako u Valoni, tako i posvuda gdje smo prošli, vlada prometni kaos: semafora nigdje, »zeabri« također, pa vozi tko kako stigne (obilazi se s lijeva i desna, upada u kolonu...), a pješaci prelaze ulicu kako se snađu. Riječju, u sekundi prometa u Valoni napravi se više prekršaja nego li u Tavankutu za mjesec dana. Turisti s većim brojem posjećenih zemalja kažu da je isto tako u Turskoj i Italiji. Međutim, za dva-tri dana gost se neprimjetno, a lako, uklopi u takva »pravila« i život mu je odmah daleko jednostavniji. Jedino što i dalje ostaje nejasno jest uloga prometne policije, koje ima na svakom koraku, i pitanje što se uči u auto-školi i na temelju čega se dobiva vozačka dozvola?

Ono što je neupitno, a tiče se dojma, su ljudi. Svojom otvorenosti i ljubaznošću Valonci na najljepši način pokazuju da im prisustvo stranaca nije strano. Dapače, i mlado i staro i rukama i nogama nastojat će sporazumjeti se s vama i boravak u ovom gradu učiniti vam što je moguće više ugodnim. Naš savjet je da sa starijima, ukoliko ne znate albanski, pokušate razgovor na talijanskom (ako ga znate), a s mlađima engleski (učega u školi). Sve to pridonijet će da vam pomisao na ljetovanje u Albaniji više ne bude strana koliko je bila. Ako je bila.

Z. R.

Osim džamije, Valona ima i katoličku i pravoslavnu crkvu. U gradu – koji prema službenim podacima broji oko 80.000, a prema riječima mještana i čitavih 150.000 stanovnika, ogromnu većinu čine muslimani. Međutim, crkva s kraja XVIII. i početka XIX. stoljeća svjedoči o davnoj prisutnosti katolika, kojih danas u ovom gradu ima oko 500. Mise se služe nedjeljom u 18 i utorkom u 7,30, a čak i ukoliko ne znate niti riječi albanski nećete proći nezapaženo. Dapače, župa u Valoni mali je Babilon. Ljubazna redovnica od koje smo saznali za broj katolika u Valoni, nakon što je saznala da smo iz Vojvodine, komunikaciju s nama počela je na slovačkom. Kaže da joj je to materinski jezik, jer je upravo iz Slovačke došla na službu na jug Albanije. Ona nam je i rekla da je u vrijeme Envera Hoxhe rad crkava bio zabranjen, pa je tako katolička crkva tada služila kao dječje i kazalište lutaka, a pravoslavna kao vatrogasni dom. Čuvši našu konverzaciju biskup Hil Kabashi na tečnom hrvatskom rekao nam je da pozdravimo njegovog kolegu iz Srijema Đuru Gašparovića. Na upit otkuda zna hrvatski, odgovorio je da je vojni rok služio u Petrovaradinu. Biskup Hil Kabashi – koji ostalim danima služi mise po mjestima i gradovima na jugu Albanije – podrijetlom je, naime, iz Prizrena. Upravo kao i njegova sestra, s. Hilda, koja nam je na još tečnijem hrvatskom sa sjetom otkrila da je najljepše godine svoje mladosti ostavila u Zagrebu, jer je tamo nakon 7 godina diplomirala na Teološkom fakultetu. Sve to, s uočljivom mješavinom čuđenja i simpatije, pratilo je nekoliko lokalnih vjernica koje su od domaćina župe odmah imale i simultani prijevod.

Novi broj »Klasja naših ravni«

Iz tiska je ovih dana izašao novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni«, dvobroj 5-6 za 2012. godinu. Rubrika »Stajališta« donosi tekstove *Marka Samardžije* (»Vlast i kodifikacija«), *Anđelke Tutek* (»Gradišćanski anonimni zapis Aleksander – Julijana Kreposna na gradišćanskohrvatskoj pozornici«) i *Fabijana Lovrića* (»Ivo Andrić – genijalnost i tragičnost u recepciji podvojenosti i istine«). Časopis također donosi prozne uratke *Nikole Tuteka* (»Jednom kada budem ćelav«) i *Vere Primorac* (»Po dozu domoljublja«), poeziju *Matije Molcera* (»Kamenje«), kao

i nove ulomke iz romana »Damin gambit« *Tomislava Ketiga* i »Mađarica« *Lazara Franciškovića*.

Milovan Miković zastupljen je s dva teksta (»Uz 150. obljetnicu rođenja Ante Evetovića Miroljuba« i »Poezija zvučne suverenosti«), dok su u rubrici »Prikazi« zastupljeni sljedeći autori: *Đuro Vidmarović* (»Hrvatski pjesnik iz Mađarske koji je gradio mostove i branio materinski jezik – Knjiga o nestajanju bunjevačkih Hrvata – Ozbiljno promišljanje etnogeneze Hrvata«), *Mrvojka Mihanović-Salopek* (»U procjepima savjesti«), *Miljenko Stojić* (»Malo to protresimo«), *Nevenka Nečić* (»Zaboravljeni pjevi«) i *Zlatko Žužić* (»Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema«).

U rubrici »Baština« tekstove potpisuju: *Đuro Franković* (»Drvljanci, poremećena idila u zagrljaju drveća stoljeća Bačke (1926.)« i *Antonija Čota Rekettye* (»Naše novine, politički, gospodarski i društveni list 1943.–1944. (Zombor/Sombor) – Bibliografija«).

Časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasja naših ravni« izlazi u sunakladništvu Ogranka Matice hrvatske u Subotici i NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice. Cijena časopisa je 150 dinara, a može se kupiti u subotičkim knjižarama »Danilo Kiš«, »Nova školska knjiga« i »Limbus«, kao i u tajništvu NIU »Hrvatska riječ«.

HKPD »Tomislav« u Slavonskom Brodu

GOLUBINCI – HKPD »Tomislav« iz Golubinaca gostovalo je na manifestaciji »Dani Luke Lukića« koja je održana u subotu u Brodskom Varošu. Golubinčani su se predstavili običajima Mačkara i Golubinačke svadbe te s nekoliko tamburaških numera i recitacija. Prije večernjeg programa Golubinčani su nazočili ispraćaju roda u okviru projekta »Zaštita i očuvanje bijele rode«. Tamburaši iz Golubinaca su na inzistiranje domaćina izveli Bajaginu pjesmu »Vratit će se rode«.

Večer prije HKPD »Tomislav« nastupilo je na Gradskom trgu u Staroj Pazovi gdje je izvelo pokladni običaj Golubinačkih mačkara.

Počela umjetnička kolonija »Stipan Šabić«

SUBOTICA – Drugi saziv Umjetničke kolonije »Stipan Šabić« počeo je u utorak, a na koloniji sudjeluje trinaest akademskih slikara iz Srbije, Hrvatske, Makedonije i Rumunjske. Osim na salašu *Paje Đuraševića*, gdje se nalazi sjedište kolonije, rad će se odvijati i u Tavankutu, gdje će slikarima domaćini biti tamošnji HKPD »Matija Gubec« i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame. Zatvaranje kolonije je u subotu 25. kolovoza u 18 sati.

Organizator ove kolonije, koja se održava u znak sjećanja na likovnog pedagoga, slikara i kulturnog djelatnika *Stipana Šabića* (1928.–2003.) je Hrvatska likovna udruga »Cro Art« iz Subotice.

Koncert duhovne glazbe u dvorištu Radio Marije

SUBOTICA – Pod geslom »Deus meus et omnia!«, vepetak 24. kolovoza, održat će se koncert kršćanske duhovne glazbe u Subotici, u ulici Matije Gupca 8 (dvorište Radio Marije). Nastupaju: Apostoli Radio Marije, *Magdi Bošnjak*, grupa Ebredeš, Trio Radio Marije i prijatelji s *Robertom Tilijem*, a glavni gosti su Bend Antonius iz Sarajeva. Ulaz je slobodan, a početak je u 21 sat. Koncert se prenosi i na programu Radio Marije, a također se može uživo pratiti i putem Interneta preko stranice www.radiomarija.rs.

Izložba fotografija »Starinska kosidba«

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata priređuju izložbu fotografija pod nazivom »Starinska kosidba« osječke fotografkinje *Vesne Mores*. Otvorenje izložbe bit će upriličeno u ponedjeljak, 27. kolovoza, u predvorju Gradske kuće, s početkom u 19 sati. Na izložbi će biti predstavljene fotografije s motivima starinske kosidbe, snimljene na Petrijevačkim žetvenim svečanostima.

Izložba će se moći pogledati do 30. kolovoza, u vremenu od 17 do 19 sati.

Predstavljanje fotomonografije »Klapim«

SUBOTICA – Hrvatsko akademsko društvo organizira predstavljanje fotomonografije *Ivana Ivkovića Ivandekića* »Klapim« koja će se održati u četvrtak, 30. kolovoza 2012. godine, u 19,30 sati u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici.

O knjizi će govoriti *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, *Slaven Bačić*, predsjednik Hrvatskog akademskog društva, te autor, a nastupit će i glazbeni sastav »Hajo«.

U POVODU MANIFESTACIJE »ŠOKAČKO VEČE 2012« KULTURNO PROSVJETNA ZAJEDNICA HRVATA »ŠOKADIJA« IZ SONTE OBJAVLJUJE

Književni natječaj »Za lipu rič 2012«

Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do 26. listopada 2010. godine.

Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH »Šokadija«, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom »Za natječaj«, ili u elektronskoj formi na e-mail ivanandrasic@yahoo.com

Autori na natječaj mogu prijaviti do 5 (pet) neobjavljenih pjesama. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otiskane ili isprintane na formatu A 4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Odluku o nagradama donijet će prosudbeno povjerenstvo, imenovano od strane predsjedništva »Šokadije«.

Pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađene, a najbolja i javno pročitana na »Šokačkoj večeri 2012« u Sonti, 24. studenog ove godine. Za sve informacije nazovite na telefon broj: 025 793 218 ili 064 6590 719.

MEĐUNARODNA LIKOVNA KOLONIJA »BUNARIĆ« ODRŽANA U SUBOTICI

Raznolika vizualna ishodišta

Ovogodišnji saziv okupio je slikare raznih generacija, a time i raznolikih poetika, što je koloniju učinilo koliko sadržajnom toliko i prestižnom manifestacijom, kaže voditeljica likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« Nedeljka Šarčević

u kojem sam odrasla. Moji se radovi donekle razlikuju od radova većine sudionika koji su mahom skloni pejzažima. Bila sam inspirirana vašim krajem,

ali i elementima dužijance, što se, nadam se, i vidi na mojim radovima», kaže gošća iz Splita.

STARI GOSTI IZ OSIJEKA

Predsjednica i članica Hrvatskog društva likovnih umjetnika amatera »Likar« iz Osijeka *Vesna Grundler* već je deveti puta na bunaričkoj koloniji, što je posljedica dobre suradnje »Likara« i

»likovnjaka« iz »Bunjevačkog kola«. Ovoja je puta došla, kako naglašava, i kao predstavnica

Šesnaestu godinu zaredom u okviru subotičke »Dužijance« održana je Međunarodna likovna kolonija »Bunarić«, koja je od 16. do 18. kolovoza okupila 20 slikara iz Srbije i Hrvatske, kao i članove likovnog odjela organizatora Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Uz domaće subotičke stvaraoce, kolonija je ugostila umjetnike iz Osijeka, Splita, Slavonskog Broda, Belog Manastira, Beograda, Šapca...

Osim u prostoru HKC-a »Bunjevačko kolo«, slikari su jedan dan stvarali i izvan Subotice, na salašu *Ivana Piukovića* na Čikeriji, a rezultat kolonije je 60 slika u raznim tehnikama i s raznim temama, koje su se mogle vidjeti na zatvaranju kolonije.

POZITIVNI DUH

Voditeljica likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« *Nedeljka Šarčević* smatra kako je likovna kolonija »Bunarić« i dalje okupljalište kvalitetnih likovnih stvaralaca na kojem nastaju djela uz spoj pozitivnoga duha i ljepote prirode.

»Ovogodišnji saziv kolonije okupio je slikare raznih genera-

cija, a time i raznolikih poetika, što je koloniju učinilo koliko sadržajnom toliko i prestižnom manifestacijom. Shodno njihovim osobnim pripovijetkama, nadahnuća umjetnika pretvarala su se u njihova vizualna ishodišta, koja se kreću od jednostavnih, realnih kazivanja, preko asocijativnih djela, lirskih i poetskih oblika, do onih koja su ekspresionistička i apstraktna«, kaže Nedeljka Šarčević.

ZEVS IZ LIPOLISTA

Jedan od sudionika ovogodišnje kolonije je bio i *Slobodan Topalović* iz Mačvanske slikarske škole, učenik glasovitog *Milića od Mačve*. »Slikam već trideset godina, a više od četiri tisuće slika je iza mene, koje se nalaze od Amerike do

Australije. Imao sam 42 samostalnih izložbe, od kojih petnaestak u Beogradu, a izlagao sam samostalno i u više njemačkih gradova«, kaže Topalović koji dolazi iz sela Lipolist u kojem drži i svoju privatnu galeriju. »Kolonija je dobro organizirana, radujem se što sam imao priliku sudjelovati. Svi slikari su radili 'kao krtice', a šarolikost radova je normalna stvar«, smatra Slobodan Topalović, među kolegama poznatiji i kao Zevs.

GOŠĆA IZ SPLITA

Dona Tomić iz Splita bavi se aktivno slikarstvom i kiparstvom, a ovo je za nju bilo prvo gostovanje na nekoj likovnoj koloniji. O ovom iskustvu ima samo riječi hvale.

»Iskustvo je bilo zanimljivo, dobila sam puno toga, upoznala puno ljudi. Fascinirana sam gradom, njegovom arhitekturom, koja se razlikuje od miljea

Obogaćen fundus »Kola«

Zatvarajući koloniju, dogradonačelnik Subotice, ujedno i član uprave HKC »Bunjevačko kolo« *Blaško Stantić* zahvalio je sudionicima na trudu, umjetničkom nadahnuću i radovima koji su obogatili fundus Centra, te izrazio nadu da će se stvaraoci naći u Subotici već nekom sljedećom prilikom.

Grada Osijeka s kojim Subotica ima odličnu suradnju na različitim područjima.

»Svatko ima svoj stil, a ja radim pod utjecajem impresionizma. Ovoga sam se puta predstavila radovima s motivima cvijeća. Što se tiče naše suradnje s HKC 'Bunjevačko kolo', ona će sigurno biti nastavljena i dugo će trajati«, ističe naša sugovornica, uz koju je kao predstavnik »Likara« na subotičkoj koloniji sudjelovao i *Mato Pisac* iz Orahovice.

Izložba radova nastalih na XVI. sazivu Međunarodne likovne kolonije »Bunarić« bit će priređena iduće godine, najvjerojatnije u sklopu sljedeće »Dužijance«.

D. B. P.

Na salašu Ivana Plukovića

MOTRIŠTE

Kruh neće poskupjeti

Dugo vrelo-toplo, recimo vruće ljeto je iza nas. Hladio sam se iščitavajući *Faulknerovu* »Buku i bijes« te *Heideggerov* »Bitak i vrijeme«. Vremena sam imao, mada mnogo toga kod Heideggera nisam razumio, još manje shvatio. Odnos bivstvjućeg i bivstvovanja me muči kao *Sartreova* »Mučnina« u ravni egzistencije, čitaj – kako preživjeti.

U međuvremenu dobili smo novu staru Vladu u šarenilu koalicija.

Negdje početkom ljeta ministar za kulturu, onaj stari, prilikom polaganja prijemnog, za neke škole, ne trepnuvši izjavljuje: pravopis nije ni važan ni bitan. Opac bato! Na nekom filozofskom fakultetu iz testa (teksta) znana, Karleuša je avanzirala, uglavila se u tekst, između Sodome i Gomore. Pitanjem, sastavljajući teksta vjerojatno su aludirali, ili asocirali na ono biblijsko: ako u gradu nađem pedeset praved-

nika, poštedjet ću grad. Jao nama, što bi bilo s nama da je to, o pedeset poštenih, usmjereno nama, ovdje i sada. Gdje bi nam bio kraj! Ne mislim na Kralja, već na svršetak početka.

U međuvremenu, uspio sam privesti kraju zbirku pjesama naslovljenu »Životopis moje sjene«.

A završena je i Olimpijada. Uspješno.

Ide jesen, obećanja predizborna nove Vlade nisu ni trajna ni vječna. U biti, kvarljiva roba. Novo nogostupajuća jesen neće biti vruća, ali paprena, paprena možda. Stoga se moram odreći sjene, ne one iz zbirke, nego moje. Dosta, rekoh joj jednoga jutra kada smo ostali bez doručka. Dosta se vučeš za mnom, jedva prehranjujem i sebe. Dosta, ponovih povišenim tonom, glumatajući autoritet nekog prozirnog svjetla. Snadi se, kontejneri su sve prazniji, ipak, snadi se, osamostali, osovi, odrasla si, a ni kuću nisi stekla, a i puž je ima. Bijedo jedna. Za jesen biram novu lektiru, ponovno u paru: *Dostojevski* i *Hugo*: »Idiot« i »Jadnici«. Pitam se između tih korica gdje sam tu ja, mi, a obaško oni. Nova obećanja slijede. Obećanje hu-ra!

Kruh neće poskupjeti, deklamiraju, kažu, bar ne onaj u Očenašu.

A hoće li ga biti, ne zna se, jest ćemo kolača.

Vojislav Sekelj

Radi poticanja suvremenog književnog stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini i djelatnog pomaganja, stvaranjem primjerenih uvjeta rada na završavanju novih književnih djela, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata raspisuje

NATJEČAJ

**za besplatni sedmodnevni boravak
i rad književnika od 17. do 23. rujna 2012.
godine u Tavankutu**

Boravak će biti organiziran u novim prostorijama HKPD »Matija Gubec«, a podrazumijeva smještaj, ishranu, prostor za rad, računalo i internetsku vezu. Zavod osigurava i putne troškove.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata će ove godine osigurati mogućnost i uvjete rada na završavanju književnih djela za dvoje književnika.

Na natječaj se mogu javiti književnici iz Vojvodine koji su do sada objavili najmanje jednu knjigu na hrvatskom jeziku ili na nekom njegovom dijalektu, koji imaju rukopis visoke zgotovljenosti, što autor potvrđuje relevantnom recenzijom, i koji prihvaćaju uvjete boravka.

Prijavu s kratkom biografijom, adresom stanovanja, brojem telefona i pratećom dokumentacijom (recenzija, objavljena knjiga) zainteresirani trebaju poslati do petka, 7. rujna 2012. godine, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Harambašićeva 14, 24000 Subotica, s naznakom »za natječaj«.

Stručno povjerenstvo Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donijet će odluku o izboru sudionika za sedmodnevni besplatni boravak i rad u Tavankutu do 12. rujna 2012. godine i o tome odmah obavijestiti sve prijavljene kandidate.

Krležin »obračun« s Matošem

Piše: Tomislav Žigmanov

U prošle godine objavljenim »Marginalijama« mogu se naći i Krležine lucidne opservacije

i kritička zapažanja spram natuknica koje se izravno odnose na Hrvate u Vojvodini.

Njih ima desetak i njima se bavimo u ovom feljtonu

Trebalo bi Matoša prikazati kao polemičara, jer to je bio, i to mu je bila najjača strana. Proveo je desetak godina u ovom našem žabnjaku, u ovom provincijalnom svračjem zakutku kao strano lice. Kao publicista živio je životom gonjene zvjerke, za kojom se razliježe lavež hajke, da, upravo čitavih čopora mediokriteta samo zato, jer je po temperamentu i po fantaziji ipak bio visoko iznad prosjeka svoje sredine. Neka se pregleda galerija imena (kompaktne demokratske većine svih mogućih književnih tabora od klerikalaca do naprednjaka i socijalista), koji su jalovalo mrčili hartiju da smanje značenje njegove pojave. Ovi nerazmjeri u odnosima snaga i kriterija govore poglavljia. Za takav portret čovjeka, ocrtanog ovdje u glavnim potezima, nedostaju nam, nažalost, snage, i prema tome predajući se rezignaciji, pomolimo se za dušu onoga koji će prvi opet jedanput jalovalo napisati jedan od naših enciklopedijskih prikaza o nekom našem enciklo-

pedijskom imenu prvoga reda. Ovo kao uvod.

[...] III/6–10 predlažem da se briše. Njegova subjektivna motivacija, zašto piše pjesme, nikada nije djelovala uvjerljivo, kao da je doista tako bilo ili tako biti moglo da se odrekao sviranja zadobivši grč od pisanja i da je zato pisao pjesme. Bio je to osjećaj neke vrste slabijeg otpora u odnosu spram svoje skribentske poetasterske okoline, kada su svi drugorazredni poeti uživali ugled priznatih pjesnika, što su mu svi Lunačeci, kao gluho-nijemi glupani trajno odricali. Tu je podlegao sugestiji svoje amuzičke okoline. Zapravo ova motivacija spada u vrstu njegovih vlastitih prenemaganja i koketerija.

[...] VIII/3–4. Njegova relacija spram Secesije i takozvane borbe Starih i Mladih. Nije uzeo aktivan stav za Mlade, jer ga nisu priznavali. Spada zapravo u krug naše Moderne, i on je njen najinteresantniji predstavnik, premda toga njegova okolina nije bila svijesna. Dok nije stvorio vlastite koterije, nitko ga nije priznavao, a kakve su mizerije njegovi adepti i učenici bili vidi se iz pamfleta Kreše Kovačića i Ujevića.

VIII/10. 'Čudljiv isto toliko koliko i uviđavan?' Vrvu čovjek protuslovljima, bio je sve prije na ovome svijetu nego principi-

jelan. Moglo bi se dokazati da je bio antimodernist iz povrijeđene taštine. Kod Matoša prevladava fermentat nacionalističke zbrke i nesnalaženja.

[...] VIII/18. Sama biografija A.G.M. kako je mi tretiramo, da je upravo njegov bohemski način izazvao ranu smrt, dokazuje da to nije bila ars vivendi. [...]

II. (Frangeš). Treba preraditi ab ovo. Nije riječ o čeprkanju po detaljima jedne biografije, ali ni u jednoj od tih biografija, pa ni u ovoj našoj (ukoliko smo se uopće odlučili da to treba da bude) nije rečeno ništa što bi zaista bilo stvarno i informativno. Kad je riječ, na primjer, o Matoševim muzikalnim sklonostima, govori se da je 'učio i čelo', ali se ne govori pa ni u našem slučaju ni gdje ga je učio, ni kada ni kod koga ni kako dugo ga je svirao, a da je bio svirač, o tome se piše, (kao takav bio je angažiran u beogradskom kazališnom orkestru), to je poznato, međutim, detaljima ništa.

Isto tako o tome kako je dezertirao u Srbiju. Motivira se i u ovom našem slučaju da je to učinio 'ne podnoseći vojnu disciplinu'. Koji su konkretni motivi bili da je dezertirao u Srbiju, ostat će mutno, jer ni on sam nikad nije stvarno motivirao taj svoj bijeg u Srbiju politički pa ni bilo kako psihološki. Mladenačko neras-

položenje trenutka po svoj prilici, sa fatalnim posljedicama. Sastaju se dva milieua, dvije sredine, dva grada, dvije zemlje, dva naroda, dvije civilizacije na ogromne razmake vjekova. Vidi kako se Cankar osjeća u Sarajevu godine 1910. U ovoj vrsti biografija, gdje se zagomilavamo zaista nevažnim detaljima, zaista nije važno da li je bio imenovan 'nastavnikom' ili 'privremenim nastavnikom', a bilo bi mnogo važnije da se ispita kako je to bilo s njegovim povratkom u domovinu pod Rauchom, tko je bio taj koji je izradio njegovo pomilovanje i pod kakvim uvjetima, a da se od dezertera prometnuo u nastavnika ili u stipendista i to baš pod Rauchom, ukoliko je potrebno da se ispita. Tu je nešto sprčkano, ta se tema zaobilazi.

Pišemo ležerno i lako, jer ne može se za A.G.M. reći pa ni u enciklopediji, pa ni onda pišemo li telegrafskim stilom da je 'pisao i pjesme'?? Ne znam što bi to imalo da znači, ali se može mirne duše brisati. Nije dobar ni ton ni argumentacija. III (Frangeš-Ujević). XV, 11. 'ali sve mane Matoša kao čovjeka nisu ga omele da dade savršene tačne slike'. Dosta više o tim ljudskim Manama A.G.M. Koje su to njegove mane, i to 'ljudske mane', koje nisu normalno ljudske mane ili koje to ne bi bile?!

Drugi vid retorike

Piše: Milovan Miković

Autorova pozornost u esejima usmjerena je na današnje tragove i suvremene refleksije biblijskih i moralno-etičkih sastavnica u misli čovjeka ovog podneblja

Esejistika u vojvođanskim Hrvata, što su je pisali M. Čović, P. Šarčević, J. Buljovčić, uz ostale koji su se ugledali, primjerice, na A. G. Matoša, M. Krležu, P. Matvejevića, I. Mandića i dr. dopunjena je ovih dana knjigom pod naslovom »Eseji« Lazara Franciškovića, u izdanju NIU »Hrvatska riječ«. Knjiga se sastoji od četrnaest tekstualnih cjelina: »Salaš ...«, »Zemlja«, »Zvona ...«, »Romor klasova«, »Riječ«, »Michelangelo Buonaroti«, »Kalvarija«, »Nestvar promjenljivih slika«, »Sol ...«, »Vremena teška ...«, »Vino«, »Vatra«, »Voda« i »Ljubav«.

U njima, i kada je oslonjen na književna ili umjetnička djela, autor ne razmatra njihovu književnokritičku ili umjetničkocritičku tematiku, već je pozornost usmjerena na današnje tragove i suvremene refleksije biblijskih i moralno-etičkih sastavnica u misli čovjeka ovog podneblja.

ŠIROKA OSNOVA

Franciškovićeve ogledi nisu samo rezultat njegovih zapažanja, razmišljanja i zaključivanja, tragom znanosti, filozofije, književnosti i umjetnosti. U njima nam on, sebi dosljedan, hoće ukazati na važnost uviđanja stvarnosti i mnogo čega još, što označavamo kolokvijalnim, u što smo (ne)voljno uvučeni, upleteni, uronjeni, potopljeni. K tomu, čini se – i previše i predugo. I još se čini kako je onoga što nam je neophodno – premalo. Ne spominjući se ni mrve svega što nam suštinski, trajno nedostaje, opasno nam ovdje narušavajući egzistenciju i bitak.

Ne priklanjajući se tekstopiscima koji se ne ustručavaju ogoljene ideologizacije esejistike, Francišković se oslanja na široku, diskurzivnu osnovu eseja, koja pridonosi njegovoj prilagodljivosti optimalnim komunikacijskim ambicijama i sposobnostima stvaraoca, radi čega je od osamdesetih godina XX. stoljeća esej dominantan vid retorike (P. Palavestra). Ponajviše se ovo odnosi na razmatranja u ozračju otvorenih nacionalnih, kulturnih i identitetskih pitanja. U tom kontekstu, potrebno je istaknuti, Francišković nije podlegao trendu rastućeg uvezivanja književnosti, umjetnosti i znanosti s politikom, u maniri koja se maligno razrasla ondje gdje joj nije mjesto, nasilno prodirući u sve pore intelektualnog života, što se na ovom mjestu neće (jer se, uostalom, i ne može) razmatrati.

IZVAN KRUGOVA

Od prvih svojih radova, do danas, Francišković se kreće izvan krugova intelektualnih i nacionalnih apologeta, stvarnih i umišljenih bardova. Utoliko njegove moralno-etičke rasprave, nisu olakotno polarizirane na mjestu vidljivih pukotina i razlaza, naizgled, dobra i zla. On hoće više od toga, kani prodrijeti, primjerice, do u sam korijen svih razloga i aspekata nastanka salaša, te drevne nastambe, i njezina značaja do danas. Raspoznatljiv je, također, pišćev odnos prema zemlji. Budući da je ona, ta prašina, »materia prima«, polazni kaos nastanka i nestanka. Mjesto umiranja u jednom i rađanja u drugom životu. Poput i vode

koja izviri iz zemlje i Kristovih grudi, pa bez nje nema hrane na trpezi, ali ni u duši. Ona gasi žeđ, očisćuje i iscjeljuje ... iz nje je satkana ljepota biserja jutarnje rose u nizini, ali i razarajuća snaga neba, munja i gromova, oluje i tuče ...

Poneki je Franciškovićev esej, kao i kod drugih pisaca iz intelektualnog pejzaža, ovdje živućih naroda, filozofski intonirana kratka proza, čija je kreativna moć posebno došla do izražaja u njegovim kratkim romanima »Hodočasnik I. i II.«. Ovo je utoliko od značaja što se i u njegovim esejima »brojni tekući prijemori tiču identiteta i funkcije subjekta ili jastva«. Napose, »što je taj ja koji jesam – osoba, djelatni subjekt ili akter, jastvo – i što ga čini onim što jest?« (Jonhatan Culler).

Francišković odgovor traži i nalazi u Riječi samoj. Ona je temelj nastanka, svega stvorenog i nastajućeg, očitovanje je bića koje sebe promišlja, osluškujući tu Riječ. Zato je ona i poput zvuka zvona u koja su gdjekada ulijevane i teško odredljive slitine oružja, oruđa i nakita, pa sva isto livena zvona drugačije trepere dajući neponovljivu boju tona. Ipak, ni njihova snaga, ne može nadjačati

romor klasova, bez kojih nema kruha. Ni prihvaćanja i praštanja. I nošenja tereta skupa s drugim. Zato su Riječ i Kruh u ovoj zbirci eseja – opredjeljenje za slobodu bez koje nema Čovjeka. A on je zvan činiti drugačije i novo. Da svi drugačije živimo.

Dodajmo, u završnom dijelu knjige, polazeći od »četiri vječna osnovna elementa«, tih kozmoloških znakova prapočela, što su ih u antičko vrijeme (Empedoklo) pripisivali četirima principima: zemlji, vatri, vodi i zraku, Francišković će, zadržavši vatru i vodu, pridodati im – vino i ljubav. Ustrajavanje na njima omogućava mu da, zapravo, u premijer planu može otvarati i druga pitanja kršćanskog svjetonazora. Primjerice, kroz pitanja savjesti, slobode i zakona, kada provjera istinitosti onoga u što vjerujemo, sadrži praksa, koja će pokazati kako se, uistinu, ponašamo. Vremena (su) teška ...

Lazar Francišković (Subotica, 4. srpnja 1948.) je pjesnik, sejist i romanopisac. Osnovnu školu i gimnaziju završava u Subotici, gdje pohađa studij na Ekonomskom fakultetu. Od sedamdesetih godina XX. stoljeća objavljuje u časopisima Rukovet, Uzenet, Polja, Dometi, Klasje naših ravni i drugim književnim publikacijama. Djela: »Zov reči« (ciklus Mrginj, s V. Đurićem i I. Mandusovim) (1977.); »Utva bez krila« (1980.); »Biblioteka, Gradska kuća, Fontana« (1998.); »Stara crkva« (2000.); »Skaska o vatri« (2003.); »Hodočasnik« (2003.); »Hodočasnik II« (2006.); »Prelistali smo za vas« (2007.); »Graal« (2008); »Di, čuje pisma divojačka i po koja suza« (2009.).

Proslava Svetog Roka u Petrovaradinu

Svečanim euharistijskim slavljem, koje je predvodio mlado-smisnik vlč. *Željko Štimac*, prošloga je četvrtka, 16. kolovoza, proslavljen crkveni god Svetog Roka u župi Petrovaradin 3. U koncelecijaciji su sudjelovali dvanaestorica svećenika Srijemske biskupije i jedan svećenik Subotičke biskupije. Okupljenim vjernicima prigodnu homiliju održao je predvoditelj slavlja Štimac, koji je prikazao svetog Roka kao veliki uzor vjere i naglasio: »Danas smo se okupili oko Krista i oko čovjeka koji nam pokazuje kako treba živjeti, kako treba svjedočiti za Krista, kako treba vratiti ljubav onome koji nas je stvorio. Ovdje danas slavimo svjedočenje vjere i ljubavi svetog Roka i Kristovu milost. Sveti Rok je bio svetac koji je bio za narod, koji je pomagao i liječio ne samo tjelesno nego i duhovno. Vraćao je izgubljene duše Bogu, Kristovu riječ čuvao, nosio i navještao.« Na koncu homilije predvoditelj je poručio: »Isus nam govori da smo mi sol zemlje i da ne smijemo dozvoliti da ta sol obljetavi. To pitanje nama Isus postavlja, može li se po nama

vidjeti da smo uistinu Kristovi, živimo li uistinu za Krista, može li Krist biti ponosan na nas. Primjerom života svetog Roka Bog nas voli jer onoga koga je stvorio Bog, iznova mu pruža spasenje koje dolazi po ljudima.«

Na kraju mise župnik domaćin *Marko Loš* uputio je riječi pozdrava prisutnim svećenicima i zahvalio svima koji su pomogli u organizaciji i izvedbi ove proslave svetkovine Svetog Roka, zaštitnika župe u Petrovaradinu 3.

T. M.

Zdravo Marijo za Plavnu

Kao što je već uobičajeno, skladbom »Zdravo Marijo za Plavnu« započeo je ovogodišnji susret Pod zaštitu Tvoju posvećen blagdanu Velike Gospe, koji je HKUPD »Matoš« organizirao u srijedu, 15. kolovoza, četvrti put zaredom u Vatrogasnom domu u Plavni.

Prije zajedničke večere i druženja, u kulturnom dijelu programa nastupili su mladi članovi literarnog odjela, koji su recitali pjesme posvećene Mariji Majci Božjoj: *Nađa Andrić*, *Nataša Nikolin*, te *Luka* i *Matej Šimić*. Publici se obratio i *Željko Pakledinac*, koji je u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća pozdravio sve nazočne, pohvalio rad Matoševe udruge te istaknuo važnost učenja hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i nastojanje da se u ovu kulturnu udruhu uključi što veći broj djece i mladih.

O duhovnom značaju ovog skupa i blagdanu Uznesenja BDM govorio je vlč. *Josip Štefković*, koji je istoga dana prije podne predslavio svetu misu u poprilično ispunjenoj župnoj crkvi u Plavni, a potom služio još četiri mise u okolnim mjestima.

U okviru večeri Matošev povijesno-istraživački odjel priredio je mali postav kipova, krunica i drugih sakralnih predmeta posvećenih Majci Božjoj. Tijekom večeri svi nazočni pjevali su popularne marijanske pjesme, razmjenjivali mišljenja i razgovarali o budućem radu udruge.

Z. P.

Zavjetni dan u Lemešu

U Lemešu je na dan Svetog Roka zavjetni dan. U 10 sati u mjesnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije održana je svečana sveta misa na spomen ovom svecu. Naši su se stari zavjetovali da će štovati ovaj dan jer im je sveti Rok uslišio molitve da ih spase od kuge. Iako je ova bolest odavno iskorijenjena, Lemešani i dalje štiju svoga sveca moleći za svoje potrebe. Danas haraju bolesti suvremenog doba, a najaktualnija je »bijela kuga«. U selu je sve manje djece, a sve više staračkih obitelji. Svetu je misu služio mjesni župnik *Antal Egedi*, na kraju misnog slavlja zajedno sa župljanima se molilo kod kipa ovog sveca.

Bunaričko proštenje za vikend

Trodnevica, kao priprava za Bunaričko proštenje, počela je jučer, u četvrtak 23. kolovoza. Svaku večer od 19 sati u svetištu će biti priređen prigodni program. Večeras je pobožnost križnog puta, a sutra, u subotu 25. kolovoza u 19 sati je svečano bdjenje, koje se sastoji od službe pokore, molitve krunice i ispovijedi, a predvodit će ga *Juraj Jezerinac*, vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj, uz prisustvo subotičkog biskupa mons. *Ivana Penzeša* i zrenjaninskog biskupa mons. *Ladislava Nemeta*. Potom će od 21 sat uslijediti služba svjetla odnosno procesija sa svijećama, dok će u 22 sata biti održana sveta misa, koju će predvoditi katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*.

Proslava Bunaričkog proštenja je u nedjelju, 26. kolovoza, kada će u 7 sati kod bunaričke kapele biti održana dvojezična sveta misa, a u 8 sati je u svetištu svečana biskupska sveta misa na mađarskom jeziku. U 10 sati počinje biskupska sveta misa na hrvatskom jeziku, koju će predvoditi *Juraj Jezerinac*, vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj, uz koncelecijaciju subotičkog biskupa mons. *Ivana Penzeša* i zrenjaninskog biskupa mons. *Ladislava Németa*.

Popodne će, s početkom u 16 sati, biti održana dvojezična sveta misa za bolesnike i na spomen pokojnih bunaričkih hodočasnika.

Autobusna linija je osigurana od katedrale do Bunarića i u subotu i u nedjelju, a za osobna vozila je osigurano parkiralište na prvoj njivi desno od ulaza na Bunarić.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 24. do 30. kolovoza

24. KOLOVOZA 1862.

Subotica, slobodni kraljevski grad, dobiva telegraf. Desetljeće kasnije podržavljena je pošta, a tijekom 1887. poštanska i telegrafska služba su objedinjene. Uvođenje telegrafa započelo je još 1859. godine, kada je za uspostavu telegrafske postaje obećano tristotinjak bandera i dvije prostorije, bez naknade.

24. KOLOVOZA 1873.

Zdravstveni odbor grada konstatira da epidemija kolere traje – predugo! Iz tih su razloga gotovo posve paralizirani proizvodnja, trgovina i gradski način života, te je odlučeno da se dopusti održavanje redovitog rujanskog vašara, jer bi njegov izostanak ugrozio platežnu sposobnost mnogih građana, posebno među zemljodjelicima i obrtnicima.

24. KOLOVOZA 1896.

Zdravstveni odbor Subotice jednoglasno usvaja prijedlog dr. *Antala Barne* da se utemelji »Spasilačko društvo«, koje bi pored hitne pomoći dopremalo bolesnike u novopodignutu bolnicu i preuzelo odgovornost za dezinfekciju grada. Tijekom vremena ova je služba izrasla u suvremenu »Službu hitne medicinske pomoći«.

25. KOLOVOZA 1904.

Na prijedlog gradonačelnika *Károlya Biróa* raspisan je natječaj za izradu Plana uređenja Palića. Za podizanje parka grad je ustupio 9 lanaca zemlje. Uvjetima natječaja predviđena je gradnja dva hotela, kupaonica sa 60 kada, lječilišna zgrada s pratećom objektima, institut za liječenje hladnom vodom, kotlarnica, velika gostiona, narodna gostiona, zgrada za namještenike i osoblje, glazbe-

nike i siromašne bolesnike. Na sjednici Municipalne komisije (25. listopada) odlučeno je da se izgradnja Palića izvrši prema uvjetima natječaja, i to svih objekata. odjednom!

25. KOLOVOZA 1929.

Poznati spisatelj, prevoditelj i publicist, sudionik Pariške mirovne konferencije (1919.) *Petar Pekić*, završio je rukopis »Povijest Hrvata u Vojvodini od najstarijih vremena do 1929. godine«. Djelo je objavljeno sljedeće godine potporom Matice hrvatske iz Zagreba, a režimske snage ubrzo traže njegovu zabranu optužujući autora za nacionalistička shvaćanja.

25. KOLOVOZA 1990.

U 68. godini preminuo je poznati subotički slikar, scenograf i dizajner *Gustav Matković*. Školu završava u rodnom gradu, gdje je nakon 1945. polaznik glasovitog »Tečaja figuralnog crtanja« što ga vodi *András Hangya*, a potom (od 1952.) student beogradske Likovne akademije, u klasi prof. *Jovana Bijelića*. Nakon sudjelovanja na više kolektivnih izložbi, početkom 1955. dobiva priliku za samostalni nastup u Gradskom izložbenom salonu kada je prikazao tridesetak ulja, više crteža i monotipija, što je stručna kritika propratila pohvalama. Drugu samostalnu izložbu Matković dobiva 1971. godine, nakon koje je uslijedio muk i izopćenost, budući da se našao na popisu sudionika hrvatskog proljeća. Treću izložbu upriličilo mu je HKC Bunjevačko kolo 1995. godine. Rođen je 22. rujna 1922. godine.

26. KOLOVOZA 1541.

Nadomak Budima, subotički vlastelin *Balint Török* pada u turske ruke, nakon čega ga odvo-

de u Carigrad, gdje do smrti ostaje u zatočeništvu, u utvrdi sa sedam kula. Novi gospodar Subotičke tvrđe postaje njegov sin *Ferenc*. Obitelj *Török* izumrla je po svemu sudeći do 1618. godine.

26. KOLOVOZA 1945.

Nakon 185 objavljenih brojeva subotički dnevni list »Slobodna Vojvodina« (koji izlazi od 31. svibnja 1945.) mijenja naziv u »Hrvatska riječ«. Glavni i odgovorni urednik je i nadalje *Dragutin Franković*, ugledni prosvjetni djelatnik i publicist.

26. KOLOVOZA 1962.

Velikom izložbom preko stotinu renomiranih slikara iz zemlje i inozemstva, u povodu 10. godišnjice rada likovnih kolonija, na Velikoj terasi na Paliću otvoren je Prvi likovni susret Palić '62. Osnutkom »Likovnog susreta« (26. travnja 1962.) Subotica i institucionalno izrasta u priznato likovno i dokumentacijsko središte, kako u zemlji, tako i u inozemstvu.

27. KOLOVOZA 1888.

Ministar unutarnjih poslova Ugarske odobrava rad »Sportskog društva Achilles«, koje je na osnivačkoj skupštini (20. travnja) za prvog predsjednika izabralo *Lajosa Vermesa Nagybudafalvija* (1860.–1945.). U Pravilima se, među ostalim, navodi: »Zadatak je Društva širiti biciklizam, pješaćenje i trčanje, te druge vrste tjelesnog odgoja ...«.

27. KOLOVOZA 1923.

Rođen je *Petar Šarčević*, vrhunski atletičar i košarkaš, profesor tjelesnog odgoja, jedno vrijeme dekan beogradskog Fakulteta

sporta i fizičkog vaspitanja. Za državnu reprezentaciju nastupio je 43 puta. Među ostalim sudjeluje na Međunarodnom prvenstvu Velike Britanije 1950., Prvenstvu Europe u Bruxellesu 1952. i u Bernu 1954. Sedam puta je osvojio državno prvenstvo u bacanju kugle, a šest puta druge državne rekorde. Titulu prvaka Balkana osvojio je 1953. u Ateni, te 1953. i 1954. u Beogradu. Umro je 2002. godine.

28. KOLOVOZA 1992.

Za sedam mjeseci Gradska knjižnica u Subotici kupila je tek 314 naslova, što je manje nego u prethodnoj godini (oko 700 naslova), a pogotovu ranih godina, kada se, uobičajeno, kupovalo i više tisuća novih naslova.

28. KOLOVOZA 1999.

DSHV je uputio pismo prosvjeda Ministarstvu inozemnih poslova SRJ jer je uskratilo vizu kardinalu *Franji Kuhariću*.

29. KOLOVOZA 1920.

Osnovano je Hrvatsko prosvjetno društvo »Neven«, za čijeg je predsjednika izabran svećenik *Ilija Kujundžić*.

29. KOLOVOZA 1992.

U šumskom požaru koji je iznenada buknuo kod Kelebije, duž jugoslavensko-mađarske granice, ukupno je uništeno oko 8 hektara šume, s obji strana.

30. KOLOVOZA 1897.

Nakon višegodišnjih teškoća, konačno je dovršena izgradnja tramvajske pruge i postavljanje električnih vodova od gradskog središta do Palića.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Šljiva iz visećih vrtova Babilona

Zaštitni znak bakine kuhinje je pekmez od šljiva. Kuhana u vodi ili vinu s dodatkom šećera, limunove korice i začina može biti izvrstan kompot

Najstarijom od brojnih sorti šljiva smatra se *Prunus salicina*, poznatija kao japanska šljiva, iako je ustvari u Japan stigla iz Kine. Europska šljiva je kultivirana još od davnina, a vjerojatno je nastala u središnjoj ili jugoistočnoj Europi.

Kako po nekim zapisima potječe iz Azije, poznata je bila još u starom vijeku. Iz starih zapisa doznajemo kako je krasila viseće vrtove Babilona. U stari se Rim dopremala iz Sirije, a Rimljani su je konzervirali sušenjem. Zapadna Europa upoznala je šljivu zahvaljujući križarima.

Šljiva ima okrugli ili ovalni plod, plave, crvene ili žute boje pokožice (ovisno o vrsti). Postotak antioksidansa u njima varira ovisno o vrsti i mjestu uzgoja. Meso ploda je slatko, žućkaste boje s košticom. Danas se uzgaja preko 2000 vrsta šljiva. Najpoznatije su talijanka, požegača, aženka i mirabel.

Najpoznatija sorta – šljiva bistrice – dozrijeva krajem kolovoza i početkom rujna. Najbolja je ona koju možete odabrati i ubrati u svojem voćnjaku, ali i ona na tržnici i u voćarnici, ako znamo kako ona treba izgledati.

Šljiva treba biti s peteljkom, čvrsta i neoštećena, dok je »magličavost« površine dokaz da se njome pravilno rukovalo.

Nakon kupnje, šljive možete čuvati 2-3 dana u hladnjaku jer brzo dozrijevaju. Pri tome oslobađaju plin etilen koji pospješuje zrenje ostalog voća i povrća koje držite u hladnjaku, pa je šljive poželjno staviti u papirnatu ili plastičnu ambalažu. Ako ih želite imati 2-3 mjeseca, možete ih zamrznuti.

Šljive prepolovite nožem za rezanje voća i izvadite koštice. Položite ih kožom okrenutom prema dolje na veću tacnu koja će vam stati u zamrzivač. Kada su šljive zamrznute, zatvorite ih u plastične vrećice i vratite u zamrzivač.

PRIPREMA JELA SA ŠLJIVAMA

Sve sorte šljiva, a osobito desertne, mogu se konzumirati svježe. Šljiva kao što je sorta bistrice može biti glavni ili sporedni lik u slatkim i slanim jelima te pićima.

Najpoznatiji zaštitni znak bakine kuhinje je pekmez od šljiva. Šljiva kuhana u vodi ili vinu s dodatkom šećera, narančine ili limunove korice i začina može biti izvrstan kompot. Izvrsna je kombinacija s različitim vrstama tijesta, od pita preko savijača do okruglica od krumpirova tijesta. Gušći umak od propasiranih kuhanih šljiva sa šećerom i cimetom, a po želji i muškatnim oraščićem poslužite sa sladoledom od vanilije. Sočna i mirisna, ukusno slatka, šljiva se jede prirodna, kao pekmez, ili u kolačima.

PAŠTICADA

Potrebni sastojci:

1 kg junetine
1 veća glavica luka
2 režnja češnjaka
150 g pancete
3 mrkve
korijen peršina
11/2 proška
2-3 žličice šećera
žlica koncentrata rajčice
10 suhih šljiva
vinski ocat, sol, papar, muškatni oraščić,
klinčići, voda ili juha po potrebi

Priprema:

Meso nabockati s par klinčića, zatim po dužini našpikati pancetom, mrkvom i češnjakom. Staviti u posudu meso, zaliti vinskim octom i neka tako odleži preko noći. Usitnjen luk, malo narezane pancete, korijen peršina, nastrugani oraščić staviti u posudu u kojoj će se sve kuhati, malo prepržiti, dodati meso, mrkvu koja je preostala, zaliti prošekom. Dodati koncentrat rajčice, suhe šljive, šećer, sol, papar i vode ili juhe toliko da prekrije meso. Kuha se malo duže. Kad je gotovo izvaditi iz lonca i izrezati šnite oko pola cm.

Kuhano povrće smiksati da bi se dobio gust umak. Poslužiti uz domaće njoke, tjesteninu, žgance.

PRALINE

Potrebni sastojci:

150 ml mlijeka
100 g šećera
200 g oraha
100 g suhih smokava
100 g maslaca
300 g čokolade

Priprema:

U kipuće mlijeko dodajte šećer i prokuhajte. Dodajte mljevene orahe, nasjeckane suhe smokve i šljive. Smjesu dobro promiješajte i maknite s vatre. Nakon toga ju ohladite. Maslac zagrijavajte tako dugo dok se ne prestane pjeniti. Maknite s vatre i umiješajte čokoladu natrganu na kockice. Rastopljenu čokoladu malo ohladite da dobijete potrebnu

gustoću. Malo čokolade ulijte u papirante košarice, dodajte kuglicu napravljenu od smjese oraha i suhog voća. Na kraju svaku košaricu zalijte čokoladom i dobro ohladite. Praline poslužite ohlađene u ukrasnim košaricama.

PUNJENE ŠLJIVE

Potrebni sastojci:

30 g suhih šljiva bez koštica
150 g gauda
50 g tanko narezane slanine ili masnijeg pršuta

Priprema:

Suhe šljive namočimo da malo nabubre. Sir gaudu izrežemo na 30 kockica. U svaku šljivu stavimo kockicu sira. Svaku šljivu omotamo reznjem slanine, ispečemo u zagrijanoj pećnici da slanina slabo porumeni.

Možete poslužiti vruće, ali gode i hladne pa ih možemo nuditi kao zakusku uz piće te ukrašavati razne nadeske !

U slanim jelima najviše se koristi sušena šljiva, osobito u kombinaciji sa svinjetinom, junetinom i peradi. Svinjetinu i perad možete nadijevati ili obložiti šljivama, a kod pirjane junetine stavite je u umak kako bi on dobio dodatnu punoću.

Šljivovica, bila ona obična ili prepečeni-ca, izvrstan je aperitiv, a možete je koristiti za flambiranje slatkih i slanih delicija.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Zbog obilja vitamina, minerala, dijetetskih vlakana i prirodnih šećera, šljiva zauzima

važno mjesto kao voće u prehrani. Ona pridonosi i poboljšanju pravilne prehrane, tim više što njezin sastav u biološki najprihvatljivijim omjerima ljudski organizam lako prihvaća i time je iskoristivost pojedinih sastojaka povećana.

O bilo kojoj vrsti da se radi, šljiva je niskokalorično voće. Zbog svog sadržaja vitamina B kompleksa izuzetan je stimulator izmjene ugljikohidrata u organizmu. Pomaže kod psihičkih nemira i poteškoća s koncentracijom, jača srce i imunitet, regulira probavu, čisti organizam i odstranjuje iz njega štetne tvari te potiče rad jetre i popravlja apetit.

Naročito je treba uzimati zbog velike količine kalija. Konzumiranjem šljiva smanjujemo »zločesti« kolesterol poznatiji kao LDL.

Suhe šljive povećavaju antioksidacijski kapacitet organizma i smanjuju neke faktore rizika raka debelog crijeva. Konzumacija suhih šljiva mogla bi također imati učinkovito djelovanje i na zdravlje kostiju kod žena u menopauzi.

Najvažnije hranjive tvari u šljivi su: željezo, vitamin B6, magnezij, kalij, mangan, bakar, vitamin B2, vitamin B3, i vitamin K.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

VELIKA RUPA	OKERSKE SLIKARSKE BOJE (NASH) bez PD	STARIJI GLUMAC DOUGLAS	NAJTAJNE SLOVO	HEROJ	SLOVENSKI KLARINETIST, ATI	KALJI	UPALA OČNE ŠARENICE (BRISAJ)	TEATRI	MUERA OD OKO 1.3 LITRE	VRSTA PERAJARA	TALIJANSKI KOME-DIOGRAFI, PIETRO	ZAUZETI ČLUR TERITORIJ, USPJETI U UJAVARANJE
KAZAN ZA PEĆENJE SLJIVOVA, CE ILI KOMOVICE												
ORGANI SLUHA			"UPRAVNI ODBOR"	UKRAINSKO DRVO		KUT SIN- MANJA KAMEROM ODJELIT DIO CAELINE						
SAVUDRIJSKA VALA PO SLO- VENSKE												
"EAST"		LJEPOTA, DIVOTA							SPRINTER BOLDON	EVAKU- RANJE		
TOM FORD			ANA KARIĆ OBAVLJEST O PRISP. JEĆU ROBE JAVIZOI		TRBUČLJE- CE SVJETSKA UDRUGA PISACA							
TURSKA USATKA DILAL bez PD				TRPNO STANJE GLAGOLA, LINEAL, REDALICE						NIKAL PROMAT- RANJE		
ALINEJA TEKSTA							PEČARSKI MATERIJAL, UTVRDA DAVYJA CROCKETTA					
BIVŠI KOSARSKA KOMAZEC						BIVŠI NO- GOMETAS KASUMOVIC "FULL DUPLEX"					ITALIJA GRK IZ ADRIJE, ADRIAC, ADRIJANIN	
PHIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	IZAKOV SIN LABORA- TORIJSKI PRIPRAVAK				PUHAČKO GLAZBALO PROVOĐ- TELJ AGI- TACIJE							BIVŠI TJEDNIK FOR. IVJ PUKANICA
EGIPATSKI STVORI TELJ UPTAH			UZDANICA TAMNOĆA, MRACNOST					MOUSLJEV BRAT PARADNI ČASNIČKI POJAS				
RUEKA			NJEMAČKI DAN DIPLOMAT ŽUŽUL			PORROVI TELJ UM- JETNIKA METALNA PLOČA						
"EAST"		GRADIĆ NA LOSINJU OMEROVA IMENJAK- NJA									RIMSKA STOTICA FILM S BRADOM BITTOM	
SHVAĆATI							REDAR U KUR ANU (MNOŽ.) GLUMAC REYNOLDS					
...RAA				ARALICH ROMAN "NETWORK TIME ACCESS"						ROY ORISON MODEL OBRAZAC		
GENERALNI POPRAVAK STROJA ILI POST- ROJEKTA						"UNITED PRESS" KARLOVAC			GLAZBENI ZVUK KOBALT			
VISOKO PLEKSTVO												
BOL VINSKE KISELINE										DRAGULJ PRELJE- VAJUĆIH BOJA		

razjaski kotao, usi, uo, rakurs, piranski zaljev, o, krasos, ato, it, ak, mliem, lab, pasty, n, novi red, šamot, arhian, alko, i, ezav, lhu- ta, pta, nadu, aron, n, tag, mceena, e, mali kofaj, c, polnati, ajel, amon, amba, ro, remont, up, ton, arhitektacija, tartara, opal.

RIJEŠENJE KRIŽALJKE

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Dražen Prčić

Prije nepunih deset godina, umjetnički fotograf Ivan Ivković Ivandekić bio je autor novogodišnjeg kalendara »Hrvatske riječi«, na kojemu je mjesece ilustrirao lijepim i pomalo nestvarnim fotografijama mladih djevojaka u autentičnom, arhaičnom prirodnom okruženju. Na fotografiji pred vama nalazi se *Biserka Jaramazović*, a fotografija je nastala u tom razdoblju, baš u ovo doba kraja kolovoza, na jednoj njivi na Bikovu.

»Set umjetničkih fotografija koje su tada nastale obilježavaju početak mog 'klapljenja', putem kojeg sam, tužnom i razočaravajućom spoznajom kako salaši i ljudi naših prostora polagano nestaju, pokušao sačuvati jedan trenutak našeg vremena. Mladost kao najljepše ljudsko doba, upravo na najljepši mogući način poslužila je u fotografskom dokumentiranju

vremena koje nestaje«, otkriva nam Ivan Ivković Ivandekić tajnu nastajanja ovoga fotosa i ideje prema kojoj je on nastao.

Fotografirajući Biserku u narodnoj nošnji na košari kukuruza inzistirao je da njezina kosa ne bude skupljena u pundi kako je to nekada nalagao običaj, nego slobodno raspuštena, umjetnički kombinirajući prošlost i suvremenost, u zanimljivom etno motivu spajanja tradicionalnog i modernog.

»Upravo ovakav pristup bio je osnova izrade i svih drugih fotografija sličnog inspirativnog tematskog ciklusa, jer 'mladost je vječna ljepota, a ljepota je sama po sebi vječna vrednota'.«

KLAPLJENJE

Projekt »Klapim« traje već godinama i kroz njega Ivan Ivković Ivandekić svojim fotografijama, filmskim igranim i dokumen-

tarnim uradcima nastoji svojim umjetničkim izrazom pridonijeti očuvanju kulturne baštine ovdašnjih Bačkih Hrvata.

»Svojim prvim filmom 'Klapim', u kojem se vide sve fotografije i dokumentarni zapisi, osvojio sam 2005. godine pet nagrada na festivalu ŽISEL u Omoljici i javnosti predočio svoju kreativnu ideju. Želio sam predočiti mogućnost spajanja suvremene mode s arhaičnim etno motivima, slikajući djevojke u kombinaciji dijelova moderne odjeće i klasičnih dijelova nekadašnje narodne nošnje. Naše su djevojke lijepe, što se na mojim fotografijama i jasno vidi, a lijepe su i naše narodne nošnje i došlo je do jednog 'lijepog' spoje dviju ljepota. Kada patina vremena, koje će neumitno proći, još malo na svoj način uobličiti ove fotografije, one će još više dobiti na svojoj vrijednosti. Kako u očima javnosti, tako i u srcima aktera na njima. Na određeni, specifičan način to je njihova umjetnička zadaća.«

ORGANIZACIJA I PRIPREMA

Opće je poznato kako u stvaranju umjetničkih fotografija sam čin fotografiranja čini sam završni dio procesa koji uključuje mnoge pripremne radnje i često znatno opsežniji posao.

»Nije bilo nikakvih problema prilikom dogovaranja s curama koje su pristale biti modeli, izuzetno mi je bilo drago što su one

bez oklijevanja pristale pozirati mi, iako su znale kako ja nisam profesionalni fotograf, jer su uvidjele cijeli smisao čitavog projekta 'Klapim'.

Što se tiče organizacije ona je odrađena u 'najekonomičnijim' mogućim uvjetima i sredstvima koja su bila na raspolaganju, na snimanje smo išli u wartburgu, peglici, trabantu i fićom uz devizu 'kako nisu bitni novci ukoliko se nešto jako želi'. Snimanja su znala potrajati i po nekoliko sati, bez ikakvih problema uz ogromnu količinu pozitivne energije koja je vladala među cijelom ekipom koja je sudjelovala u nastajanju fotografskog i filmskog materijala.«

VREMENSKI ODMAK

»Kako vrijeme odmiče, a deset je godina već za nama od nastajanja tih prvih fotografija, cijela 'Klapim' priča polagano sve više dobiva na vrijednosti svojevrsnog mosta prošlosti i sadašnjosti, zabilježenog ljepotom naših djevojaka. Čak i blaga erotika, koja se nazire na njima, detalj je koji potencira njihovu buduću egzotičnost. Jer, nekada su suknje sezale sve do članaka, a danas je otkrivena ženska noga posve normalna stvar. Ljepota je tu, uvijek, kao univerzalna vrijednost ljudskog postojanja i zauvijek će biti. Zabilježena na fotografijama o kojima će se ponovno jednog dana pričati«, rekao je na kraju fotograf Ivan Ivković Ivandekić, autor umjetničkog projekta »Klapim'«.

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

XXVIII. DANI ANTE KOVAČIĆA U ZAPREŠIĆU

Pohvaljeni rad na Natječaju

U prošlom smo vam broju predstavili jedan od ukupno dva pohvaljena rada učenika hrvatskih odjela iz Subotice na Natječaju XVIII. dani Ante Kovačića u Zaprešiću. Točnije, obje su pohvale otišle u Malu Bosnu. Pročitajte rad Marge Stantić, učenice VIII. r. OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne.

Prvi dan u školi

Ustala sam rano. Znala sam da toga dana prvi put idem u školu. Cijelu noć nisam mogla redovno spavati, od uzbudjenja ili od straha, koji se budio u meni. U školu smo morali doći u 9 sati. Oprala sam zube, umila se i počela, zatim otišla u sobu. Na krevetu me je čekala moja omiljena odjeća. Bila je to crvena suknjica, bijela bluzica, crveni prslučić i naravno crvene mašne kojima mi je baka vezala pletenice. Spremna sam krenula s roditeljima u školu. Kako smo se približavali srce mi je lupalo sve jače i jače, imala sam osjećaj da će mi iskočiti iz prsa. Ispred škole se okupilo puno djece. Većinom smo se poznavali iz vrtića, ali nekako smo svi bili u oblacima. Čulo se školsko zvono. Polako smo ulazili, sjedali u klupe. Na stolu nas je čekala lizalica i cvjetić koji nam je učiteljica pripremila.

Učiteljica je pozdravila sve nazočne. Vremenom sam se sve više i više opuštal. Počeli smo međusobno razgovarati, ali su na našim licima još uvijek bili uplašeni i zbunjeni pogledi. Upoznavali smo se s učiteljicom i ona s nama, dok su nas roditelji promatrali sa strane. Uskoro smo se svi toliko oslobodili da je u učionici nastala prava vreva. Bilo je to za sve nas novo iskustvo. U jednom trenutku učiteljica nas je sve pozvala pred ploču. Zašutjeli smo. Gledali smo jedni druge zbunjeno, nismo znali što nam je činiti, dok su se roditelji kriomice smijali. Učiteljica nas je ponovno zamolila da izidemo pred ploču kako bismo se zajedno fotografirali. Kada je to rekla osjetila sam olakšanje, mislila sam da ću već prvi dan odgovarati, a još ništa nisam znala. Stali smo jedni pokraj drugih i dok su nam lizalice bile u ustima pokušavali smo se nasmiješiti za prvu fotografiju u školi.

Pamtim prvi dan u školi kao da se dogodio jučer i svaki put mi ta uspomena izmami osmijeh na lice. Kako se približava kraj moga osnovnoškolskog obrazovanja sve mi više znače ti nezaboravni trenutci kojih ću se uvijek rado sjećati.

Marga Stantić, završeni VIII. r.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

U ponedjeljak počinje V. etno kamp Hrvatske čitaonice

Ferijske su pri samom kraju. Ostalo je svega tjedan dana do početka nove školske godine. Neki se već raduju, a neki bi tugovali. Bilo kako bilo, početak se ne može izbjeći, pa ga je bolje prihvatiti. Djeca koja su se prijavila na V. etno kamp Hrvatske čitaonice koji počinje u ponedjeljak, 27. kolovoza, lakše

će se uključiti u školske obveze jer će već sljedećeg tjedna početi s obvezama, ako ih uopće tako možemo nazvati. Etno kamp je obveza samo u tome što treba doći svaki dan u određeno vrijeme, a sve ostalo bit će veliko zadovoljstvo i iskustvo koje će se još dugo prepričavati u školi, na odmoru ili prilikom nekih susreta.

Doznali smo kako se i ove godine za kamp prijavilo četrdesetak djece koja će tijekom pet dana, koliko traje kamp, skupa sa svojim vršnjacima sudjelovati u nekoliko različitih radionica (dramskoj, recitatorskoj, glazbeno – folklornoj, kreativno – manualnoj...) koje će realizirati obučeni radioničari u poslijepodnevnom satima, od 14 do 19 sati, osim u srijedu 29. kolovoza za kada je zakazan cjelodnevni izlet. Posljednjeg, petog dana djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na kojoj će pokazati što su naučila u kampu. O ovom događaju i točnom terminu kada će biti priredba podsjetit ćemo vas u sljedećem broju, te vas unaprijed pozivamo da dođete na završnu priredbu. Svakako očekujte i bogatu reportažu s ovog događaja.

Hrvatska
čitaonica

»Dan više bilja, manje soli« – 29. kolovoza

Potkraj kolovoza, točnije 29. 8., obilježava se »Dan više bilja, manje soli«. To je zgodna prigoda da se progovori o štetnom djelovanju prekomjernog uzimanja soli. S obzirom da u svom domu imam osobu koja voli grickalice, a i dodatno soljenje hrane, a vjerujem da i među vama ima takvih, želim vas pozvati da se priključite inicijativi za smanjenje udjela soli u hrani pod motom »Manje soli – više zdravlja«.

Znam kako ne razmišljate puno o tome i da mnogi od vas i vole kad je hrana slanija nego bezukusna, ali treba povesti o tome računa, ili barem poslušati roditelje kada vam kažu da je bilo dovoljno soli. Brojna ispitivanja dokazuju da je prekomjerna upotreba soli jedan od glavnih uzroka povišenog krvnog tlaka. Iako ste još, čini vam se, mali da o tome razmišljate, sad je vrijeme da se upoznate s posljedicama svog načina prehrane. Nije dovoljno paziti samo na to koliko solimo hranu dok jedemo, jer veći dio soli koji unosimo u organizam skriven je u gotovoj ili polugotovoj hrani.

Iako se mnogima ovo neće svidjeti moram vam reći da izbjegavate (osobito u ljetnim mjesecima) suhomesnate proizvode, paštete, tvrde sireve, sirne namaze, i ono što je za vaš još bitnije: grickalice kao što su čips, štapići,

kikiriki, pistacije te gotove umake, senfove, mojonezu, hamburgere, juhe iz vrećice. To ne znači da ove delicije ne možete više nikada jesti, nego da samo povedete računa koliko i kada ih jedete.

Prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) dnevni unos soli za zdravu odraslu osobu iznosi oko 5 grama (što je jedna čajna žličica), a maksimalni unos ograničava se na 6 grama soli dnevno. To znači da je za vas djecu taj dnevni unos još manji.

Preporučeni dnevni unos soli:

- a) za djecu do 1. godine života 1 gram;
- b) za djecu od 1. do 3. godine života 2 grama;
- c) za djecu od 4. do 7. godine života 3 grama;
- d) za djecu od 7. do 10. godine života 5 grama;
- e) za ostale dobne skupine najviše 6 grama soli na dan.

Kako biste uspjeli smanjiti količinu soli recite roditeljima neka koriste začinsko bilje poput bosiljka, origana, vlasca, mažurana te čitavog niza egzotičnih začina, jer oni značajno poboljšavaju i mijenjaju okus hrane, a nisu sol.

**PETAK
24.8.2012.**

06:17 Trenutak spoznaje
06:47 TV kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:06 ZABA - 90 sekundi, emisija pod pokroviteljstvom
09:11 Dome, slatki dome - humoristična serija
09:46 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:15 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija
11:00 Čovjekov planet, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:14 TV kalendar
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Naša kuća, američki film
14:40 Kulturna baština: Ozalj
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:10 Prosjaci i sinovi, serija
16:10 Ponos Ratkajevih, TV serija
17:00 Vijesti
17:25 Hrvatska uživo
18:00 Istanbul centar svijeta, serija
18:35 Loza, TV serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA - 90 sekundi
20:10 Odabrao Đelo H.: Earth Machine, dokumentarna serija
21:00 Stipe u gostima 4, humoristična serija
21:45 Dnevnik 3
22:15 Vijesti iz kulture
22:35 Provjerena kopija, film
00:20 Seks i grad 3, humoristična serija
00:50 Faktotum, film
02:20 Naša kuća, film
03:45 CSI: Miami 9, serija
04:27 Skica za portret
04:42 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
05:32 Zavolite svoj dom 2
HRT 2
06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies, animirana serija
08:05 Žutokljunac: Hotel
08:30 Amika, serija za djecu
09:00 H2O Uz malo vode!

09:25 Operacija Barbarossa, serija za djecu
10:00 Šaolinski paževi
10:25 Ljubav je čudna: Budite dobri bolesnicima
10:50 Loza, TV serija
11:35 Najbolje iz povijesti HTV-a
12:10 Edgemont 3, serija za mlade
12:35 Obična klinika
13:00 Dharma i Greg 5
13:20 Briljanteen
14:00 Glazba, glazba... tambure
14:15 Tvorci promjene 1, dokumentarna serija
15:05 Zalagaonica, dokumentarna serija
15:30 Urugvajski Hrvati, dokumentarni film
15:55 Kratki susreti
16:20 Kaj su jeli naši stari, dokumentarni film
16:50 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
17:40 Kennedyjevi, serija
18:25 Novi klinci s Beverly Hillsa 1, serija
19:10 20pet, kviz
19:25 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
19:55 Košarka, EP: Hrvatska - Mađarska
21:50 CSI: Miami 9, serija
22:35 Mučke 5A, humoristična serija
23:05 Bitange i princeze 4
23:40 Inspektor Montalbano 3, serija
01:20 Kath i Kim 1
01:45 Dr. House 6, serija
02:25 Zločinačke nakane 5, serija
03:10 Glazbeni spotovi

5:50 I tako to..., serija
6:15 Shaggy i Scooby
6:40 Spiderman
7:00 Kad lišće pada
8:00 TV izlog
8:15 Strasti Orijenta
10:00 TV izlog
10:15 Walker
12:05 Zauvijek susjedi
13:20 In magazin
14:05 Walker
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, Dream Team, igrani film
21:45 Krv i les, film
23:25 Priča o Deweyju Coxu, film
03:15 Magazin MMA

Lige
03:45 Ezo TV
05:15 Dnevnik Nove TV

06:35 RTL Danas
07:15 PopPixie, crtani film
07:30 Moji džepni ljubimci, crtani film
07:45 Ezel, dramska serija
08:40 Ezel, dramska serija
09:45 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
10:55 Cobra 11, akcijska serija
13:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
13:30 Krv nije voda, serija
14:20 Bibin svijet, humoristična serija
15:00 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Pregovarač, film, triler
22:30 Zmajev poljubac, igrani film, akcijski
00:15 Trgovac smrću, igrani film, akcijski
02:05 Astro show, show, emisija uživo
03:05 RTL Danas, informativna emisija
03:40 Ubojiti predator, igrani film

**SUBOTA
25.8.2012.**

06:22 Drugo mišljenje: Alergija
06:52 Garavuše, emisija pučke i predajne kulture
07:22 TV kalendar
07:35 Hrvatska kronika BiH
07:50 Bojnik Dundee, film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:10 HAK - Promet info
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija o obitelji
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Ekumena, religijski kontakt program
13:50 Prizma
14:35 Zaljubljen u djevojku iz susjedstva, film
16:05 Prirodni svijet 5: Spas za pande, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:09 Vrijeme sutra

17:10 HAK - Promet info
17:15 Alpe Dunav Jadran
17:45 Reporteri: Nel - povratak u Kabul
18:50 Globalno sijelo
19:30 Dnevnik
20:06 Vrijeme
20:10 Auschwitz - Nacisti i "konačno rješenje", dokumentarna serija
21:00 Večer dalmatinske šansone - Šibenik 2012., prijenos
22:50 Dnevnik 3
23:05 Sport
23:08 Vrijeme sutra
23:10 News
23:15 Vijesti iz kulture
23:30 Predator, film
01:15 Večer dalmatinske šansone - Šibenik 2012.
01:45 Pijetlov doručak, slovenski film
03:50 Mislim da volim svoju ženu, film
05:20 Skica za portret
05:40 Globalno sijelo

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
07:30 Moć sudbine
08:15 Majstori svirači: Velika Gorica
08:50 Pipi Duga Čarapa
09:15 Maharal - tajna talismana, serija
09:40 Mala Tv
10:10 Kućni svemirci, serija
10:35 Sportske igre mladih
10:55 Dan hrvatskih mučenika, misa iz Udbine
12:50 Ispovijest ružne polusestre, film
14:20 Maraton lađa, reportaža
14:55 Odabrao Đelo H.: Inside the Human Body
15:45 Među nama: Regenerativna medicina
16:15 Mostar sevdah Reunion, koncert iz Tvornice
17:30 Na rubu znanosti: Vedska matematika
18:25 Boje turizma
19:10 Garaža: Lotus i Luft
19:35 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
20:00 Mučke 5A
20:30 Mučke 5A
21:00 Bitange i princeze 4, humoristična serija
21:35 Lavirint, srpski film
23:30 Tajna služba, serija
01:00 Waldbühne 2011. - Fellini, jazz & co.
02:15 Glazbeni spotovi

06:05 Bijele udovice, zabavna emisija
07:30 TV Izlog
07:45 Dodir s neba, serija
08:40 Shaggy i Scooby doo, crtani film
09:05 Spiderman, crtani film
09:30 Pokemoni, crtani film
09:55 Pokemoni, crtani film
10:20 Klub otpisanih
10:50 Drugo lice planine, Gospel, igrani film
13:00 Krv i ples, igrani film
14:50 Vijesti Nove TV
17:00 Periferija City
17:10 Nad lipom 35, zabavna emisija
18:05 Dnevnik Nove TV
19:15 Žena mačka, igrani film
20:05 Konačna odluka, igrani film
00:25 Tri kralja, igrani film
02:20 Na drugoj strani svijeta, igrani film
04:25 Ezo TV, tarot show
05:45 Dnevnik Nove TV

05:25 RTL Danas, informativna emisija
06:00 Najljepše bajke svijeta, animirani film
07:20 PopPixie, crtani film
08:35 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
09:15 Waterloo road, dramska serija
10:20 Waterloo road, dramska serija
11:40 Znatiljelni George, igrani film, animirani
13:30 Legenda, film
15:15 Concorde - Aerodrom 79. film
17:20 Discovery: Jessica, dokumentarna serija
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Kralj škorpiona, film
21:45 Fled, igrani film, akcijski
23:35 Penthouse, igrani film
01:15 Astro show, show
02:15 RTL Danas, informativna emisija
02:50 Ukroti vatru, film, triler
04:20 Kraj programa

NEDJELJA
26.8.2012.

06:12 Ekumena, religijski kontakt program
 07:00 Normalan život, emisija o obitelji
 07:40 Bitka za Britaniju, film
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:09 HAK - Promet info
 10:10 Skica za portret
 10:25 Umorstva u Midsomeru
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Priča o Helmeru i Fellneru
 15:00 Bean...film vrhunske katastrofe, film
 16:45 TV kalendar
 17:00 Vijesti
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlarica
 18:20 Lijepom našom: Balle - Valle
 19:25 Najava programa
 19:30 Dnevnik
 20:10 Jadranske igre: Novi Vinodolski
 22:05 Dnevnik 3
 22:30 Vijesti iz kulture
 22:45 dokumentarni film
 00:15 Dr. Oz 1b, talk show
 01:00 Nedjeljom u dva
 02:00 Bean... film vrhunske katastrofe, film
 03:25 Umorstva u Midsomeru
 05:30 Prizma

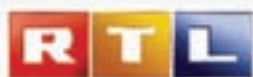

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
 07:15 Najava programa
 07:20 Waldbühne 2011. - Fellini, jazz & co.
 08:20 Prijatelji 3
 09:15 Vesele trojke, crtana serija
 09:40 Silvestrove i Čičijeve tajne, serija
 10:00 Merlin 3, serija za djecu i mlade
 10:48 Biblija
 10:58 Plehan: 20 godina progonstva posavskih Hrvata, prijenos
 12:35 Povratak u tajni vrt, film
 15:15 Paraolimpijske igre London 2012 - uvodna emisija
 16:00 Magazin Lige prvaka
 16:30 Šerif u New Yorku 2, serija
 17:45 Šerif u New Yorku 2, serija
 19:05 Glazbeni specijal

19:30 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
 20:00 Edo Maajka - Sevdah o rodama, dokumentarni film
 21:00 Dodjela nagrade Orlando
 21:35 Neka ude onaj pravi, švedski film
 23:25 Glazbeni spotovi
 02:05 Noćni program

06:35 Klub otpisanih
 07:05 TV Izlog
 07:20 Dodir s neba
 08:20 Shaggy i Scooby-doo, serija
 08:45 Spiderman
 09:10 Pokemoni
 09:35 Pokemoni, serija
 10:00 Bijele udovice
 11:25 Tootsie, film
 13:35 Sigurna luka, igrani film
 15:40 Nad lipom 35
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Ljubav nema cijene, film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Periferija City
 21:00 Kako ukrasti nevjestu, film
 22:55 Red Carpet, showbiz magazin
 00:10 Hostel 2, film
 01:50 Više od igre, dokumentarni film
 03:25 Savršena nevjesta
 04:45 Red Carpet

07:00 RTL Danas
 07:35 Najljepše bajke svijeta, animirani film
 08:55 Moji džepni ljubimci, animirani film
 10:05 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
 10:50 Sutkinja Amy
 13:30 Gusar, film, avanturistički
 15:05 Znatiželjni George, igrani film, animirani
 16:40 Kralj škorpiona, igrani film, akcijski triler
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Johnny English, film, komedija
 21:40 CSI: Miami, kriminalistička serija
 22:35 CSI: Miami, kriminalistička serija
 23:30 CSI: Miami, kriminalistička serija
 00:20 Astro show, show,

HRT1 25.08.2012. 21:00
VEČER DALMATINSKE ŠANSONE - ŠIBENIK 2012., PRIJENOS

15. večeri dalmatinske šansone održavaju se 24. i 25. kolovoza u Šibeniku. Prva je Večer retrospektive, a druga Večer novih skladbi. Večer novih skladbi pratit ćemo u izravnom prijenosu, a snimku retrospektivne večeri HTV će prikazati 1. rujna popodne na Drugom programu. U večerašnjem prijenosu čut ćemo 22 skladbe, a nastupit će: Đani Stipaničev, Tedi Spalato i klapa Šufit, Neno Belan i Fiumens ft. Ljetno kino, Postolar Tripper ft. Libar, Tomislav Bralić i klapa Intrade, Kemal Monteno i Ondina Delmestre, Rivers, Klapa Iskon, Meri Cetinić i Ivana Burić, Klapa Cambi, Dean Dvornik, Klapa Brodarica, Lidija Bačić, Šime Bubica, Dalibor Prochazka,

Jozefina i Trio Rio, Nas quattros, klapa Maslina, Saša Jakelić, Klapa Bunari, Dragica Gulin te Dražen Žanko.

Voditelj: Nevena Rendeli i Robert Ferlin

Redatelj: Tvrtko Grgić

Urednik: Zvonimir Varošaneć

01.20 RTL Danas, informativna emisija
 01.55 Sutkinja Amy, dramska serija
 02.45 Sutkinja Amy, dramska serija
 03.30 Fled, igrani film, akcijski

PONEDJELJAK
27.8.2012.

06:12 Najava programa
 06:17 Mir i dobro
 06:47 TV kalendar
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 08:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:06 ZABA - 90 sekundi, emisija pod pokroviteljstvom
 09:11 Dome, slatki dome - humoristična serija
 09:46 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:09 Vrijeme danas
 10:10 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija
 11:00 Morski divovi, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:14 TV kalendar
 12:30 Moć sudbine, telenovela
 13:15 Čarolija običnih dana, film
 15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 15:09 Vrijeme sutra
 15:10 Prosjaci i sinovi
 16:05 Ponos Ratkajevih, TV serija
 16:50 TV kalendar
 17:00 Vijesti
 17:20 HAK - Promet info
 17:25 Hrvatska uživo
 18:35 Loza, TV serija
 19:26 Navrh jezika
 19:30 Dnevnik

20:09 ZABA - 90 sekundi, emisija pod pokroviteljstvom
 20:10 TV Bingo
 20:35 U krupnom planu
 21:40 Stipe u gostima 4, humoristična serija
 22:25 Dnevnik 3
 22:55 Vijesti iz kulture
 23:15 Krivotvoritelji, film
 00:50 Seks i grad 3, humoristična serija
 01:20 CSI: Miami 9, serija
 02:02 Čarolija običnih dana, američki film
 03:37 Skica za portret
 03:50 Plodovi zemlje
 04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
 05:25 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija

07:10 Moć sudbine, telenovela
 07:55 Teletubbies, animirana serija
 08:20 Žučo sam na svijetu
 08:40 Amika, serija za djecu
 09:10 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
 09:35 Operacija Barbarossa, serija
 10:00 Šaolinski paže, crtana serija
 10:25 Ljubav je čudna
 10:55 Loza, TV serija
 12:10 Edgemont 3, serija za mlade
 12:35 Obična klinka, serija za mlade
 13:00 Dharma i Greg 5, humoristična serija
 13:20 Glazba, glazba...pop
 13:25 Domaći dokumentarni serijal / film
 13:55 Tvorci promjene 1, dokumentarna serija
 14:45 Zalagaonica, dokumentarna serija

15:30 Plodovi zemlje
 16:20 Nalazimo se u Vukovaru 25'08"
 16:50 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
 17:40 Fotografija u Hrvatskoj
 17:55 Kennedyjevi
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
 19:30 20pet, kviz
 19:45 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
 20:15 Laži mi 3, serija
 21:00 Oslikani veo, američki film
 23:00 CSI: Miami 9, serija
 23:45 Mučke 5B: Kraljevski fleš, humoristična serija
 00:50 Bitange i princeze 4, humoristična serija
 01:25 Kath i Kim 1, humoristična serija
 01:50 Dr. House 6, serija
 02:35 Zločinačke nakane 5, serija
 03:20 Zločinačke nakane 5, serija
 04:05 Glazbeni spotovi

05:50 I tako to..., serija
 06:15 Shaggy i Scooby-doo
 06:40 Spiderman
 07:00 Kad lišće pada
 08:00 TV izlog
 08:15 Strasti Orijenta
 10:00 TV izlog
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija
 12:05 Zauvijek susjedi, serija
 13:20 In magazin
 14:05 Walker, rendžer, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV

17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast 2
21:00 Obračun u Malom Tokiju, igrani film
22:35 Večernje Vijesti
22:55 Kako ukrasti nevjestu, film
00:45 Muškarci u krizi
01:35 Braća, serija
02:00 Mellisa P., film
03:30 Dodir s neba, serija
04:15 Ezo TV
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 IN magazin

06:30 RTL Danas
07:10 Moji džepni ljubimci
07:25 Ben 10: Ultimate Alien
07:45 Ezel, dramska serija
09:45 Kismet - okovi sudbine
10:55 Cobra 11, akcijska serija
13:00 Bibin svijet, serija
13:45 Ekkluziv Tabloid
14:05 Krv nije voda, serija
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 MacGyver
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Sulejman Veličanstveni
20:50 Sulejman Veličanstveni
22:00 Odstrel, akcijska serija
22:55 Odstrel, akcijska serija
23:50 RTL Vijesti
00:05 Odstrel, akcijska serija
00:55 CSI: Miami
01:45 Astro show, show
02:45 CSI: Miami
03:30 CSI: Miami
04:15 RTL Danas, informativna emisija
04:50 Kraj programa

**UTORAK
28.8.2012.**

06:17 Treća dob, emisija za umirovljenike
06:47 TV kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Vijesti
09:25 Dobro jutro, Hrvatska
09:38 ZABA - 90 sekundi
09:45 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:10 Zavolite svoj dom 2, serija
11:00 Morski divovi, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine,

13:15 Zborna pjesma, film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:09 Vrijeme sutra
15:10 Prosjaci i sinovi, dramska serija
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:20 HAK - Promet info
17:25 Hrvatska uživo
18:33 Wonders of Croatia: Istria, serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA - 90 sekundi
20:10 Boje turizma
21:00 Stipe u gostima 4, humoristična serija
21:40 Dnevnik 3
22:00 Sport
22:03 Vrijeme sutra
22:05 News
22:10 Vijesti iz kulture
22:30 Ciklus stranih dobitnika Oscara: Odlasci, japanski film
00:45 Seks i grad 4
01:15 CSI: Miami 9, serija
01:57 Zborna pjesma, američki film
03:32 Skica za portret
03:55 Jelovnici izgubljenog vremena
04:15 Vrtlarica
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
05:25 Zavolite svoj dom 2

07:00 Moć sudbine, telenovela
07:45 Teletubbies
08:10 Žutokljunac
08:50 Amika, serija za djecu
09:05 H2O Uz malo vode!
09:30 Operacija Barbarossa
10:00 Šaolinski paževi, crtana serija
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija
12:10 Edgemont 3, serija za mlade
12:35 Obična klinka, serija za mlade
13:00 Dharma i Greg 5, humoristična serija
13:20 Glazba, glazba...rock
13:35 Hrvatska kronika BiH
13:50 Domaći dokumentarni serijal / film
14:20 Tvorci promjene 1, dokumentarna serija
15:10 Zalagaonica, dokumentarna serija
15:30 Zalagaonica, dokumentarna serija
15:55 Rekonstrukcija: Massimo
16:25 Rijeka: More

16:55 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
17:40 Fotografija u Hrvatskoj
17:55 Kennedyjevi, serija
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
19:30 20pet, kviz
19:45 Glamurozne slastice 2
20:15 Laži mi 3, serija
21:00 Kaos u Bangkoku, američki film
22:40 CSI: Miami 9, serija
23:25 Mučke 5B
00:25 Bitange i princeze 4
01:00 Kath i Kim 1
01:25 Žica 3, serija
02:20 Zakon i red: Zločinačke nakane 5
03:05 Zakon i red: Zločinačke nakane 5
03:50 Glazbeni spotovi
05:50 Noćni program

06:30 I tako to..., serija
06:55 Shaggy i Scooby-doo, serija
07:20 Spiderman, serija
07:45 TV izlog
08:00 Kad lišće pada
09:00 Izgubljena čast 2
10:00 TV izlog
10:15 Walker
12:05 Zauvijek susjedi
13:20 IN magazin
14:05 Walker
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast 2
21:00 Gladijator, igrani film
22:50 Večernje vijesti
23:10 Revolveraši, igrani film
00:50 Muškarci u krizi
01:40 Braća
02:30 Muškarci u krizi
03:15 Ezo TV, tarot show
04:15 Dnevnik Nove TV
05:05 IN magazin

06:10 RTL Danas
06:45 Moji džepni ljubimci
07:05 Ben 10: Ultimate Alien
07:25 Ezel, dramska serija
09:25 Kismet - okovi sudbine
10:45 Ekkluziv Tabloid
11:05 Krv nije voda, serija
12:00 Bibin svijet, serija
12:55 Sulejman Veličanstveni
14:00 Sulejman Veličanstveni
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 MacGyver
16:55 RTL 5 do 5

17:10 Galileo
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Sulejman Veličanstveni
21:00 Sulejman Veličanstveni
22:00 Kućanice
22:45 Kućanice
23:45 RTL Vijesti
00:00 Odstrel, akcijska serija
00:45 Odstrel, akcijska serija
01:35 Astro show
02:35 Odstrel, akcijska serija
03:20 RTL Danas
03:55 Kraj programa

**SRIJEDA
29.8.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Među nama
06:47 TV kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:25 Dobro jutro, Hrvatska
09:30 Vijesti
09:38 ZABA - 90 sekundi
09:50 Vijesti iz kulture
10:10 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija
11:00 Morski divovi, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 U autobusu s mojom sestrom, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:09 Vrijeme sutra
15:10 Prosjaci i sinovi, dramska serija
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:20 HAK - Promet info
17:25 Hrvatska uživo
18:25 Šibenik-Zadar, dokumentarna serija
19:18 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA - 90 sekundi
20:10 Veliki brodolomi Jadrana: Svom silom put Visa
20:55 Stipe u gostima 4, serija
21:35 Dnevnik 3
22:05 Vijesti iz kulture
22:25 Život drugih, film
00:45 Seks i grad 4, humoristična serija
01:15 Vrijeme je za jazz: Borna Šercar's Jazziana Croatia s gošćama T.Obrovac i
02:55 U autobusu s mojom sestrom, američki film
04:30 Skica za portret
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija

05:25 Zavolite svoj dom

06:55 Moć sudbine
07:40 Teletubbies
08:05 Žutokljunac: Viteški oklop
08:35 Amika, serija za djecu
09:05 H2O Uz malo vode! 3
09:30 Operacija Barbarossa
10:00 Šaolinski pažev
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Wonders Of Croatia: Istria, dokumentarna serija
12:10 Edgemont 3
12:35 Obična klinka
13:00 Dharma i Greg 5
13:20 Moje rodno mjesto: Križevci
13:40 Domaći dokumentarni serijal
14:10 Tvorci promjene 1, dokumentarna serija
15:00 Zalagaonica, dokumentarna serija
15:50 Glazba, glazba... šansone
15:55 Alpe Dunav Jadran
16:25 City folk 2012: Barcelona
16:55 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
17:45 Kennedyjevi, serija
18:30 Novi klinici s Beverly Hillsa 2, serija
19:15 20pet, kviz
19:30 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
20:00 Nogometna Liga prvaka - emisija
20:40 Nogomet Liga prvaka, kvalifikacije - play off
22:35 Nogometna Liga prvaka - emisija
23:00 Mučke 5B
00:20 Bitange i princeze 4
00:55 Kath i Kim 1
01:20 Žica 3, serija
02:15 Retrovizor: Zakon i red
03:00 Zločinačke nakane 5
03:45 Glazbeni spotovi

06:30 I tako to..., serija
06:55 Shaggy i Scooby
07:20 Spiderman, serija
07:45 TV izlog
08:00 Kad lišće pada
09:00 Izgubljena čast 2
10:00 TV izlog
10:15 Walker
12:05 Zauvijek susjedi
13:20 IN magazin
14:05 Walker
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin

18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast 2
21:00 Poslije sumraka, film
22:50 Večernje vijesti
23:10 Gladijator, film
00:55 Muškarci u krizi
01:45 Braća, serija
02:35 Muškarci u krizi
03:20 Ezo TV, tarot show
04:20 Dnevnik Nove TV
05:10 IN magazin

06.20 RTL Danas
07.00 Moji džepni ljubimci
07.15 Ben 10: Ultimate Alien
07.35 Ezel, dramska serija
09.35 Kismet - okovi sudbine
10.55 Ekkluziv Tabloid
11.15 Krv nije voda, serija
12.10 Bibin svijet
13.00 Sulejman Veličanstveni
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 McGyver
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 Mentalist
23.45 RTL Vijesti
00.00 Zakon i red
01.35 Astro show
02.35 RTL Danas, informativna emisija
03.10 Kraj programa

ČETVRTAK
30.8.2012.

06:17 Kako hrvatski jezik čuvati u globalizaciji?
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:25 Dobro jutro, Hrvatska
09:38 ZABA - 90 sekundi
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:10 Zavolite svoj dom 2
11:00 Attenborough i divovsko jaje, dokumentarni film
12:00 Dnevnik
12:14 TV kalendar
12:30 Moć sudbine
13:15 Hidden Places, film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:09 Vrijeme sutra
15:10 Prosjaci i sinovi, dramska serija
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:20 HAK - Promet info
17:25 Hrvatska uživo
18:33 Wonders of Croatia: Zagreb, dokumentarna serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:07 ZABA - 90 sekundi
20:08 Kratki susreti
20:33 Zelići - carski tiskari, dokumentarni film
21:03 Stipe u gostima 4
21:53 Dnevnik 3
22:23 Vijesti iz kulture
22:43 El secreto de sus ojos, film
00:48 Seks i grad 4, serija

01:18 CSI: Miami 9, serija
02:00 Hidden Places, američki film
03:23 Skica za portret
03:30 Traumatologija
03:55 Jelovnici izgubljenog vremena
04:15 City folk 2012: Barcelona
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
05:25 Zavolite svoj dom 2

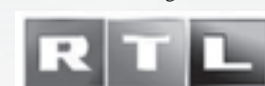
07:05 Moć sudbine
07:50 Teletubbies
08:15 Žutokljunac: Lopov
08:40 Amika, serija za djecu
09:10 H2O Uz malo vode! 3
09:35 Operacija Barbarossa
10:00 Šaolinski paževi
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Wonders Of Croatia: Šibenik-Zadar, dokumentarna serija
12:10 Edgemont 4
12:35 Obična klinka
13:00 Dharma i Greg 5, humoristična serija
13:20 Glazba, glazba...jazz
13:25 Domaći dokumentarni serijal / film
13:55 Tvorcji promjene 1, dokumentarna serija
14:45 Zalagaonica, dokumentarna serija
15:35 Traumatologija
16:05 Drugi format
16:50 Idemo na put s Goranom Milićem: Rusija
17:45 Kennedyjevi, serija
18:30 Novi klinici s Beverly

Hillsa 2, serija
19:15 20pet, kviz
19:30 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
20:00 Zürich: Atletika - Dijamantna liga
22:00 Paraolimpijske igre London 2012 - sažetak
22:15 CSI: Miami 9, serija
23:00 Mučke 6A
23:50 Bitange i princeze 4, humoristična serija
00:25 Kath i Kim 1
00:50 Žica 3, serija
01:45 Zločinačke nakane 5
03:15 Glazbeni spotovi

6:30 I tako to..., serija
6:55 Shaggy i Scooby
7:20 Spiderman
8:00 Kad lišće pada
9:00 Izgubljena čast 2
10:15 Walker
12:05 Zauvijek susjedi
13:20 IN magazin
14:05 Walker
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast 2
21:00 Jesse Stone: Tanak led, film
22:45 Večernje vijesti
23:05 Provjereno
00:05 Magazin MMA
00:35 Glupost nije zapreka, serija
01:00 Trenutak poslije, igrani film

02:35 Braća, serija
03:00 Muškarci u krizi
03:45 Ezo TV, tarot show
04:45 Dnevnik Nove TV
05:35 IN magazin R

06.20 RTL Danas
07.00 Moji džepni ljubimci
07.15 Ben 10: Ultimate Alien
07.35 Ezel, dramska serija
09.35 Kismet - okovi sudbine
10.55 Ekkluziv Tabloid
11.15 Krv nije voda, serija
12.10 Bibin svijet
13.00 Sulejman Veličanstveni
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 MacGyver
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Sulejman Veličanstveni
22.00 CSI
23.45 RTL Vijesti
00.00 Mentalist, kriminalistička dramska serija
00.50 Mentalist, kriminalistička dramska serija
01.35 Astro show, emisija uživo
02.35 Zakon i red, kriminalistička serija
03.25 Zakon i red, kriminalistička serija
04.10 RTL Danas, informativna emisija
04.20 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • 'Populärne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 'Vojvodanski tjedan'
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Dinamu još jedan tjedan za pripreme

SONTA – Utakmice 1. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula, prvo najavljene za 18. kolovoza, bit će odigrane tjedan kasnije. Nogometaši Sončanskog Dinama gostuju u susjednom Svilojevu, gdje će odigrati općinski derbi protiv ekipe Terekveša. U Bačkom Monoštoru ekipa Dunava dočekać će stare rivale iz Alekse Šantića. Sončanima će ovaj tjedan odgođe ići u prilog, jer su zbog stanja u klubu s pripremama počeli dosta kasno, a zbog obveza na poslu veći broj igrača trenirao je neredovito. Prvi

trener Željko Vidaković, iako nezadovoljan sveopćim stanjem u klubu, umjereni je optimist. »U prvenstvo ulazimo s ekipom koju još uvijek stvaramo, jer želimo da u njoj igraju Sončani ponikli u klupskoj nogometnoj školi. Neophodna nam je i konsolidacija upravnih struktura kluba, što bi se, vjerujem, odrazilo i na sveukupan odnos igrača prema dragovoljno preuzetim obvezama. U pripremnom razdoblju nije nam organizirana niti jedna prijateljska utakmica, pa će nam prva natjecateljska i pokazati koliko smo spremni za prvenstvo«, kaže Vidaković.

I. A.

OFK Subotica - Zrinjski

SUBOTICA – Gostujućim susretom protiv OFK Subotice, nogometaši NK Zrinjski 1932 započinju novo prvenstvo Gradske općinske lige. Utakmica je zakazana za ovaj vikend, ali do zaključenja broja nije poznat teren na kojemu će biti odigrana, jer domaćin nema svoje igralište i primoran je svoja domaćinstva organizirati u okolici Subotice.

Bačka startala pobjedom

SRPSKA CRNJA – Nogometaši subotičke Bačke 1901 pobjedom protiv Budućnosti (2-0) uspješno su započeli natjecanje novog prvenstva Vojvođanske lige skupina Istok. U sljedećem kolu, u subotu 25. kolovoza od 17 sati na svom igralištu pored Somborske kapije dočekuju momčad OFK Kikinde.

BICIKLIZAM

Liga Srbije

ČAČAK – Članovi Biciklističkog kluba Spartak sudjelovali su na natjecanju Lige Srbije u biciklizmu koje je održano prošlog vikenda u Čačku. Staza je bila izuzetno zahtjevnja s puno teških i opasnih spustova, s dužinom jednog kruga od 8 km. Mlađi kadeti su vozili 4 kruga ukupne dužine 32 km. Subotoćanin Dimitrije Žarković Đola osvojio je treće mjesto.

U konkurenciji kadeta koji su vozili 8 krugova ukupne dužine 64 kilometra najbolji mladi biciklist Subotice Dario Nimčević osvojio je 11. mjesto, dok je Milan Dragojević zauzeo 14. mjesto. Sljedećeg vikenda održava se Državno prvenstvo Srbije u brdskoj i kriterijskoj vožnji. Nimčević brani titule od prošle godine kada je ostvario veliki uspjeh postavši prvak Srbije u objema konkurencijama.

ULTRAMARATON

Ultramaraton od Sombora do Baje

SOMBOR – Bratski gradovi već više od četiri desetljeća, Sombor i Baja u susjednoj Mađarskoj, svoju suradnju odlučili su potvrditi i pomalo neobičnim pothvatom, ultramaratonom dugim 60,1 kilometar, kolika je razdaljina između ova dva grada. Ultramaraton, koji je održan u subotu 18. kolovoza, trčalo je stotinjak maratonaca, neki su istrčali cijeli maraton, neki su trčali do Hercegsantova gdje ih je

čekala zamjena, ostali – koliko su mogli. Iz Baje i Sombora najavljuju kako će utrka postati tradicionalna i da će iduće godine krenuti iz Baje. Inicijator ovog ultramaratona je Zoltan Nemet iz Baje, koji kaže kako za ovaj mađarski grad organiziranje ultramaratona nije ništa neobično.

»Baja već ima ultramaratonsku utrku prema našem bratskom gradu u Njemačkoj. To je Veblingen koji je od Baje udaljen više od 1.000 kilometara. Kada smo sa Somborcima razgovarali o našoj suradnji, zajednički zaključak bio je kako bi suradnja dva grada mogla biti i bolja i tako je nastala ideja za ovaj ultramaraton. Oko pedesetak maratonaca iz Mađarske bilo je ovdje na startu u Somboru«, kazao je Nemet. Doček maratonaca je organiziran na Trgu svetog Trojstva u Baji, a odatle će iduće godine ultramaratonska utrka krenuti prema Somboru.

Z.V.

NOGOMET - Superliga, 2. kolo: Spartak ZV – Vojvodina 0:1

NOGOMET - Prva ženske liga Srbije, 2. kolo: BSK – Spartak ZV 0:5

MALI NOGOMET – Počeo subotički ljetni turnir na kojemu sudjeluju 24 ekipe

VESLANJE - Martin Mačković (VK Palić) nastupio na juniorskom SP-u

DIZANJE UTEGA - Održan 28. međunarodni kup Subotice

Dobri rezultati su najbolja referenca

Odbojkašice Spartaka ostvarile su najveći uspjeh u svojoj povijesti

Po završetku Kineziološkog fakulteta u Zagrebu, Subotičanin Ivan Skenderović odlučio se vratiti u rodni grad i pokušati pronaći zaposlenje u struci. Prijavio se na burzu rada, čekao i dočekao poziv iz ŽOK Spartak, u kome je dobio priliku pokazati svoju stručnost i specijalističko znanje. U prošloj sezoni popularne »golubice« su ostvarile najveći uspjeh u svojoj povijesti, osvajanjem drugog mjesta u oba nacionalna natjecanja, prvenstvu države i kupu Srbije.

»Ženski odbojkaški klub Spartak tražio je kondicijskog trenera, a kako sam bio prijavljen na Zavodu za zapošljavanje, uslijedio je dogovor s čelnicima kluba i s probnim radom sam započeo u prosincu prošle godine. Sve je počelo takoreći posve slučajno, a ispostavilo se dobro za obje strane. U proteklom smjese ostvarili lijepe rezultate u prvenstvu i kupu, klub je po prvi puta u svojoj povijesti u istoj sezoni igrao finala u oba natjecanja, što je bio logičan povod za nastavak suradnje i u novoj natjecateljskoj sezoni obavljat ću dužnost kondicijskog trenera«, pojasnio je Ivan Skenderović okolnosti pod kojima je preuzeo dužnost osobe zadužene za tjelesnu spremu najboljih subotičkih odbojkašica.

STRUČNOST

Suvremeni vrhunski sport zahtijeva konstantno usavršavanje u skladu s najnovijim znanstvenim tokovima, bez kojih opet nema ni velikih rezultata. Kao mladi stručnjak Ivan Skenderović je dobro informiran i upoznat s aktualnom metodologijom u struci koju je odabrao za svoj životni poziv.

»Moja stručna referenca je diploma Kineziološkog fakul-

Ivan Skenderović kleči posljednji s desna

teta u Zagrebu, s usmjerenjem na tjelesnu pripremu sportaša i to je područje u kojem sam vidio najviše prilike za osobno napredovanje, a napose što su na ovom smjeru predavali profesori koji su nudili najviše u smislu stručnog ostvarenja. Ovo me je područje sporta me oduvijek privlačilo i zanimalo, zbog toga sam izabrao tjelesnu spremu kao osnovu svog stručnog usavršavanja koje je, opet, jedan kontinuirani proces nužnog, konstantnog rada i dopunjavanja potrebnog specijalističkog znanja. Upravo zbog toga sam i dalje u stalnom kontaktu s mojim kolegama sa studija, sudjelujem na raznim forumima i putem internetske povezanosti imam priliku razmjenjivati brojne dojmove, informacije i ostale pojedinosti vezane uz djelatnost kojom se bavim. Naravno, sve to uz kontinuiranu teoretsku i praktičnu dopunu stečenog znanja.«

SPORTSKA PROŠLOST

Iako je posve neočekivano završio u ženskoj odbojci, Ivan je veliki dio svoje aktivne sportske prošlosti proveo s košarkaškom loptom u ruci, igrajući dugi niz godina na poziciji playmakera.

»Sedamnaest godina sam igrao košarku, prošao sve natjecatelj-

ske kategorije izuzev seniorske u redovima Spartaka, potom odlaskom na studij u Zagreb nastavio s igrom u Dubravi, tadašnjem prvoligašu, da bih do okončanja aktivne igračke karijere nastupao u majici još nekoliko zagrebačkih momčadi. Danas, kada sam s 'ove strane crte', i dalje bi mi nekako ljepše bilo da sam još uvijek igrač, ali je nastavak bavljenja sportom skrenuo u trenerske vode i sada se vodim novim zadacima u nastavku moje sportske budućnosti. Osobno smatram svoju sportsku prošlost i igračko iskustvo velikim plustom u nastavku mog sportskog angažmana na trenerskoj poziciji.«

NEVIDLJIVA, A IZNIMNO VAŽNA ULOGA

Posao kondicijskog trenera često je široj sportskoj javnosti posve nevidljiv, ostajući u senci uvijek eksponirane ličnosti glavnog trenera momčadi koja

je uvijek u medijskom krupnom planu.

»Istina je da se posao kondicijskog trenera nalazi u sjeni, ali je na terenu itekako vidljiv njegov rad bez kojega ekipa ne bi bila u mogućnosti uspješno se nositi u mnoštvu igračkih obveza u objema natjecateljskim konkurencijama. Odbojkašice Spartaka su u prvenstvu i kupu stigle do završnih, finalnih susreta, što pored regularnog dijela prvenstvenog natjecanja nosi i dodatne susrete u serijama do dvije ili tri pobjede. Bile su dobro pripremljene, izdržale su sve napore, što je uostalom bila i najbolja referenca moga rada i razlog za nastavak naše suradnje i u novoj prvenstvenoj sezoni za koju smo nedavno započeli prvi dio kondicijskih priprema. Do početka prvenstva još ima dosta vremena i do tada ćemo se dobro pripremiti«, konstatirao je na koncu razgovora mladi subotički kondicijski stručnjak Ivan Skenderović.

MUŠKO – ŽENSKI SPORT

»Ovo je moje prvo iskustvo u radu s djevojkama i mislim da sam se dobro adaptirao u radu. Ja svoj posao izuzetno volim i uvijek se trudim dati maksimum bez kojega nema niti dobrih sportskih rezultata. Opet, svjestan sam kako ima dana kada me zbog toga djevojke 'mrze'.«

POGLED S TRIBINA

Opomena

Četiri gola u Pletikosinoj mreži, sva sreća u prijateljskom ogledu protiv Švicarske, velika je opomena novopostavljenom izborniku Igoru Štimcu pred skorašnji početak kvalifikacija za SP u Brazilu 2014. godine. Jer, već 7. rujna na Maksimir stiže Makedonija i susret u kojemu ne smije biti kiksa. Skupina u kojoj su još i Srbija, Belgija, Škotska i Wales izuzetno je neugodna, vjerojatno za Hrvatsku najteža do sada, i svaki izgubljeni bod mogao bi »udaljiti« ionako daleki Brazil.

Splitska premijera novom šefu nacionalne reprezentacije zasigurno neće ostati u lijepom sjećanju, debi na izborničkoj klupi koji bi najradije što prije zaboravio. Kao što se što prije mora zaboraviti loša i neinspirativna igra većeg dijela njegovih reprezentativnih izabranika. Istina je kako je u pitanju prijateljski susret u vrijeme ljetne stanke kada još većina igrača nije započela prvenstvene utrke, a noge teške i neuigrane od pripremnog razdoblja. Također stoji činjenica kako glavna radilica i motor »vatrenih« Luka Modrić još uvijek lebdi u vakuumu između Tottenhama i Real Madrida (sapunica bi trebala biti okončana ovoga tjedna), zbog kojeg je propustio gotovo cijelo pripremno razdoblje, a da glavni topnici Mandžukić i Olić nisu imali dan, baš kao ni kompletna obrambena linija na čelu s debitantom Maločom. Jedina svijetla točka u »poljudskom mraku« bio je Eduardo, koji je s dva pogotka dokazao kako bi morao imati mjesta u budućoj napadačkoj formaciji. I to bi bilo to u svezi s ovom nesretnom ljetnom epizodom. Javna opomena svim akterima i upozorenje kako više ne smije biti ovakvih kikseva. Prijateljski poraz peče, ali kvalifikacijski bi mogli jako boljeti.

Jer još jedan neodlazak na svjetsko prvenstvo mogao bi skupo stajati hrvatski nogomet.

SP u Južnoj Africi, točnije kvalifikacije u kojima Bilićevi »vatreni« nisu uspjeli, dovoljna je opomena Štimčevoj generaciji.

Pobjedom protiv Makedonije u Zagrebu, ali i pozitivnim rezultatom na gostovanju protiv Belgije 11. rujna, sve će ovo biti zaboravljeno. I oprošteno...

D. P.

KOŠARKA

Hrvatska juniorski prvak Europe

Pobjedom u finalnom susretu protiv domaćina Litve (88-76), juniorska reprezentacija Hrvatske (U18) osvojila je naslov prvaka Europe i navijestila ljepšu budućnost hrvatske seniorske košarke, koja već godinama nema značajniji uspjeh na velikim natjecanjima.

ma. Momčad izbornika Jakše Vulića predvođena najboljim igračem Dariom Šarićem, koji je u finalnom susretu postigao čak 39 poena, zaslužno je osvojila europski naslov prikazavši tijekom cijelog natjecanja najbolju igru. Juniorska reprezentacija Srbije je pobjedom protiv Rusije (66-56) osvojila treće mjesto.

TENIS

Napredak Čilića

Dobrim igrama na turnirima iz Masters serije 1000 u Torontu (osmina finala) i Cincinnatiju (četvrtfinale), najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić skočio je na 13. mjesto svjetske ATP ranking ljestvice. Ispadanjem Ivana Dodiga (118.), Hrvatska među 100 najboljih svjetskih tenisača ima još samo Ivu Karlovića, koji je u padu za 10 mjesta i trenutačno zauzima 75. mjesto. Slijedi nastup najboljih hrvatskih tenisača na posljednjem Grand Slam turniru sezone, US Openu, koji idućeg tjedna počinje u New Yorku.

NOGOMET

Poraz Hajduka

Non-stop igranje u domaćem prvenstvu i kvalifikacijama za Ligu Europe ostavilo je traga na mladoj i neiskusnoj momčadi Hajduka, koja je u 5. kolu 1. HNL poražena na gostovanju kod Lokomotive (2-0). Pobjedom u Zadru (1-3) Dinamo je preuzeo vrh tablice.

Ostali rezultati 5. kola: Split – Cibalia 3-1, Istra 1961 – Inter 3-1, Osijek – Rijeka 1-1, Zagreb – Slaven 1-2

Tablica: Dinamo 13, Slaven 12, Lokomotiva 11, Hajduk 10, Osijek, Split 9, Istra 1961 7, Rijeka 6, Inter, Zadar 2, Cibalia 1, Zagreb 0

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih

režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaoone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna

adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infra-struktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Hitno izdajem duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem jednosoban stan, uređen, useljiv (nova kuhinja, catv, interf, telefon cg, terasa). Subotica, Prozivka Lajoša Joa 70. Cijena 100 eura + 1 mjes. Depozit. Tel.: 024/ 754-650 ili 064/201-56-89.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938

Apartman za dve osobe, pored mora u gradu Hvaru, luksuzno uređen. Popust u rujnu 50%! Tel.: +385 95 9056576

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

DANIJEL MANDIĆ, PROFESOR

Inženjer za katedrom

Sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća trideset četverogodišnji Subotičanin *Danijel Mandić* bio je učenik srednje Elektrotehničke škole u tadašnjem MEŠC-u, a danas kao profesor elektrotehničkih predmeta predaje u istoj školi koja danas nosi ime pionira letenja *Ivana Sarića*. Uz nastavne zadaće, ovaj mladi profesor već četiri godine obavlja i dužnost jednog od pomoćnika ravnatelja.

»Na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu diplomirao sam 2003. godine i nakon nepune dvije godine čekanja na posao, dobio sam priliku zaposliti se i srednjoj Tehničkoj školi 'Ivan Sarić'. Iskreno govoreći, tijekom studija mislio sam kako ću zaposlenje dobiti kao inženjer, niti ne pomišljajući kako bih se mogao, u vidu profesije, naći za školskom katedrom. Škola je na natječaju tražila tri inženjera elektrotehnike, ja sam se prijavio, a tijekom mog boravka u Njemačkoj za vrijeme Papina posjeta Kölnu, javili su mi kako sam dobio posao.«

Dodajući na istu temu, kako sam kaže, Danijel je studirajući elektrotehniku sebe zamišljao kao budućeg inženjera koji će projektirati i stvarati nove teh-

ničke vrijednosti. Odlukom da se opredijeli za prosvjetnu djelatnost došao je u poziciju, na jedan posve drugi način, stvaranja intelektualne vrijednosti prenošenjem znanja svojim đacima.

»Što se tiče stručnih predmeta koje predajem, oni se ovisno o programu nastave mijenjaju iz godine u godinu, a prošle sam godine, primjerice, predavao elektroniku, alarmne sustave, sustave za detekciju požara, audio i video interfonske sustave. Drago mi je što sam unatoč angažmanu na mjesto pomoćnika ravnatelja i dalje aktivan u razrednoj nastavi, jer volim predavanja i živi kontakt s učenicima.«

Po godinama još uvijek mlad, profesor Mandić se prisjeća kako je bilo kada je prije sedam godina, kao najmlađi nastavnik u školi započeo s prosvjetnom strukom. Isprva je imao malo muke s razvijanjem autoritativnog odnosa prema učenicima koji su ga često, zbog mladih godina, znali tretirati kao prijatelja, a ne nastavnika. No, već druge godine je sve došlo na svoje mjesto i autoritet više nije bio upitan, a njegovi učenici već godinama uveliko respektiraju stručnost i elokvenciju profesora i zamjenika ravnatelja škole.

»Sve češće se događa situacija da su učenici tehnički obrazovaniji od nekih svojih starijih nastavnika, jer se brže adaptiraju na sve novine koje se u svijetu računala svakodnevno događaju.

Osobno, trudim se biti dobro informiran i upućen u 'novosti' iz struke, a najveću pomoć imam u internetu zahvaljujući kojem postoje grupe na javnim mrežama na kojima se razmjenjuju iskustva, ostavljaju materijali, pripreme, rješenja i aktualna dostignuća i na kojima zajednički surađuju učenici i profesori. Također, u pojedinim nastavnim predmetima često je jedini pravi nastavni materijal građa koja se jedino može pronaći na internetu.«

Profesor Danijel Mandić sretno je oženjen liječnicom *Marijom*, s kojom ima dvoje male djece, *Antoniju* i *Petra*, i koliko je to moguće nastoji uklopiti poslovno-školske obveze s kućno-obiteljskim, osobito po pitanju njegovih radnih smjena i vremena koje djeca provode u vrtiću.

»Trudim se što više vremena provesti s djecom, naravno koliko mi to poslovne obveze omogućavaju i najsretniji sam kada imam priliku skupa s obitelji otputovati negdje. Često odlazi-

mo do Sombora, otkuda je moja supruga rodom, i dosta vremena provodimo u prirodnom ambijentu salaša i obližnjeg kanala, što je s obzirom da živimo u stanu uvijek lijepa i ugodna promjena. A kada baš nemamo previše vremena za daljnji put, odemo do mojih roditelja u njihovu obiteljsku kuću u Aleksandrovu i tamo djeca također imaju puno slobodnog prostora za igru vani.«

Od prije nekoliko godina Danijel se pomalo bavi aviomodelarstvom, tzv. RC modelima malih zrakoplova na daljinsko upravljanje, a misli kako će na tom polju biti prostora i za njegovu djecu, koja bi mu se uskoro mogla pridružiti u njihovoj izradi. Obiteljske veze sa Somborom i HKPD-om »Vladimir Nazor« urodile su Danijelovim uključivanjem u veslačku sekciju koja je i ove godine sudjelovala na glasovitom maratonu lađa na Neretvi, a sve češće prakticira veslačke ture i na drugim prigodnim utrckama.

Školske se ferije bliže kraju, profesor Mandić sve je češće u školi, jer slijedi priprema rasporeda školskih sati za koju je zadužen već nekoliko godina. A s novom školskom godinom kreću i nove obveze...

Dražen Prčić

Gorko od piva

Bać-Ivino selo ko da odumire. Kad je došlo na svit i dok se na masnomu, posolitomu i popapritomu kruvu otranjivo, bilo ji skoro sedam iljada čeljadi. Danas jedva priko četiri. Puno nji ošlo u svit. Došlo to u divan i kad je na Kirbaj ošo na pivo š komšijom Pavom. A š njim se otranijo i u škulu išo. Pava potli ošo na velike škole, brzo ji svršijo, pa već dugo radi u velike varoši. Malo-malo, pa je na televizije i bome, svaka mu se miri. Već mu i dite uči velike škole, a cura mu se udala natrag u njegovo selo i sad je u njeve škole učiteljica. Litos došo malo obit oca i mater. Bać-Iva osto na paoršagu, al se i dan-danas pazu ko najrođeniji. »Ta pajto, gledim ja vo što se danas radi i ne znam šta bi reko. Eto, selo nam nikako veće neg što je bilo prija, al nikad manje čeljadi u njemu. Kad smo se mi kretali u škulu, ubiližilo nas se skoro stopedest. A gle danas, curino dite će na jesen u prvi, nji jedva malo više od tridest. Bilo bi još gorje da ni muzičara i štrekara. Naši iz sela ošlo jako puno, jedni što su se bojali, a drugi što su mislili da je u komšijskomu dvoru pile deblje. Vratijo se ni niko, ako ne sapi-mo par vi što su imali želju saranit se u rođenomu selu. Sad već i njeva dica imadu dicu, al tamo di su ošli. A naša mladež i dan-danas naveliko odlazi«, veli priko krigle Pava. »Ta jeste, Pavo, al vidiš da i dica od vi što su došli odlazu ščim svršu škulu. Nikomu se više ne mili ostat na paoršagu. A kad su dolazili, divanili su kako je tude pravi raj, što baciš jel zabodeš u zemlju, to samo raste. E, al kad su vidli koliko triba rmbačit dok ne naraste, izgubili svu volju, pa dosta nji ošlo tražit kruva priko pogače. I gle, naši je danas u selu jedva malo više od polak, a prija nas bilo puno više od tri fitalja«, priko volje divani bać-Iva. »Komšo, to država uvijek tako radi. Od stari sam slušo, a i u knjiga je natrukovano, da su tako i Mađari, pa onda kralj, a potli Velikoga rata i partizani. Pa i tvoj dada dobro znade koliko su ji vamo poslali štrekom priko reda. A u vomu zadnjemu ratu niko nam nikoga ni ni slo, došli ko š vitrom. Sad već i njeva dica imadu dicu, a gle naši. Kadgoda, kad stari umre, iza njega nas ostane vraganajst, tisna kuća, pa ko može pravi novu, jel makar kaki salašćić u polju. A danas? Malo-malo, pa kad kogod umre, otrne se ognjište. Obišo sam i atar, salaša ni za lik. E, kad je tako, možemo samo otit na misu i zafalit Bogu što nas je još uvijek više od polak«, tolmači mu Pava. »Ta idi, Pavo, na misu ne možem otit, ja se Bogu molim doma. Pa sad su ti prvi do pope ni što su nas prutom dočekivali kad idemo š veronauka. A zlo, dada i mater u crkvu tiru, učitelji tuču i kako da se dite tude snajde? Vima danas je lipše. Veronauk je u škole, a kad su njevi došli, naši jim oma sazidali i crkvu i tu su glavni bili učitelji. Sad možemo izbirat u koju ćemo i tako su obadve sve praznije. A znadeš, opazijo sam ja još štogoda. Dica od vi što su došli i naša dica, počeli se i nikako drugače pogledat, pa bome, bilo već i svatova. Ta mladost je mladost, ne gleda ni na viru, ni ko je ko, ni ko je šta. Jedino ne voljim što su naši momci malo čudni. Ajd, kad ce cura udade u njevu kuću pa prominji viru, to još i možem razumit. Al kad vidim da naše dite dovede njevu curu, pa mu se onda cila familija vlada po njevomu, drečo bi od dragosti«, priko krigle će bać-Iva. Odjedamput su začutili, samo bi se š vrimenta na vrime pogledali. Zvo jednu i bać-Iva. Polako su je pili i gledali u čeljad što prolazi. Više od polak nji nisu poznavali. Ko da više ni jednomu ni drugomu ni bilo do divana, krenili su se i doma. Kad su zamakli za čoš, bać-Iva je samo glasno izdanijo i tako otpljunijo, da se diglo po metera prava. Potli mu još jako, jako dugo ostalo gorko u usti. Vada od piva.

Piše: Ivan Andrašić

Lagati originalno je skoro bolje nego ponavljati tude istine.
U prvom slučaju ti si čovjek, a u drugom samo papiga.

Dostojevski

Život nam vraća samo ono što mi drugima dajemo...

Andrić

Nije dovoljno stjecati znanje, već ga treba i upotrebljavati.

Ciceron

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

UUPS

Ignjat Martinović

Koje je godine i gdje rođen hrvatski znanstvenik i filozof iz Mađarske Ignjat Martinović?

Kada je i gdje zaređen?

Koje je predmete predavao u Pešti i Lavovu?

Po čemu je bio poznat među hrvatskim franjevcima?

Kako se zove njegovo djelo tiskano u Osijeku 1781. godine?

Koji je povijesni događaj imao velikog udjela na njega?

Kako se zovu dva tajna društva koja je organizirao u Beču 1794. godine?

Zbog čega je uhićen i osuđen na smrt 1795. godine?

Roden je 20. srpnja 1755. godine u Pešti.
U loku 1772. godine.
Filozofiju, matematiku i fiziku.
Po naučavanju Boskovićeve teorije sila.
»Systema universae philosophiae«.
Francuska buržoaska revolucija.
»Društvo reformatora« i »Društvo slobode i jednakosti«.
Uhićen je kao jakobinac

Student zove profesora u dva sata iz ponoći.

- Halo. Profesore, da li spavate?

- Naravno. A zašto pitate?

- Zato što ja još učim – odgovori bijesno student.

Sjedi majka s dvoje djece u autobusu i jedno dijete odgri-ze nekom čovjeku prst. Majka se počne derati na dijete, a čovjek će:

- Ma nije to ništa, sve je u redu.

A majka će na to:

- Ma šta u redu, prst po prst pa kad dođemo doma neće da jede!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

KTC KLUB VJERNOSTI

Štovani kupci,
sakupljajte bodove i ostvarite posebne pogodnosti
koje mogu koristiti samo članovi
KTC KLUBA VJERNOSTI.

Za učlanjenje potrebno je ispuniti pristupnicu i
ostvariti jednokratnu kupnju u iznosu od najmanje
500 dinara. Bodove možete sakupljati u **PRODAJNIM
I UGOSTITELJSKIM OBJEKTIMA**

(osim benzinskih crpki) KTC centra na području
cijele Srbije. Sami možete izabrati kada ćete koristiti
sakupljene bodove.

500,00 – 999,99 dinara	1 BOD
1.000,00 – 1.499,99 dinara	2 BODA
1.500,00 – 1.999,99 dinara	3 BODA...

Ponuda vrijedi od 18.06. do 1.10.2012.

20 BODOVA - KIŠOBRAN

30 BODOVA - POLO MAJICA

40 BODOVA - POKLON BON 1.000,00 DIN.

100 BODOVA - POKLON BON 2.600,00 DIN.

Realizacija iskorišćenja bodova moguća je od 01.07.2012.

POSEBNO IZNENAĐENJE:

**USKORO NAGRADNA IGRA SAMO ZA
ČLANOVE KTC KLUBA VJERNOSTI!**

**Postani i ti
član
KTC KLUBA
VJERNOSTI**

NOVO!

20 BODOVA

30 BODOVA

40 BODOVA

100 BODOVA

opširnije na www.ktc.rs

Napomena: KTC ZADRŽAVA PRAVO IZMENE PRAVILA KTC KLUBA VJERNOSTI
(promenu poklona, ukidanje poklon bonova i drugo)

2005.

1. Vojislav Sekelj, U izmučenim riječima (rasprodano)
2. Jasna Melvinger, Vaga s anđelima, 140 dinara
3. Petko Vojnić Purčar, Kult kornjače, 140 dinara
4. Milivoj Prčić, I nakon desetljeća, 140 dinara
5. Balint Vujkov, Kritati momak, 210 dinara
6. Dražen Prčić, Wild card, (rasprodano)

2006.

7. Ljubica Kolarić-Dumić, Igrajmo se radosti, rasprodano
8. Vladimir Bošnjak, Svršetak vrazjeg stoljeća, rasprodano
9. Željka Zelić, Bezdani, 140 dinara
10. Milivoj Prčić, Južno od tranšeja, 140 dinara
11. Andrija Kopilović, Okom svećenika I., 210 dinara
12. Andrija Kopilović, Okom svećenika II., 210 dinara
13. Dražen Prčić, Wild card, drugo izdanje, (rasprodano)
14. Ante Sekulić, Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata, (rasprodano)
15. Lazo Vojnić Hajduk, Andrija Kopilović, Alojzije Stantić, Dužijanica, 1400 dinara

2007.

16. Tomislav Ketig, Velebitski orao, 140 dinara
17. Lazar Merković, U ime pravde, 210 dinara
18. Zvonko Sarić, Prosjački banket, 140 dinara
19. Branko Jegić, Ja, hodočasnik, 140 dinara
20. Ilija Okrugić Srijemac, Glasinke, 140 dinara
21. Ilija Okrugić Srijemac, Tri povijesne drame, 250 dinara
22. Stjepan Bartoš, Upoznavanje, 140 dinara
23. Naco Zelić, Monografija Nesto Orčić, 210 dinara
24. Marija Šeremešić, Tragom sjećanja, 280 dinara
25. Ruža Silađev, Divani iz Sonte, (rasprodano)

2008.

26. Matija Poljaković, Izabrane drame, 210 dinara
27. Ivan Pančić, Natpivavanja, 140 dinara
28. Balint Vujkov, Šaljive narodne pripovijetke, 210 dinara
29. Andrija Kopilović, Okom svećenika III., 280 dinara
30. Vojislav Sekelj, U izmučenim riječima, drugo izdanje, 210 dinara
31. Ruža Silađev, Divani iz Sonte, drugo izdanje, 280 dinara

2009.

32. Sanja Vulić, Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj, 280 dinara
33. Antun Kovač, Na dvoru Pašinoj Tune, 250 dinara

2010.

34. Matija Poljaković, Izabrane drame II., 280 dinara
35. Matija Evetović, Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata, rasprodano
36. Ilija Okrugić Srijemac, Šaljive poeme, 280 dinara
37. Stjepan Bartoš, Igra opasnih pojedinosti, 280 dinara
38. Ante Sekulić, Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata, 280 dinara
39. Balint Vujkov, Bunjevačke narodne pripovijetke, 350 dinara
40. Zsombor Szabó, Črtice iz povijesti naselja Bačke u srednjem vijeku, 280 dinara

2011.

41. Matija Poljaković, Izabrane drame III., 280 dinara
42. Ilija Okrugić Srijemac, Hunjkava komedija, 210 dinara
43. Ljubica Kolarić-Dumić, Uz baku je raslo moje djetinjstvo, 210 din.
44. Stjepan Bartoš, Kuća koja plovi, 210 dinara
45. Dražen Prčić i grupa autora, Priča o fotografiji, 350 dinara
46. Jasna Melvinger, O Iliji Okrugiću Srijemcu, 210 dinara
47. Ruža Silađev, Šokica pripovida, 350 dinara
48. Ilija Okrugić Srijemac, Narodne pjesme, 210 dinara
49. Ante Jakšić, Duše zemlje, 210 dinara

VELIKI POPUST OD 9.7. DO 31.8. 2012.

30%

30%

Naručite knjigu!

HRVATSKA
RIJEČ

Dostava preporučenom poštom,
plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Poštanski broj, mjesto i država: _____
Telefon i e-mail: _____

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____ komada
2. _____ komada
3. _____ komada
4. _____ komada
5. _____ komada
6. Komplet knjiga s popustom 30% UKUPNO: 10.440,00

Vlastoručni potpis: _____